

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

زمان و مکان
دعا پوری
حضرت مصطفیٰ

پہلی کتاب، مکہ، المکرمہ

پبلسھائونڈیشن، لاہور

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

زمان و مکان دعا برای حضرت صاحب الزمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

نویسنده:

محمد تقی موسوی اصفهانی

ناشر چاپی:

مسجد مقدس جمکران

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۰	زمان و مکان دعا برای حضرت صاحب الزمان علیه السلام
۱۰	مشخصات کتاب
۱۱	اشاره
۱۹	مقدمه ناشر
۲۱	اوقات و حالات تأکید شده برای دعا
۲۱	اوقات و حالات تأکید شده برای دعا
۲۱	۱ - بعد از هر نماز واجب
۲۱	۱ - بعد از هر نماز واجب
۲۸	توضیح
۲۸	اول
۲۸	دوم
۲۹	سوم
۳۰	تتمه ای پرسود
۳۲	۲ - بعد از نماز ظهر
۳۲	۲ - بعد از نماز ظهر
۳۶	اول
۳۶	دوم
۳۶	سوم
۳۶	چهارم
۳۶	پنجم
۳۶	ششم
۳۷	هفتم
۳۷	هشتم

۳۷ نهم

۳۷ دهم

۳۷ یازدهم

۳۷ دوازدهم

۳۷ سیزدهم

۳۸ چهاردهم

۳۸ ۳ - بعد از نماز عصر

۴۱ ۴ - بعد از نماز صبح

۴۱ ۵ - بعد از هر دو رکعت از نماز شب

۴۳ ۶ - در قنوت نمازها

۴۳ ۶ - در قنوت نمازها

۴۳ یک

۴۶ دو

۴۸ سه

۵۰ چهار

۵۳ پنج

۵۸ شش

۵۸ هفت

۶۰ هشت

۶۴ نُه

۶۵ ده

۶۶ یازده

۶۸ دوازده

۶۹ ۷ - در حال سجده

۷۱ ۸ - در سجده شکر

۷۲ ۹ - هر صبح و شام

۷۶	۱۰ - آخرین ساعت از هر روز
۷۸	۱۱ - روز پنجشنبه
۸۰	۱۲ - شب جمعه
۸۰	۱۲ - شب جمعه
۸۰	یکم
۸۰	دوم
۸۰	سوم
۸۰	چهارم
۸۰	پنجم
۸۱	ششم
۸۱	۱۳ - روز جمعه
۸۱	۱۳ - روز جمعه
۸۱	الف) بعد از نماز صبح
۸۳	ب) هنگام زوال ظهر
۸۳	ج) هنگام رفتن به مسجد
۸۳	د) بعد از نماز عصر
۸۴	ه) در قنوت ظهر و نماز جمعه
۸۴	و) در خطبه نماز جمعه
۸۴	ز) آخرین ساعت روز جمعه
۸۶	تکمیل
۸۷	۱۴ - روز نوروز
۸۷	۱۵ - روز عرفة
۸۷	۱۶ - روز عید فطر
۸۹	۱۷ - روز اضحی (= قربان)
۹۱	۱۸ - روز دحو الارض (گسترده شدن زمین)
۹۲	۱۹ - روز عاشورا

- ۲۰ - شب نیمه شعبان ۹۳
- ۲۱ - روز نیمه شعبان ۹۴
- ۲۲ - تمام ماه رمضان ۹۵
- ۲۳ - شب ششم ماه رمضان ۱۰۰
- ۲۴ - روز هشتم ماه رمضان ۱۰۲
- ۲۵ - شب دوازدهم ماه رمضان ۱۰۳
- ۲۶ - روز سیزدهم ماه رمضان ۱۰۴
- ۲۷ - روز هیجدهم و شب نوزدهم ماه رمضان ۱۰۶
- ۲۸ - روز بیست و یکم ماه رمضان ۱۰۶
- ۲۹ - بعد از ذکر مصیبت سید الشهداء علیه السلام ۱۱۱
- ۳۰ - بعد از زیارت آن حضرت علیه السلام ۱۱۱
- ۳۱ - پس از گریستن از ترس خدای تعالی ۱۱۲
- ۳۲ - پس از تجدید هر نعمت و زوال هر محنت ۱۱۳
- ۳۳ - هنگام وارد شدن غم و اندوه ۱۱۳
- ۳۴ - در سختی ها و گرفتاری ها ۱۱۴
- ۳۴ - در سختی ها و گرفتاری ها ۱۱۴
- اول ۱۱۴
- دوم ۱۱۴
- سوم ۱۱۴
- چهارم ۱۱۵
- ۳۵ - پس از نماز تسبیح ۱۱۵
- ۳۶ - پیش از دعا برای خود و خانواده خود ۱۱۵
- ۳۷ - روز غدیر ۱۱۶
- ۳۸ - مطلق اوقات شریفه و شبها و روزهای متبرکه ۱۱۸
- ۳۹ - هنگام حضور در مجلس مخالفین و غاصبین حقوق امامان ۱۱۹
- ۴۰ - چهل روز مداومت به دعا برای فرج ۱۲۰

- ۴۰ - چهل روز مداومت به دعا برای فرج ۱۲۰
- اقتا به طور عام ۱۲۰
- و اقتا به طور خاص ۱۲۰
- ۴۱ - ماه محرم ۱۲۱
- مکان هایی که دعا در آن ها بیشتر تأکید شده مکان هایی که دعا در آن ها بیشتر تأکید شده ۱۲۲
- اشاره ۱۲۲
- ۱ - مسجد الحرام ۱۲۲
- ۲ - عرفات ۱۲۳
- ۳ - سرداب ۱۲۳
- ۴ - جاهای منسوب به آن حضرت علیه السلام ۱۲۳
- ۵ - حرم حضرت سید الشهداء علیه السلام ۱۲۵
- ۶ - حرم مولایمان حضرت رضاعلیه السلام ۱۲۶
- ۷ - حرم عسکریین علیهما السلام ۱۲۶
- ۸ - حرم هر یک از امامان علیهم السلام ۱۲۷
- فهرست منشورات مسجد مقدس جمکران ۱۲۸
- درباره مرکز ۱۳۷

ص: ۱

اشاره

السلام علی القائم المنتظر و العدل المشتهر

در جهان امروز که با تبلیغ بی دینی و افکار انحرافی توسط مدعیان جهان تک قطبی و حقوق بشر دروغین، جوانان مسلمان و دیگر ادیان را به بیراهه می کشانند، امید به منجی موعود و مهدی منتظر، چراغ هدایت پویندگان راه حق و حقیقت خواهد بود. لذا بر آن شدیم کتاب گران سنگ مکیال المکارم در فوائد دعا برای حضرت قائم - عجل الله فرجه الشریف - تألیف عالم فاضل مرحوم حضرت آیت الله سید محمّد تقی موسوی اصفهانی - رضوان الله علیه - که توسط حضرت حجه الاسلام والمسلمین حاج سید مهدی حائری قزوینی - زید عزّه - ترجمه گردیده است، را در پنج جلد و موضوعات مختصر به زیور طبع بیاراییم. امید است در عصر کنونی که انقلاب اسلامی ندای رسای منادیان دین حق و اسلام ناب محمدی - صلی الله علیه وآله - را به گوش جهانیان رسانده و می رساند، انجام وظیفه ای کرده باشیم.

مدیریت انتشارات مسجد مقدس جمکران

اوقات و حالات تأکید شده برای دعا

اوقات و حالات تأکید شده برای دعا

از مواردی که دعا برای حضرت صاحب الزمان - عَجَلُ اللَّهِ فرجه الشریف و درخواست ظهور آن جناب از درگاه خداوند، سفارش و تأکید بیشتری شده، و از آیات و روایات و دلیل عقل، شواهدی بر آن ها هست در ذیل می آید:

۱ - بعد از هر نماز واجب

۱ - بعد از هر نماز واجب

شاهد بر این معنی این که: در تعدادی از دعاهای روایت شده از امامان معصوم علیه السلام این امر آمده است، از جمله: - در اصول کافی مرسلأ از حضرت ابوجعفر ثانی (امام جواد علیه السلام) روایت است که فرمود: هر گاه از نماز واجبی فراغت یافتی بگو: «رَضِيْتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نَبِيًّا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا، وَبِالْقُرْآنِ كِتَابًا، وَبِفُلَانٍ وَفُلَانٍ أَيْمَةً. اللَّهُمَّ وَلِيَّكَ فُلَانٌ فَأَحْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ، وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ، وَمَنْ فَوْقَهُ وَمَنْ تَحْتَهُ، وَامْدُدْ لَهُ فِي عُمُرِهِ وَاجْعَلْهُ الْقَائِمَ بِأَمْرِكَ وَالْمُنْتَظَرَ (وَالْمُنْتَصِرَ) لِدِينِكَ وَارِهِ مَا يُحِبُّ وَتَقَرُّ بِهِ عَيْنُهُ فِي نَفْسِهِ وَذُرِّيَّتِهِ وَفِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ، وَفِي شِيعَتِهِ وَفِي عَدُوِّهِ، وَارِهِمْ مِنْهُ مَا

يَحْدُرُونَ، وَأَرِهِ فِيهِمْ مَا يُحِبُّ وَتَقَرُّ بِهِ عَيْنُهُ، وَأَشْفِ صُدُورَنَا وَصُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ» (۱).

همین حدیث را شیخ صدوق در کتاب «من لا یحضره الفقیه» از آن حضرت به طور مرسل چنین روایت کرده که فرمود: هرگاه از نماز واجبی فراغت یافتی پس بگو: «رَضِيْتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا، وَبِالْقُرْآنِ كِتَابًا، وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نَبِيًّا، وَبِعَلِيِّ وَلِيِّا، وَالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَمُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ وَعَلِيِّ بْنِ مُوسَى وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَعَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَالْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ وَالْحُجَّجِ بْنِ الْحَسَنِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ أُمَّةً. اللَّهُمَّ وَلِيِّكَ الْحُجَّجَةَ فَاحْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ، وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ، وَمِنْ فَوْقِهِ وَمِنْ تَحْتِهِ، وَأَمُرِدُّ لَهُ فِي عُمُرِهِ، وَاجْعَلْهُ الْقَائِمَ بِأَمْرِكَ وَالْمُنْتَصِرَ لِإِدْبَانِكَ، وَأَرِهِ مَا يُحِبُّ وَتَقَرُّ بِهِ عَيْنُهُ فِي نَفْسِهِ وَدُرِّيَّتِهِ وَفِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَفِي شَيْعَتِهِ وَفِي عَدُوِّهِ، وَأَرِهِمْ مِنْهُ مَا ي

حَدُرُونَ وَأَرِهِ فِيهِمْ مَا يُحِبُّ (۲) وَتَقَرُّ بِهِ عَيْنُهُ، وَأَشْفِ صُدُورَنَا وَصُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ» (۳).

[خلاصه ترجمه دعا چنین است] خداوند را به پروردگاری پذیرفتم و اسلام را به

ص: ۱۲

۱- ۱. اصول کافی. ۲ / ۵۴۸.

۲- ۲. در بعضی نسخه ها (تُحِبُّ) به صیغه مخاطب آمده و خطاب به خداوند است. و (تَقَرُّ) احتمال دارد به فتح تاء و قاف باشد فاعل برای آن حضرت، و به احتمال دیگر به ضم تاء و کسر قاف به صیغه خطاب به خداوند و فاعل آن ضمیری مستتر در آن باشد. و احتمال سوم آن است که به ضم تاء و فتح قاف به صیغه مجهول باشد. (مؤلف)

۳- ۳. من لا یحضره الفقیه، ۱ / ۳۲۷.

عنوان دین و قرآن را کتاب آسمانی و محمدصلی الله علیه وآله را پیغمبر و علی را ولی خود و حسن و حسین و علی بن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد و موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمد بن علی و علی بن محمد و حسن بن علی و حجه بن الحسن - علیهم السلام - را به امامت پذیرفتم. پروردگارا! ولی تو حضرت حجّت است، پس او را از پیش روی و پشت سر و از سمت راست و چپ، و از بالا و پایین حفظ کن، و عمرش را امتداد بخش، و او را قائم به امر خویش قرار ده که برای دینت یاری طلبد، و آنچه دوست می دارد و دیده اش به آن روشن گردد، نسبت به خودش و خاندانش و نوادگانش و دارایی اش و پیروانش، و نسبت به دشمنش به او بنمایان و دشمنانش را به آنچه هراس دارند [از نابودی شان به دست او] دچار گردان، و بدین وسیله درد سینه های ما و سینه های مؤمنین را شفا ببخشی.

می گویم: فلان و فلان که در روایت کافی آمده کنایه از امامان گذشته علیهم السلام است و منظور از «اللَّهُمَّ وَثِيكَ فُلَانٌ» کنایه از مولای ما صاحب الزمان علیه السلام می باشد که شیخ صدوق رحمه الله نام های شریف آن ها را با صراحت آورده، و این حدیث دلالت می کند بر این که دعا برای تعجیل فرج بعد از هر نماز واجب، مؤکّد است.

شاهد دیگر بر این امر روایتی است که در بحار به نقل از کتاب «الاختیار سید ابن الباقر» از امام صادق علیه السلام آمده که فرمود: هر کس بعد از هر نماز فریضه، این دعا را بخواند، امام (م ح م د) بن الحسن - علیه وعلی آبائه السلام - را در بیداری یا خواب خواهد دید: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اللَّهُمَّ بَلِّغْ مَوْلَانَا صَاحِبَ

الزَّمانِ أَيُّما كانَ وَحَيْثُما كانَ مِنْ مَشارِقِ الأَرْضِ وَمَغارِبِها، سَهلِها وَجَبِلِها عَنِّي وَعَنِ والِدَيَّ وَعَنِ وُلْدِي وَإِخوانِي التَّحِيَّةَ وَالسَّلَامَ
 عَدَدَ خَلقِ اللّهِ وَزِنَةَ عَرشِ اللّهِ، وَمَا أَحْصاهُ كِتابُهُ وَأَحاطَ بِهِ عِلْمُهُ. اللّهُمَّ إِنِّي أَحَدُذُ لَهُ فِي صَبِيحِهِ هَذَا اليَوْمِ وَمَا عَشْتُ فِيهِ مِنْ أَيامِ
 حَيائِي عَهْدًا وَعَقْدًا وَبَيْعَةً لَهُ فِي عُنُقِي لا- أَحولُ عَنها وَلا أزوُلُ أَيْدًا، اللّهُمَّ اجْعَلْني مِنْ أنصارِهِ وَالذَّابِبِينَ عَنهُ وَالْمُمْتَلِينَ لِأوامِرِهِ
 وَنواهِهِ فِي أَيامِهِ وَالْمُسْتَشْهِدِينَ بَيْنَ يَدَيْهِ. اللّهُمَّ إِن حالَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ المَوْتُ الَّذِي جَعَلْتَهُ عَلَي عِبادِكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا فَأَخْرِجْني مِنْ
 قَبْرِي مُؤْتَرًّا كَفِنِي شاهراً سَيفِي مُجَرِّداً قَنائِي مُلَبِّيا دَعوَةَ الدَّاعِي فِي الحاضِرِ وَالباذِي. اللّهُمَّ أَرِنِي الطَّلَعَ الرِّشِيدَةَ وَالغُرَّةَ الحَمِيدَةَ،
 وَالكِجْلَ بَصِيرِي بِنَظَرِهِ مِنِّي إِلَيْهِ، وَعَجَّلْ فَرجَهُ وَسَهلْ مَخْرَجَهُ. اللّهُمَّ اشْدُدْ أزرَهُ وَقَوِّ ظَهْرَهُ وَطَوِّلْ عُمُرَهُ وَاغْمِرِ اللّهُمَّ بِهِ بِلادَكَ
 وَأحْيِ بِهِ عِبادَكَ فَإِنَّكَ قُلْتَ وَقَوْلُكَ الحَقُّ، ظَهَرَ الفَسادُ فِي البَرِّ وَالبَحْرِ بِما كَسَبَتْ أَيْدِي النّاسِ، فَأَظْهِرِ اللّهُمَّ لَنَا وَلِئِكَ وَابْنَ بِنْتِ
 نَبِيِّكَ المُسَمَّى بِاسْمِ رَسولِكَ صَلَّى اللّهُ عَلَيهِ وَآلِهِ حَتَّى لا يَظْفَرَ بِشَيْءٍ مِنَ الباطِلِ إِلَّا مَرَّقَهُ وَيُحِقِّ اللّهُ الحَقَّ بِكَلِماتِهِ وَيُحَقِّقَهُ. اللّهُمَّ
 اكشِفْ هَذِهِ العُمَّةَ عَن هَذِهِ الأُمَّةِ بِظُهُورِهِ إِنَّهُمْ يَرُونَهُ بَعِيدًا وَنَرِيهِ قَرِيبًا، وَصَلِّ لِي اللّهُ عَلَي مُحَمَّدٍ وَآلِهِ؛ بار خدایا! به مولای ما
 صاحب الزمان، هر کجا که هست و به هر سوی رو می کند از مشارق و مغارب زمین، هموارها و ناهموارهای آن، از طرف
 من و والدینم و فرزندانم و برادرانم تحیت و سلام برسان، به تعداد خلق خدا و به وزن عرش الهی و آنچه کتابش شمارش
 نموده، و علمش به آن احاطه کرده است، پروردگارا! من در صبح این روز و تا زنده هستم در همه روزهای زندگانی ام پیمان
 و عقد و بیعتی از برای او در گردنم تجدید

و تازه می‌کنم که نه از آن روی گردانم و نه هیچ‌گاه آن‌ها را بشکنم، پروردگارا! مرا از یاران و مدافعان از حریمش، و فرمانبرداران اوامر و نواهی آن بزرگوار در ایام حکومتش و شهید شدگان در پیشگاهش قرار ده. بار الها! اگر میانه من و او با مرگ که بر بندگانت امر قطعی و حتمی تقدیر فرموده‌ای، جدایی افتاد پس [هنگام ظهورش مرا از قبر بیرون آور در حالی که کفنم را به کمر بسته و شمشیرم را کشیده و نیزه‌ام را برهنه نموده باشم، دعوت آن دعوت کننده حق را در شهر و بیابان لیبیک گویم. پروردگارا! آن رخسار زیبای رشید و [صاحب] جبین ستوده را نشانم ده، و دیده‌ام را با سرمه‌نگاهی به او روشنایی بخش، و فرجش را تعجیل و برنامه‌قیامش را آسان فرمای. پروردگارا! به او نیرو عطا کن و پشتش را محکم ساز و عمرش را طولانی نمای و به وجود او سرزمین‌هایت را آباد گردان و بندگانت را حیات ده که تو فرموده‌ای و قول تو حق است: فساد در خشکی و دریا بر اثر کردارهای مردم آشکار شد پس ای پروردگارا! آشکار کن ولی خودت و فرزند دختر پیامبرت را که همنام او است تا از باطل چیزی باقی نگذارد، و خداوند حق را با کلمات خویش اثبات و محقق دارد. بار الها! این غم بزرگ [غیبت] را با ظهور او از این امت برطرف ساز، که آن‌ها (مخالفین) ظهورش را دور می‌پندارند و ما آن را نزدیک می‌بینیم و درود خداوند بر محمد و آل او باد.

مؤلف می‌گوید: نظیر این دعا در بخش هشتم ان شاء الله تعالی خواهد آمد.

و از جمله شواهد بر تأکید داشتن دعا برای فرج آن حضرت، پس از هر نماز واجب روایتی است که در مکارم الاخلاق آمده، روایت است که هر کس این دعا را بعد از هر نماز واجب بخواند و بر آن مواظبت نماید، آن قدر عمر

خواهد کرد تا از زندگی سیر شود، و به دیدار حضرت صاحب الامر - عَجَلُ اللَّهِ فرجه الشریف - مشرف خواهد شد، دعا چنین است: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ. اللَّهُمَّ إِنَّ رَسُولَكَ الصِّادِقَ الْمَصِدَّقَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ إِنَّكَ قُلْتَ مَا تَرَدَّدْتُ فِي شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ كَتَرَدُّدِي فِي قَبْضِ رُوحِ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَنَا أَكْرَهُ مَسَائِتَهُ. اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ لِأَوْلِيَائِكَ الْفَرَجَ وَالنَّصِيرَ وَالْعَافِيَةَ وَلَا تَسْؤُنِي فِي نَفْسِي وَلَا فِي فُلَانٍ. قَالَ: وَتَذَكَّرُ مَنْ شِئْتَ»؛ (۱) خدایا! بر محمد و آل محمد درود فرست، پروردگارا! به درستی که رسول راستگوی تصدیق شده تو - که درود تو بر او و آتش باد - فرمود که تو فرموده ای: من در هیچ امری که انجام دهنده آنم، تردّد نکرده ام همچون تردّد در قبض روح بنده مؤمن خودم، او مرگ را اکراه دارد و من خوش ندارم او را ناراحت کنم. پروردگارا! پس بر محمد و آل محمد درود فرست و برای اولیای خودت فرج و نصرت و عافیت را تعجیل فرمای، و مرا نه در مورد خودم و نه در مورد فلانی بدی مرسان. فرمود: و به جای کلمه فلانی هر کسی را بخواهی نام می بری. (۲)

می گویم: و علامه مجلسی در بخش صلاه «بحار» به نقل از کتاب «فلاح السائل» عالم ربّانی سید علی بن طاووس آورده که گفته: از مهمّیات برنامه های مستحبّی برای کسی که طول عمر می خواهد این که بعد از هر نماز از تعقیباتش این باشد: که ابومحمد هارون بن موسی از ابوالحسین علی بن یعقوب عجلی کسایی از علی بن الحسن بن فضال از جعفر بن محمد بن

ص: ۱۶

۱-۴. مکارم الاخلاق، طبرسی، ۳۳۱.

۲-۵. مکارم الاخلاق، طبرسی، ۲۸۴.

حکیم از جمیل بن دزاج روایت کرده که گفت: مردی بر حضرت ابوعبداللّه صادق علیه السلام وارد شد و عرض کرد: ای آقای من! سنم بالا رفته و خویشانم مرده اند، و من می ترسم که مرگ مرا دریا بد در حالی که کسی را نداشته باشم تا با او انس بگیرم و به او مراجعه نمایم.

امام علیه السلام فرمود: از برادران ایمانی تو کسی هست که از قرابت نسب یا سبب به تو نزدیک تر است، و انس تو به او از انس به خویشانت بیشتر است، با این حال بر تو باد دعا، و این که پس از هر نماز بگویی: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ. اللَّهُمَّ إِنَّ الصَّادِقَ الْأَمِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّكَ قُلْتَ: مَا تَرَدَّدْتُ فِي شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ كَثَرْتُ دِي فِي قَبْضِ رُوحِ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَكْرَهُ مَسَاقَتَهُ. اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ لِأَوْلِيَائِكَ الْفَرَجَ وَالنَّصِيرَ وَالْعَافِيَةَ وَلَا تَسُوْنِي فِي نَفْسِي وَلَا فِي أَحَدٍ مِنْ أَحِبَّتِي»؛ و اگر خواهی یک یک بستگان را نام ببر، و یا به طور پراکنده یا همه را یک جا یاد کن. آن مرد می گوید: به خدا قسم! آن قدر عمر کردم تا این که از زندگی خسته شدم.

ابومحمد هارون بن موسی گوید: محمد بن الحسن بن شمون بصری این دعا را می خواند و صد و بیست و هشت سال با فراخی عمر کرد. تا از زندگی ملول شد و این دعا را ترک کرد، سپس از دنیا رفت، خدایش رحمت کند. (۱)

و نیز مجلسی به نقل از «دعوات راوندی» و «مکارم الاخلاق» و «مصباح شیخ طوسی» و «جنه الامان» و «بلد الامین» این عبارت را آورده: روایت شده

ص: ۱۷

که هر کس این دعا را بعد از هر نماز فریضه به جای آورد و بر آن مواظبت نماید، آن قدر زنده می ماند که از زندگی ملول گردد.

می گویم: در بخش گذشته؛ مکرمت بیست و هشتم، جهت این که این دعا درخواست تعجیل فرج مولایمان حضرت حجت علیه السلام است را بیان نمودیم، و دلایل این مطلب را آوردیم.

توضیح

این که فرمود: «ما تَرَدَّدْتُ فِي شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ»؛ نظیر این تعبیر در چند روایت در «اصول کافی» و غیر آن آمده. شیخ بهایی در «شرح الاربعین» گفته: نسبت تردد خاطر، به خدای تعالی که این حدیث متضمن آن است، چنان که مخفی نیست محتاج به توجیه و تأویل است و بر چند وجه تأویل آن کرده اند:

اول

در دل عبارت کلامی باشد که در ظاهر کلام نیامده، [اصطلاحاً آن را مقدر گویند] بدین صورت: «لَوْ جَازَ عَلَيَّ التَّرَدُّدُ مَا تَرَدَّدْتُ فِي شَيْءٍ ...»؛ اگر بر من تردد [و تردید] روا می بود، تردد [و آمد و شد خاطر] نمی داشتم هرگز در چیزی مثل ترددی که در وفات مؤمن می داشتم.

دوم

آن که چون عادت بر این جاری شده است که در مسائله [و ناخشنود کردن] کسی که احترام و عزت او را لازم دانند، و خاطر را تعلق به او باشد، مثل دوست نزدیک و یار موافق تردد خاطر به هم رسد و در ناخشنودی کسی که او را نزد این شخص قدر و منزلتی نباشد مثل دشمن و مار و عقرب و امثال آن تردد خاطر به هم نرسد، بلکه چون به خاطر بگذرد که بدی به او رسیده، در خاطر جای می یابد بی آن که تردد و آمد و شد خاطری دست دهد، می تواند بود که تعبیر کنند از توقیر و احترام او، به حصول تردد در حال مسائله او، و از

خواری و مذلت او، به عدم حصول تردّد در آن حال، بنابراین می تواند بود که مراد حضرت عزّت تعالی شأنه از این کلام - واللّه اعلم - آن باشد که هیچ کس از مخلوقات مرا نزد من قدر و منزلت و حرمتی نیست مثل قدر و منزلت بنده مؤمن و حرمت او؛ پس کلام از قبیل استعاره تمثیلیه تواند بود که معنی آن ضمن شرح بعض احادیث سابق یاد شده است.

سوم

در حدیث از طریق خاصّه و عامّه وارد است که خدای تعالی در وقت احتضار بنده مؤمن، لطف و نوازش و بشارت به دخول بهشت و امثال آن، آن قدر بر او ظاهر می سازد که کراهت مرگ از طبیعت او زایل می شود و او را رغبت تمام به انتقال از این عالم فانی به عالم باقی به هم می رسد، و به سبب آن ایذا و تشویش او از درد مرگ و سختی های آن کاسته می شود به گونه ای که او را نهایت رضا به مردن به هم می رسد و رغبت تمام به آن حاصل می گردد، پس تشبیه کرده است خدای تعالی این معامله را به معامله کسی که اراده کرده باشد به دوست خود سختی برساند به قصد آن که در پی آن، نفع عظیمی به او عاید شود، پس تردد داشته باشد در آن که به چه نحو این آلم و رنج را به او رساند که به او آزار بسیاری نرسد، و همیشه مرغبات و محسِنات می گفته باشد، و نفعی که آن آلم در عقب دارد، ذکر می کرده باشد تا آن که او را به آن، رغبت تمام به هم رسد و آلم مذکور را بر خود راحت انگارد، و در این صورت نیز کلام از قبیل استعاره تمثیلیه خواهد بود. (۱)

ص: ۱۹

و نیز بر مقصود دلالت دارد آنچه در کتاب «جمال الصالحین» از مولای ما حضرت صادق علیه السلام روایت آمده که فرمود: از جمله حقوق ما بر شیعیان این است که بعد از فریضه، دست بر چانه بگیرند و سه مرتبه بگویند: «یا رَبِّ مُحَمَّدٍ عَجَّلْ فَرَجَ آلِ مُحَمَّدٍ، یا رَبِّ مُحَمَّدٍ اخْفَظْ غَیْبَهُ مُحَمَّدٍ، یا رَبِّ مُحَمَّدٍ اِنْتَقِمْ لِاِبْنِهِ مُحَمَّدٍ صَلِّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ» (۱)؛ ای پروردگار محمد! فرج آل محمد را زودتر گردان. ای پروردگار محمد! [دینت را در] پنهانی محمد حفظ کن. ای پروردگار محمد! برای دختر محمد انتقام بگیر.

تتمه ای پرسود

اکنون که از روایات نقل شده دلالت بر مقصود بیان گشت، بدان که سرّ مطلب در این است که حقیقت عبادت و اصل آن و شرط قبولی اش معرفت امام علیه السلام و دوستی او است، پس لازم است که مؤمن بعد از هر نماز حقیقت ایمان خود و راستی ولایتش را نسبت به مولایش ابراز دارد، و با دعا برای او و تقاضای تعجیل فرجش از درگاه خدای - عزّوجل - ارادتش را اظهار نماید، تا نمازش با سبب قبولی مقترن گردد، و آنچه در بخش اول و پنجم آوردیم و نیز آنچه در بخش هشتم خواهد آمد بر این مطلب دلالت دارد، اضافه بر روایاتی که در تفسیر فرموده خدای تعالی: «الْیَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِیْنَكُمْ» (۲)؛ امروز دین شما را کامل ساختم. و نیز فرموده خدای تعالی: «اَنْ تَقُولَ نَفْسٌ یا حَسْبِرْتِی عَلٰی ما فَرَّطْتُ فِی جَنْبِ اللّٰهِ» (۳)؛ این که کسی بگوید دریغا بر

ص: ۲۰

۱- ۸. جمال الصالحین، تعقیبات مشترکه - خطی -

۲- ۹. قرآن کریم؛ سوره مائده، آیه ۳.

۳- ۱۰. سوره زمر، آیه ۵۶.

آنچه در جنب الله کوتاهی ورزیدم. و تفسیر آیات دیگر آمده - که جمع آوری و ضبط همه آن ها دشوار یا غیر ممکن است - و همین طور است در روزه و حج و عبادت های دیگر، لذا صلوات بر محمد و آل اوعلیهم السلام و دعا برای فرج مولایمان علیه السلام در روزها و شب های ماه رمضان وارد شده است.

در اینجا خوش دارم حدیث شریفی که در تفسیر «البرهان» روایت شده بیاورم که در تفسیر فرموده خدای تعالی: «أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْبَ رَبِّي عَلَى مَا فَزَّطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ» به سند خود از حضرت ابوجعفر باقرعلیه السلام آمده که فرمود: ما جنب الله هستیم، و ما برگزیده خداوند می باشیم، و ما اختیار شده الهی هستیم، و میراثهای پیغمبران به ما سپرده شده، و ما امنای خدای - عزوجل - می باشیم، و ماییم حجت های الهی و ماییم ریسمان خداوند [حبل الله] و ماییم رحمت خداوند بر خلق او و ماییم کسانی که خداوند به ما [آفرینش] را آغاز کرده و به ما ختم فرماید، و ما هستیم امامان هدایت، و ماییم چراغ های [زداینده] تاریکی، و روشن کنندگان راه هدایت، و ماییم نشانه ای که برای اهل دنیا معروف است، و ماییم پیشی گرفتگان و ماییم آخرین [اولیا] هر آن که به ما تمسک جست، به مقصد رسید و هر کس از ما کناره گرفت در [طوفان بلا] غرق شد و ماییم رهبران روسفیدان و ماییم محرم [راز] خداوند، و ما هستیم راه و صراط مستقیم به سوی خدای - عزوجل - و ماییم کسانی که خداوند بر خلق خود نعمت بخشیده و ماییم شیوه [حق پرستی] و ماییم کانون نبوت، و ما هستیم جایگاه رسالت و ماییم اصول دین و به سوی ما فرشتگان آمد

و شد کنند، و ماییم چراغ برای کسی که به ما روشنی جوید و ماییم راه برای هر آن کس که به ما اقتدا کند و ماییم هدایت کنندگان به بهشت، و ما هستیم گیره های اسلام و ماییم پُل ها و ماییم گذرگاه هایی که هر کس بر شیوه ما سیر کند برنده است و هر کس از ما عقب بیفتد نابود شده است، و ما هستیم رکن اعظم و ماییم کسانی که رحمت به وجودمان نازل می گردد و به سبب ما باران بر شما می بارد و ماییم کسانی که خداوند به خاطر ما عذاب را از شما برطرف می سازد؛ پس هر کس نسبت به ما بینش یافت و ما و حقّ ما را شناخت و به امر ما ملتزم شد، پس او از ما است و به ما باز می گردد. (۱)

سرّ دیگری نیز برای تأکید دعا کردن در آن حال برای آن حضرت - عَجَلُ اللَّهِ فرجه الشریف - به خاطر می رسد، این که در روایات متعددی آمده که: هر مؤمنی را پس از هر نماز واجب دعای مستجاب شده ای است.

این روایات در کتاب وسائل الشیعه و کتب دیگری آمده است، پس شایسته است مؤمن کامل که مولایش را از جان و فرزندانیش عزیزتر می داند آن دعای مستجاب را درباره او قرار دهد، و آن حضرت را بر خود مقدم دارد.

۲ - بعد از نماز ظهر

۲ - بعد از نماز ظهر

از اوقاتی که دعا برای تعجیل فرج مولایمان صاحب الزمان - عَجَلُ اللَّهِ فرجه الشریف - تأکید بیشتری دارد بعد از نماز ظهر است: دلیل و شاهد بر این معنی

ص: ۲۲

روایتی است که در «بحار» و «مستدرک» و «جمال الصالحین» از امام صادق علیه السلام آمده: هر کس بعد از نماز صبح و ظهر بگوید: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ»، نمی‌میرد تا این که قائم علیه السلام را دیدار کند. (۱) این حدیث در بخش سابق نیز گذشت.

و نیز بر این معنی دلالت دارد آنچه در بخش صلاه بحار به نقل از «فلاح السائل» سید اجل علی بن طاووس قدس سره آمده، سید فرمود: از مهمات در تعقیب نماز ظهر اقتدا کردن به امام صادق علیه السلام است در دعا برای حضرت مهدی علیه السلام که رسول خداصلی الله علیه وآله در روایات صحیح مژده به آمدنش داده و این که در آخر الزمان ظهور خواهد کرد. چنان که ابومحمد هارون الدنبلی، از ابوعلی محمد بن الحسن بن محمد بن جمهور قمی، از پدرش محمد بن جمهور، از احمد بن الحسین سُکری، از عباد بن محمد مدائنی روایت کرده که گفت: بر حضرت ابوعبد الله امام صادق علیه السلام در مدینه وارد شدم، هنگامی که از نماز واجب ظهر فراغت یافت در حالی که دست هایش را به سمت آسمان بلند کرده بود می‌گفت: «أَيُّ سَامِعٍ كُلِّ صَوْتٍ، أَيُّ جَامِعٍ كُلِّ قَوْتٍ، أَيُّ بَارِيٍّ كُلِّ نَفْسٍ بَعِيدِ الْمَوْتِ، أَيُّ بَاعِثٍ، أَيُّ وَارِثٍ، أَيُّ سَيِّدِ السَّادَاتِ، أَيُّ إِلَهِ الْإِلَهِهِ، أَيُّ جَبَّارِ الْجَبَابِرَةِ، أَيُّ مَالِكٍ (مَلِكٍ) الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، أَيُّ رَبِّ الْأَبْوَابِ، أَيُّ مَلِكِ الْمُلُوكِ، أَيُّ بَطَّاشٍ، أَيُّ ذَا الْبَطْشِ الشَّدِيدِ، أَيُّ فَعَالٍ - لِمَا يُرِيدُ، أَيُّ مُخَصَّصٍ عِيدِ الْأَنْفَاسِ وَنَقْلِ الْأَقْدَامِ، أَيُّ مَنِ السَّرُّ عِنْدَهُ عِلَائِيَّةٌ، أَيُّ مُبْدِيٍّ، أَيُّ مُعِيدٍ! أَسْأَلُكَ بِحَقِّكَ عَلَيَّ خَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ،

ص: ۲۳

وَبِحَقِّهِمُ الَّذِي أَوْجِبْتَ لَهُمْ عَلَى نَفْسِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ وَأَنْ تَمَنَّيَ عَلَيَّ السَّيِّئَةَ بِفِكَائِكَ رَقِيبِي مِنَ النَّارِ وَأَنْجِزْ لِقَوْلِكَ وَإِنَّ نَبِيَّكَ الدَّاعِيَ إِلَيْكَ بِإِيَّتِكَ وَأَمِينِكَ فِي خَلْقِكَ وَعَيْتِكَ فِي عِبَادِكَ وَحُجَّتِكَ عَلَيَّ خَلْقِكَ عَلَيْهِ صَلَوَاتُكَ وَبَرَكَاتُكَ وَعَوْدُهُ، اللَّهُمَّ أَيَّدْهُ بِنَصْرِ رِكَ وَأَنْصُرْ عَيْدَكَ وَقُوِّ أَصْحَابَهُ وَصَبِّرْهُمْ وَافْتِخْ لَهُمْ مِنْ لَعْنَتِكَ سَيِّطَانًا نَصِيرًا وَعَجِّلْ فَرْجَهُ وَأَمْكِنْهُ مِنْ أَعْيَادِئِكَ وَأَعْيَادِ رَسُولِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ» (۱)؛ ای شنونده هر صدا! ای جمع کننده هر از دست رفته! ای برآورنده هر جنبنده پس از مرگ! ای برانگیزنده! ای وارث! ای آقای آقایان! ای خدای خداوند گاران! ای درهم شکننده جیاران! ای مالک (پادشاه) دنیا و آخرت! ای پروردگار پروردگاران! ای پادشاه پادشاهان! ای سخت کوبنده! ای به شدت مؤاخذه کننده! ای آن که هر چه بخواهد انجام دهد! ای شمارنده نفس های خلق و گام زدن ها! ای کسی که سر نزد او آشکار است! ای پدید آورنده موجودات! ای بازگرداننده آن ها! از تو می خواهیم به حق خودت بر برگزیدگان خلقت و به حقی که برای آنان بر خودت واجب شمرده ای که بر محمد و خاندانش درود فرستی و همین حالا بر من منت نهی و گردنم از آتش رها گردد، و وعده ولی خود و فرزند پیامبرت دعوت کننده به سویت و به اجازه ات، و امین تو در خلائق و چشم تو در بندگانت و حجت تو بر خلقت که درود و برکاتت بر او باد، وعده ای را که به او داده ای وفا کن، بار الها! به نصرتت تأییدش کن، و بنده ات را یاری فرما و یارانش را نیرو بخش

ص: ۲۴

و شکیبایشان گردان و برای آنان از جانب خود حجتی قرار ده که همیشه یار شان باشد و فرجش را تعجیل کند، و بر دشمنانت و دشمنان پیامبرت توانایی بخش، ای بخشنده ترین بخشنندگان!

راوی گفت: فدایت شوم! آیا چنین نیست که برای خودت دعا کردی؟ فرمود: برای نور آل محمد علیهم السلام و سابق ایشان و انتقام گیرنده از دشمنانشان به امر خداوند، دعا کردم. عرضه داشتم: خداوند مرا فدایت سازد، هنگام خروجش کی خواهد بود؟ فرمود: هرگاه کسی که خلق و امر به دست او است (= خدا) بخواهد. گفتم: پس آیا نشانه ای پیش از آن هست؟ فرمود: آری. نشانه های متعددی دارد. گفتم: مانند چه؟ فرمود: بیرون شدن پرچمی از مشرق و پرچمی از مغرب و فتنه ای که اهل زوراء^(۱) را فرا می گیرد، و خروج مردی از فرزندان عمویم زید در یمن، و غارت شدن پرده کعبه. و خداوند آنچه بخواهد انجام می دهد.

علامه مجلسی در «بحار» گفته^(۲)، و در «مصباح شیخ طوسی» و «بلد الامین» و «جنه الامان» و «الاختیار» آمده: از اموری که به تعقیب نماز ظهر اختصاص دارد: «یا سامِعَ کُلِّ صَوْتٍ ...» تا آخر دعا می باشد، و در همه این منابع به جای (أَیُّ) (یا) آمده است.

می گویم: هر چند که سند حدیث به حسب اصطلاح ضعیف است ولی به

ص: ۲۵

۱- ۱۴. زورا نام بغداد است، گاهی به ری هم اطلاق شده است.

۲- ۱۵. بحار الانوار، ۸۶ / ۶۳.

مقتضای قاعده تسامح (= آسان گرفتن در دلایل اعمال مستحبی) که در اصول فقه به اثبات رسیده، انجام آن به جا است، به همین جهت است که مشایخ علمای ما - که نامشان برده شد - بر آن اعتماد کرده اند.

به هر حال از این حدیث و دعای یاد شده چند مطلب استفاده می شود:

اول

استحباب دعا درباره حضرت حجت علیه السلام و درخواست تعجیل فرج آن حضرت بعد از نماز ظهر.

دوم

مستحب بودن بلند کردن دست ها هنگام دعا کردن برای آن حضرت علیه السلام.

سوم

استحباب شفاعت خواستن از امامان علیهم السلام و درخواست خود را با سوگند دادن به حق ایشان پیش از دعا و تقاضای حاجت.

چهارم

استحباب مقدم داشتن حمد و ثنای الهی پیش از عرض حاجت.

پنجم

استحباب مقدم داشتن درود و صلوات بر محمد و آل او علیه السلام پیش از طلب حاجت.

ششم

پاک کردن دل از گناهان به وسیله استغفار و مانند آن، تا از لوث آلودگی ها پاکیزه شود و آماده اجابت گردد، که درخواست مغفرت و آزادی از آتش بر این امر دلالت دارد. و اما امامان علیهم السلام در مواردی درخواست مغفرت می کرده اند با این که - به دلایل عقلی و نقلی و به اجماع - معصوم بودنشان ثابت است. وجوهی در توجیه آن بیان کرده اند که این جا مجال ذکر آن ها نیست.

این که منظور از ولی - هر گاه که به طور مطلق یاد شود - در سخنان و دعاهاى امامان عليهم السلام وجود مقدس مولایمان صاحب الزمان علیه السلام است، در بخش پنجم نیز دلالت بر این معنی گذشت.

استحباب دعا کردن درباره اصحاب و یاران آن حضرت علیه السلام.

این که امام علیه السلام شاهد و ناظر کارها و افعال بندگان است، و همیشه آن ها را مشاهده می کند، دلیل بر این معنی جمله: «وَعَيْنُكَ فِي عِبَادِكَ» می باشد، شواهد دیگری بر این مطلب نیز قبلاً گذشت.

این که از جمله القاب مولایمان حضرت حجت علیه السلام: نور آل محمد عليهم السلام می باشد، در روایات نیز شواهدی بر این امر هست که محقق نوری برخی از آن ها را در کتاب «النجم الثاقب» (۱) خود آورده است.

این که امام عصر - عجل الله فرجه الشريف - پس از امیرالمؤمنین و امام حسن و امام حسین، از همه امامان - صلوات الله عليهم اجمعین - افضل است، بعضی از روایات نیز این مطلب را تأیید می کند.

این که خداوند متعال زمان آن حضرت را تأخیر انداخته و او را برای انتقام گرفتن از دشمنان خود و دشمنان پیغمبرش ذخیره نموده، و روایات در این باره در حدّ تواتر است.

این که زمان ظهور آن جناب از امور مخفی است که مصلحت الهی مقتضی پنهان بودن آن است، روایات در این مورد نیز به تواتر رسیده است.

نشانه های یادشده در این حدیث از علائم حتمیه نیست، زیرا که امام صادق علیه السلام در آخر سخن خود فرموده اند: و خداوند آنچه بخواهد انجام می دهد.

۳ - بعد از نماز عصر

سومین وقتی که دعا برای تعجیل فرج حضرت صاحب الامر - عجل الله فرجه الشریف - تأکید شده بعد از نماز عصر است.

و دلیل بر این معنی روایتی است که در کتاب «فلاح السائل» سید اجل علی بن طاووس قدس سره آمده، مرحوم سید فرموده: از مهمات پس از نماز عصر، اقتدا کردن به مولایمان موسی بن جعفر امام کاظم علیه السلام در دعا کردن برای مولایمان حضرت مهدی - صلوات الله علیه - است، چنان که محمد بن بشیر ازدی، از احمد بن عمر بن موسی کاتب، از حسن بن محمد بن جمهور قمی، از پدرش محمد بن جمهور، از یحیی بن الفضل نوفلی روایت کرده که گفت: در بغداد بر حضرت ابوالحسن موسی بن جعفر علیهما السلام وارد شدم هنگامی که نماز عصر را پایان داده بود، آن گاه دست هایش را به سوی آسمان بلند کرد و شنیدم که می گفت: «أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ إِيَّاكَ زِيَادَةُ الْأَشْيَاءِ وَنُقْصَانُهَا، وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَ الْخَلْقَ بِغَيْرِ مَعُونَةٍ مِنْ غَيْرِكَ وَلَا حَاجَةَ إِلَيْهِمْ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مِنْكَ الْمَسِيئَةُ وَإِيَّاكَ الْبَدْءُ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ قَبْلَ الْقَبْلِ وَخَالِقُ الْقَبْلِ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بَعْدَ الْبَعْدِ وَخَالِقُ

الْبُعِيدِ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ تَمُحُو مَا تَشَاءُ وَتُثَبِّتُ وَعِنْدَكَ أُمُّ الْكِتَابِ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ غَايَةُ كُلِّ شَيْءٍ وَوَارِثُهُ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ لَا يَغْزُبُ عَنْكَ الدَّقِيقُ وَلَا الْجَلِيلُ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ لَا تَخْفَى عَلَيْكَ اللُّغَاتُ وَلَا تَتَشَابَهُ عَلَيْكَ الْأَصْوَاتُ، كُلَّ يَوْمٍ أَنْتَ فِي شَأْنٍ لَا يَشْغُلُكَ شَأْنٌ عَنْ شَأْنٍ، عَالِمِ الْغَيْبِ وَأَخْفَى دِيَانِ الدِّينِ، مُدَبِّرِ الْأُمُورِ، بَاعِثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ، مُحْيِي الْعِظَامِ وَهِيَ رَمِيمٌ. أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْمَكْنُونِ الْمَخْزُونِ الْحَيِّ الْقَيُّومِ الَّذِي لَا يُخَيَّبُ مَنْ سَأَلَكَ بِهِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَنْ تُعَجِّلَ فَرَجَ الْمُتَّقِمِ لَكَ مِنْ أَعْدَائِكَ وَأَنْجِرْ لَهُ مَا وَعَدْتَهُ، يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ»

تویی خداوند هیچ معبود حقی غیر از تو نیست، اول و آخر و ظاهر و باطن هستی؛ و تویی خداوند هیچ معبود حقی جز تو نیست، زیاد و کم اشیاء به تو برمی گردد؛ و تویی خداوند هیچ خدایی غیر از تو نیست، مخلوقات را آفریدی بی آن که از غیر خودت کمک بگیری یا نیازی به آن ها داشته باشی؛ تویی خداوند هیچ خدایی جز تو نیست، مشیت از تو و ابتدا کردن از تو است؛ و تویی خداوند هیچ معبودی جز تو نیست، پیش از قبل و آفریننده قبل هستی؛ و تویی خداوند هیچ معبودی جز تو نیست، بعد از بعد و آفریننده بعدی، آنچه را بخواهی محو می کنی و آنچه را می خواهی اثبات می نمایی، و نزد تو است ام الكتاب؛ تویی خداوند هیچ خدایی جز تو نیست، پایان و وارث هر شیء هستی؛ تویی خداوند هیچ معبودی جز تو نیست، هیچ کم و زیاد و ریز و درشتی از تو پنهان نمی باشد؛ تویی خداوند هیچ معبودی جز تو نیست، لغت ها بر تو مخفی نمی ماند و صداها بر تو مشتبه نمی شود، هر روز تو در کاری هستی و هیچ کاری از کار

دیگر تو را مشغول نمی دارد، غیب و پنهان تر از آن را دانا هستی، نگهبان دین و تدبیر کننده امور، برانگیزنده مردگان از قبرها، زنده کننده استخوان های پوسیده ای؛ از تو می خواهم به نام در پرده مخزون حی قیومت که هر کس تو را به آن بخواند ناامید نمی شود؛ این که بر محمد و آل او درود بفرستی و فرج انتقام گیرنده برای تو از دشمنانت را به زودی برسانی و آنچه به او وعده کرده ای وفا فرمایی، ای صاحب جلال و اکرام.

راوی گوید: عرض کردم: دعا برای چه کسی بود؟ فرمود: او مهدی آل محمد علیهم السلام است. سپس فرمود: پدرم قربان آن فربه شکم، پیوسته ابرو، باریک ساق، که شانه هایش پهن است، گندم گونی که باوجود آن از اثر شب زنده داری به زردی نیز آمیخته است، پدرم فدای کسی که شب خود را با رکوع و سجود به شمارش ستارگان می گذارند، پدرم قربان کسی که در راه خدا هیچ ملامت کننده ای بر او اثر نمی کند، چراغ تاریکی، پدرم فدای کسی باد که قائم به امر خداوند است.

عرضه داشتم: خروج او کی اتفاق می افتد؟ فرمود: هرگاه سپاهیان را در انبار در کرانه فرات و دجله مشاهده کردی، و پل کوفه منهدم و بعضی از خانه های کوفه سوزانده شد، پس هرگاه آن ها را دیدی خداوند آنچه خواهد انجام دهد، هیچ چیز بر امر خداوند غالب و چیره نگردد، و هیچ حکم او را تأخیر نیندازد. (۱)

ص: ۳۰

۴ - بعد از نماز صبح

از مواقعی که دعا برای تعجیل فرج تأکید بیشتری دارد، پس از نماز صبح است و دلیل بر این معنی - اضافه بر آنچه در بعد از نماز ظهر گذشت - روایتی است که مجلسی در کتاب «مقباس» در تعقیب نماز صبح آورده که: پس از نماز صبح پیش از آن که حرفی بزند صدبار بگوید: «یا رَبِّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَ آلِ مُحَمَّدٍ وَأَعْتِقْ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ»

پروردگارا! بر محمد و آل او درود فرست و گشایش کار آل محمد را زودتر برسان و گردنم را از آتش [دوزخ] رهایی بخش.

۵ - بعد از هر دو رکعت از نماز شب

شاهد بر این است یاد شدن خصوص این عنوان در دعایی که علمای بزرگوار ما - که خدای شان رحمت کند - در تعدادی از کتاب های معتبر آن را روایت کرده اند و بعضی از اصحاب این دعا را ضمن دعاهایی که بعد از دو رکعت اول نماز شب وارد شده آورده اند. دعا این است: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ وَلَمْ يُسْأَلْ مِنْكَ، أَنْتَ مَوْضِعُ مَسْأَلَةِ السَّائِلِينَ وَمُنْتَهَى رَغْبَةِ الرَّاعِبِينَ، أَدْعُوكَ وَلَمْ يُدْعَ مِثْلَكَ، وَأَرْغَبُ إِلَيْكَ وَلَمْ يُرْغَبْ إِلَيَّ مِثْلَكَ، أَنْتَ مُجِيبُ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ وَأَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ. أَسْأَلُكَ بِأَفْضَلِ الْمَسَائِلِ وَأَنْجِحِهَا وَأَعْظَمِهَا، يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ، وَبِأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى وَأَمْثَالِكَ الْعُلْيَا وَنَعِيمِكَ الَّتِي لَا تُحْصَى وَبِأَكْرَمِ أَسْمَائِكَ عَلَيْكَ وَأَحَبِّهَا إِلَيْكَ وَأَقْرَبِهَا مِنْكَ وَسِيلَةً وَأَشْرَفِهَا عِنْدَكَ مَنْزِلَةً وَأَجْزَلِهَا لَدَيْكَ ثَوَابًا

وَأَسْرِعِهَا فِي الْأُمُورِ إِجَابَةً، وَبِاسْمِكَ الْمَكْنُونِ الْأَكْبَرِ الْأَعَزِّ الْأَجَلِّ الْأَعْظَمِ الْأَكْرَمِ الَّذِي تُحِبُّهُ وَتَهْوِيهِ وَتَرْضَى بِهِ عَمَّنْ دَعَاكَ بِهِ فَاسْتَجِبْتَ لَهُ دُعَائِهِ، وَحَقُّ عَلَيْكَ أَنْ لَا تَحْرِمَ سَائِلَكَ وَلَا تَزِدَّهُ وَبِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالزَّبُورِ وَالْقُرْآنِ الْعَظِيمِ وَبِكُلِّ اسْمٍ دَعَاكَ بِهِ حَمَلَهُ عَرْشُكَ وَمَلَائِكَتُكَ وَأَنْبِيَائُكَ وَرُسُلُكَ وَأَهْلُ طَاعَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُعَجِّلَ فَرَجَ وَلِيِّكَ وَابْنِ وَلِيِّكَ، وَتُعَجِّلَ خِزْيَ أَعْدَائِهِ»

پروردگارا! من از تو سؤال می کنم و همچون تویی سؤال نشده (مثلی برای تو نیست تا سؤال گردد)، تو در خواستگاه سؤال کنندگان و آخرین مورد روی آوردن توجّه کنندگانی. تو را می خوانم و هیچ کس چون تو خوانده نشده. و به تو امید می بندم که مثل تویی نیست تا به او توجه گردد. تو اجابت کننده دعای بیچارگانی و مهربان ترین مهربانانی. از تو درخواست می کنم به برترین و مقبول ترین و عظیم ترین مسایل، ای خدا! ای بخشنده! ای مهربان! و به نیکوترین اسم هایت و برترین نمونه هایت و نعمت های بیرون از شمارت و به گرامی ترین اسم هایت و محبوب ترین آن ها نزد تو و نزدیک ترین آن ها از جهت وسیله به سوی تو و والاترین آن ها از لحاظ منزلت نزد تو و پربرترین آن ها از جهت ثواب و پاداش تو و سریع ترین آن ها در اجابت امور. و تو را سوگند به اسم مکنونت! آن اسم اکبر اعزّ اجلّ اکرم که آن را دوست می داری و به آن توجّه و عنایت داری و به آن از هر که تو را بخواند راضی می شوی و دعایش را مستجاب فرمایی و بر تو است که سائلت را محروم ننمایی و او را رد نکنی. و تو را سوگند! به هر اسمی که برای تو است در تورات و انجیل و زبور و قرآن عظیم و به هر اسمی که حاملان

عرش و فرشتگان و پیامبران و فرستادگان و فرمانبرداران از آفریدگان تو را به آن می خوانند که بر محمد و آل محمد درود بفرستی و این که فرج و گشایش کار ولی خود و فرزند ولی ات را زود برسانی و در خواری و رسوایی دشمنانش تعجیل فرمایی و ما را از اصحاب و یارانش قرار دهی و به وجود او امیدمان را روزی فرمایی و به برکت عنایت او دعای مان را مقرون به اجابت نمایی.

می گویم: در کتاب «جمال الصالحین» جملاتی اضافه بر این در دعای فوق دیدم: «وَتَجْعَلْنَا مِنْ أَصِيحَابِهِ وَأَنْصَارِهِ وَتَرْزُقْنَا بِهِ رَجَائِنَا وَتَسْتَجِيبَ بِهِ دُعَائِنَا»؛

۶- در قنوت نمازها

۶- در قنوت نمازها

شاهد بر این دعاها امامان علیهم السلام برای تعجیل فرج، در تعدادی از قنوت هایی است که از آن ها روایت شده، ما آنچه در این باره از ایشان علیهم السلام به دست ما رسیده در این جا می آوریم، توفیق از خدا است:

یک

سید اجل علی بن طاووس قدس سره در کتاب «مهج الدعوات» ضمن حدیثی که از ترس طولانی شدن مطلب از آوردن آن خودداری کردیم، از امام زین العابدین علیه السلام چنین آورده: «اللَّهُمَّ إِنَّ جِبَلَةَ الْبَشَرِيَّةِ وَطِبَاعَ الْإِنْسَانِيَّةِ وَمَا جَرَتْ عَلَيْهِ تَرْكِييَاتُ النَّفْسِيَّةِ وَانْعَقَدَتْ بِهِ عُقُودُ النَّشْئِ تَعْجِزُ عَنْ حَمْلِ وَاِرْدَاتِ الْأَقْصِيَّةِ إِلَّا مَا وَفَّقْتَ لَهُ أَهْلَ الْإِصْطِفَاءِ وَأَعْنَتَ عَلَيْهِ ذَوِي الْإِجْتِبَاءِ. اللَّهُمَّ وَإِنَّ الْقُلُوبَ فِي قَبْضَتِكَ وَالْمَشِيئَةَ لِمَكَ فِي مَلَكِيَّتِكَ وَقَدْ تَعَلَّمَ أَيُّ رَبِّ مَيَا الرِّغْبَةَ إِلَيْهِ فِي كَشْفِهِ وَقَعَهُ لِأَوْقَاتِهَا بِقُدْرَتِكَ وَاقْفَهُ بِحَدِّكَ مِنْ إِرَادَتِكَ وَإِنِّي لَأَعْلَمُ أَنَّ لَكَ دَارَ جَزَاءٍ مِنَ الْخَيْرِ وَالشَّرِّ مَثُوبَةً وَعُقُوبَةً، وَأَنَّ لَكَ يَوْمًا تَأْخُذُ فِيهِ بِالْحَقِّ وَأَنَّ أَنَاتَكَ

أَشْبَهُ الْأَشْيَاءِ بِكَرَمِكَ وَأَلْيَقُهَا بِمَا وَصَفْتَ بِهِ نَفْسَكَ فِي عَطْفِكَ وَتَرَوُّفِكَ وَأَنْتَ بِالْمِرْصَادِ لِكُلِّ ظَالِمٍ فِي وَحِيمٍ عَقْبَاهُ وَسُوءِ مَثْوَاهُ
 اللَّهُمَّ وَأَنْتَ قَدْ أَوْسَيْعْتَ خَلْقَكَ رَحْمَةً وَحِلْمًا وَقَدْ بُدِّلْتَ أَحْكَامِيكَ وَغَيَّرْتَ سِينُنْ نَبِيِّكَ وَتَمَرَّدَ الظَّالِمُونَ عَلَى خُلَصَائِكَ
 وَاسْتَبَاحُوا حَرِيمِيكَ وَرَكِبُوا مَرَاكِبَ الْإِسْتِمْرَارِ عَلَى الْجُزْأَةِ عَلَيَّكَ. اللَّهُمَّ فَبَادِرْهُمْ بِقَوَاصِفِ سَيِّخِطِكَ وَعَوَاصِفِ تَنْكِيلَاتِكَ
 وَاجْتِثَاثِ غَضَبِكَ، وَطَهِّرِ الْبِلَادَ مِنْهُمْ وَاعْفُ عَنْهَا آثَارَهُمْ وَاحْطُطْ مِنْ قَاعَاتِهَا وَمَظَانِهَا مَنَارَهُمْ وَاصْبِرْ لِمَنْظَرِهِمْ بِيَوَارِكَ حَتَّى لَا تَبْقَى
 مِنْهُمْ دِعَامَةٌ لِنَاجِمٍ وَلَا عِلْمًا لِتَأْمٍّ وَلَا مَنَاصًا لِقَاصِدٍ وَلَا رَأْسًا لِمُرْتَادٍ. اللَّهُمَّ امْزِجْ آثَارَهُمْ وَأَطْمِسْ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَدِيَارِهِمْ وَامْحَقْ
 أَعْقَابَهُمْ وَأَفْكِكْ أَصْلَابَهُمْ وَعَجِّلْ إِلَى عِيَادِكَ السَّرْمِيدَ انْقِلَابَهُمْ وَأَقِمْ لِلْحَقِّ مَنَاصِبَهُ وَأَقْضِ لِلرُّشَادِ زِنَادَهُ وَأَثِرْ لِلنَّارِ مُشِيرَهُ وَأَبْدِ
 بِالْعَوْنِ مُرْتَادَهُ وَوَفِّرْ مِنَ النَّصِيرِ زَادَهُ حَتَّى يَعُودَ الْحَقُّ بِجِدَّتِهِ وَيُنِيرَ مَعَالِمَ مَقَاصِدِهِ وَيَسِيلُكَ أَهْلُهُ بِالْأَمْنَةِ حَقَّ سُلُوكِهِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ
 شَيْءٍ قَدِيرٌ»

پروردگارا! به راستی که اصل خلقت بشری و طبیعت انسانی، و آنچه ترکیبات نفسانی بر آن نهاده شده و بندهای آفرینش به آن بسته است، از تحمل آنچه از قضاها فرا می رسد عاجزند، مگر آنچه برگزیدگانت را بدان موفق فرموده و نخبگانت را بر پذیرش آن یاری داده ای. پروردگارا! همانا دل ها در قبضه قدرت تو است، مشیت و خواست در اختیار تو. و ای پروردگارا! تو می دانی که توجه ما به درگاهت از برای برطرف کردنش (=قضا) در جای خودش از قدرت تو واقع نیست، و در محدوده اراده و خواست تو نیفتاده است، [شرایط و زمینه های لازم برای برطرف کردنش فراهم نمی باشد]، و من می دانم که تو را سرای جزا دادن هر خیر و شری هست، پاداش و کیفر، و تو را روزی است که در آن به خاطر حق مؤاخذه خواهی فرمود، و همانا بردباری تو،

شبه ترین چیزها به کزمت و سزاوارترین شیء به آنچه خودت را در عطف و رأفت وصف کرده ای می باشد. و تو در کمین هر ستمگری هستی که عاقبت کارش وخیم و منزلگاهش سخت خواهد بود. پروردگارا! و به راستی که تو رحمت و بردباری ات را بر تمامی خلقت فراگیر ساخته ای، در حالی که احکام و دستورات عوض شد، و سنت های فرستاده ات تغییر کرد، و ستمگران بر خالصات سرکشی کردند، و هتک حریمت را مباح شمردند، و پیوسته با تجزی بر ساحت کبریایی تو تاختند. پروردگارا! پس با خشم شکننده ات و طوفان های عقوبت و غضب ریشه کن کننده ات آن ها را برگیر، و جهان را از لوث وجودشان پاک گردان، و آثارشان را از آن محو کن، و از صحنه ها و مخفیگاه های زمین نشانه های آنان را بر افکن، و با هلاک خویش آن ها را از بیخ برکن، تا برای آن ها هیچ زمینه ای برای روییدن باقی نگذاری و نشانی برای رهروی به سوی آنان نگه نداری و راه خلاصی برایش نهدی و جایی برای جوینده ای ترک نگویی، پروردگارا! آثارشان را محو فرمای و ثروت ها و دیارشان را نابود ساز، و جانشینانشان را هلاک گردان، و اصلا ب شان را از هم جدا کن، و به عذاب جاودانی ات افتادشان را زودتر برسان و مناصب حق را بر پایدار، و آتش راهنمایی را فروزان دار، و برای خونخواهی تهییج کننده آن را برانگیز، و خواسته آن را با کمک خویش تأیید کن، و نصرتش را افزون فرمای تا حق با همان تازگی اش باز گردد، و نشانه های پیمودنش روشن شود، و اهل حق با ایمنی راه آن را ببینند، و حق پیمودنش را ادا نمایند، به راستی که تو بر هر چیزی توانایی. (۱)

ص: ۳۵

می‌گوییم: بر پژوهنده روشن بین مانوس با کلمات ائمه اطهار علیهم السلام پوشیده نیست که این دعا برای ظهور مولای غایب از نظرمان حضرت مهدی - ارواحنا فداه - می‌باشد، و درخواست فرج آن بزرگوار از درگاه پروردگار است، قرائن متعددی نیز در آن هست که اهل اعتبار آن‌ها را می‌شناسند.

اگر بگویید: شاید منظور از عبارت: «و برای خونخواهی تهییج‌کننده آن را برانگیز» مختار باشد.

می‌گوییم: بی‌تردید مراد از آن، حضرت صاحب‌الزمان است، دعاها و اخبار چندی نیز بر آن دلالت می‌کند که در قنوت روایت شده از آن بزرگوار - که خداوند فرجش را نزدیک فرماید - خواهد آمد.

دو

قنوتی که در حدیث مزبور از مولایمان ابو جعفر باقر علیه السلام روایت شده: «يَا مَنْ يَعْلَمُ هَوَاجِسَ السَّرَائِرِ وَمَكَامِنَ الضَّمَائِرِ وَحَقَائِقَ الْخَوَاطِرِ، يَا مَنْ هُوَ لِكُلِّ غَيْبٍ حَاضِرٌ وَلِكُلِّ مَنْسِيٍّ ذَاكِرٌ، وَعَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَادِرٌ وَإِلَى الْكُلِّ نَاطِرٌ، بَعْدَ الْمَهَلِّ وَقَرَبَ الْأَجَلِ وَضَعْفَ الْعَمَلِ وَأَرَابَ الْأَمَلِ وَأَنَّ الْمُتَّقِلَ، وَأَنْتَ يَا اللَّهُ الْآخِرُ كَمَا أَنْتَ الْأَوَّلُ مَبِيدٌ مَا أَنْشَأْتَ وَمَصِيْرُهُمْ إِلَى الْبَلَى وَمَقْلُدُهُمْ أَعْمَى الْهَيْمِ وَمَحْمَلُهَا ظُهُورُهُمْ إِلَى وَقْتِ نُشُورِهِمْ مِنْ بَعْتِهِ قُبُورِهِمْ عِنْدَ نَفْخِهِ الصُّورِ وَانْتِشَاقِ السَّمَاءِ بِالنُّورِ وَالْخُرُوجِ بِالْمُنْشَرِ إِلَى سَاحَةِ الْمَحْشَرِ لَا تَزْتَدُ إِلَيْهِمْ أَبْصَارُهُمْ وَأَفْتَدُتُهُمْ هَوَاءٌ مُتْرَاطِمِينَ فِي عَمِّهِ مِمَّا أَسْلَفُوا وَمُطَالِبِينَ بِمَا احْتَقَبُوا وَمُحَاسِبِينَ هُنَاكَ عَلَى مَا ارْتَكَبُوا، الصَّحَائِفُ فِي الْأَعْنَاقِ مَنْشُورَةٌ وَالْأَوْزَارُ عَلَى الظُّهُورِ مِأْزُورَةٌ لَمَّا انْفِكَكَ وَلَا مَنَاصَ وَلَا مَحِيصَ عَنِ الْقِصَاصِ، قَدْ أَفْحَمْتَهُمُ الْحُجَّةَ وَحَلُّوا فِي حَيْزِهِ الْمَحَجَّةِ

وَهَمْسِ الضَّجِيهِ، مَعْدُولٌ بِهِمْ عَنِ الْمَحَجِّهِ إِلَّا مَنْ سَبَقَتْ لَهُ مِنَ اللَّهِ الْحُسَيْنِي فَنَجَا مِنْ هَوْلِ الْمَشْهَدِ وَعَظِيمِ الْمَوْرِدِ وَلَمْ يَكُنْ مِمَّنْ فِي الدُّنْيَا تَمَرَّدَ وَلَا- عَلَى أَوْلِيَاءِ اللَّهِ تَعَنَّدَ وَلَهُمْ اسْتِعْبَادٌ وَعَنْهُمْ بِحُقُوقِهِمْ تَفَرَّدَ، اللَّهُمَّ فَإِنَّ الْقُلُوبَ قَدْ بَلَغَتِ الْحَنَاجِرَ، وَالنُّفُوسَ قَدْ عَلَتِ التَّرَاقِي، وَالْأَعْمَارَ قَدْ نَفَدَتْ بِالْإِنْظَارِ لَا- عَنْ نَقْصِ اسْتِیْصَارٍ وَلَا- عَنْ إِتْهَامِ مِقْدَارٍ وَلَكِنْ لِمَا تُعَانِي مِنْ رُكُوبِ مَعَاصِيكَ وَالْخِلَافِ عَلَيْكَ فِي أَوْامِرِكَ وَنَوَاهِيكَ وَالتَّلَعُّبِ بِأَوْلِيَائِكَ وَمُظَاهَرَةِ أَعْدَائِكَ. اللَّهُمَّ فَتَقَرَّبْ مَا قَدْ قَرَّبَ، وَأُورِدْ مَا قَدْ دَنَى وَحَقِّقْ ظُنُونَ الْمُؤَقِنِينَ، وَبَلِّغِ الْمُؤْمِنِينَ تَأْمِيلَهُمْ مِنْ إِقَامَةِ حَقِّكَ وَنَصْرِ دِينِكَ وَإِظْهَارِ حُجَّتِكَ وَالْإِنْتِقَامِ مِنْ أَعْدَائِكَ»

ای کسی که می داند چه در دل همی گذرد، و چه در باطن ها همی پنهان گردد و در خاطره ها چه نهفته است، ای آن که هر پنهانی را شاهد و ناظر، و هر فراموش شده ای را ذاکر، و بر هر کاری قادر، و به همه چیز ناظر هستی! مدارا به طول انجامید و اجل نزدیک گردید، و عمل به سستی گرایید، و امید به نهایت رسید، و هنگام منتقل شدن فرا رسید. و تو ای پروردگار! آخری چنان که اول هستی، آنچه ایجاد فرموده ای فنا دهنده ای، و خلاق را به فرسودگی می رسانی، و کارهای شان را به عهده شان وا می گذاری، و مسؤولیت شان را بر پشتشان قرار می دهی، تا وقت پراکنده شدنشان در برانگیخته شدن از قبرهای شان هنگام دمیدن در صور، و شکفته شدن آسمان به نور، و بیرون گشتن با پراکندگی به صحنه محشر، در حالی که چشم هایشان خیره مانده و دل های شان در اضطراب افتاده باشد. از کارهای گذشته خود در غم فرومانده و از گناهانی که بر دوش دارند بازخواست شوند، و آنجا است که از آنچه مرتکب

گردیده اند پای حساب روند، پرونده ها در گردن آویخته، و سنگینی معاصی بر پشت ها فرو ریخته، نه از او جدا گردد و نه راه خلاصی هست و نه گریزی از قصاص، به راستی که دلایل، لب هایشان را بسته باشد، و در سرگردانی بین راه، و پنهانی ناله، وامانده و از راه میانه دور افتاده اند، مگر آن که پیش تر نیکی به او رسیده باشد. که از هول آن صحنه و بزرگی حادثه ورود به آن نجات خواهد یافت، [و نیز باید که] در دنیا سرکشی نکرده و با اولیای خدا لجاجت نورزیده و از آن ها دوری نموده و حقوقشان را از آن خود نشمرده باشد. بار الها! به راستی که دل ها به گلو ها رسید، و جان ها بر لب آمد، و عمرها در انتظار پایان یافت، و این نه از کمی بینش و نه از جهت متهم ساختن تقدیر است، بلکه به خاطر آنچه از گناهانی که واقع می شود و با تو در اوامر و نواهی ات مخالفت می گردد، و به بازی گرفتن دوستان و چیرگی دشمنان می باشد؛ پروردگارا! پس آنچه نزدیک شده نزدیک تر گردان و آنچه نزدیک رسیده برسان، و آرزوهای باور داران را تحقق بخش و امید مؤمنین را از برپایی حَقِّ و یاری دینت و آشکار نمودن حَجَّت و انتقام گرفتن از دشمنان به ثمر برسان. (۱)

سه

قنوت حضرت ابوجعفر محمد بن علی جواد - که درود خداوند بر او و پدران و فرزندان گرامی اش باد - در حدیث یاد شده آمده است: «مَنَائِحُكَ مُتَّابِعَةٌ وَأَيَادِيكَ مُتَوَالِيَةٌ وَنِعْمُكَ سَابِغَةٌ، وَشُكْرُنَا قَصِيرٌ وَحَمْدُنَا يَسِيرٌ، وَأَنْتَ بِالْتَعَطُّفِ عَلَيَّ مَنِ اعْتَرَفَ حَيْدِرٌ. اللَّهُمَّ وَقَدْ غَضَّ أَهْلُ الْحَقِّ بِالرِّيقِ وَارْتَبِكَ أَهْلُ الصَّدَقِ فِي الْمَضِيْقِ، وَأَنْتَ اللَّهُمَّ بَعَادِكَ وَذَوِي الرَّغْبَةِ إِلَيْكَ شَفِيقٌ وَبِاجَابِهِ دُعَائِهِمْ وَتَعْجِيلِ الْفَرَجِ عَنْهُمْ

ص: ۳۸

حَقِيقٌ. اَللّٰهُمَّ فَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّآلِ مُحَمَّدٍ وَّبَادِرْنَا مِنْكَ بِالْعَوْنِ الَّذِى لَا خِذْلَانَ بَعِيْدَهُ وَالنَّصِيْرَ الَّذِى لَا باطِلَ يَتَكَاذَهُ وَاَتَمِّحْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ مَتَاحاً فَيَاحاً يَا مَنْ فِيْهِ وِلِّيَّتُكَ وَيُخَيَّبُ فِيْهِ عَدُوْكَ وَتُقَامُ فِيْهِ مَعَالِمُكَ وَتُظْهَرُ فِيْهِ اَوْامِرُكَ وَتَنكُفُ فِيْهِ عَوَادِىْ عِدَاتِكَ. اَللّٰهُمَّ بَادِرْنَا مِنْكَ بِدَارِ الرَّحْمَةِ وَّبَادِرْ اَعْدَاءَكَ مِنْ بَاسِكَ بِدَارِ النِّقْمَةِ. اَللّٰهُمَّ اَعِنَّا وَاغْنِنَا وَاَرْفَعْ نِقْمَتَكَ عَنَّا وَاَحِلِّهَا بِالْقَوْمِ الظَّالِمِيْنَ»

موهبت هایت پی در پی و عنایت هایت پیوسته و نعمت هایت تمام و شکر ما کوتاه و حمد ما اندک و تو بر بذل عطوفت بر کسی که اقرار کند، شایسته ای. پروردگارا! و البته اهل حق را گلوها بسته شد و اهل صدق در تنگنا پریشان گردیدند. و تو ای پروردگارا! به بندگان و رغبت کنندگان به سویت مهربان هستی و به اجابت دعای آن ها و زود رسانیدن گشایش بر آن ها شایسته ای. پروردگارا! پس بر محمد و آل محمد درود فرست و به زودی از جانب خود کمکی به ما رسان که پس از آن خواری نباشد، و نصرتی عطا کن که هیچ باطلی آن را دشوار نسازد، و از سوی خود برای ما زمینه فراخی فراهم فرمای تا در آن ولی تو در امان و دشمنت ناامید شود، و در آن، فراخ نای نشانه هایت بر پای گشته، و اوامرت آشکار شده و دشمنی های دشمنانت ترک گردد. پروردگارا! از جانب خود به رحمت پیشی گیر، و با نقیمت خویش از عذابت بر دشمنانت مبادرت ورز. پروردگارا! ما را یاری فرمای و به فریاد مان برس و عقوبت خویش را از ما بردار و بر قوم ستمگران فرود آور. (۱)

می گویم: شاهد بر این که دعای فوق از برای تعجیل فرج مولایمان

ص: ۳۹

صاحب الزمان - که درود خدا بر او و خاندانش باد - می باشد؛ این است که امور یاد شده در آن جز با ظهور آن جناب و آشکار شدن آن آفتاب تحقق نخواهد یافت. چنان که در اخبار و احادیث این معنی بیان شده است. آری در زمان حکومت آن حضرت تقیّه برداشته می شود و اولیای خدا امتیّت یابند و دشمنان ناامید گردند و معالم دین خدا برقرار و اوامر آشکار می شود.

چهار

قنوت دیگری از همان حضرت علیه السلام در حدیث مشارالیه آمده، و آن مشتمل است بر دعا برای منتظرین ظهور صاحب الامر - عَجَلُ اللَّهِ فَرَجَهُ الشَّرِيفُ - و دوستان و دعاکنندگان در حق آن حضرت، قنوت چنین است: «اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ بِلَا أَوْلِيَّهِ مَعْدُودَةٍ، وَالْآخِرُ بِلَا آخِرِيهِ مَحْدُودَةٍ، أَنْشَأْتَنَا لَا لِعَلِّهِ إِفْتِسَارًا، وَاخْتَرَعْتَنَا لَا لِحَاجِهِ إِقْتِدَارًا، وَابْتَدَعْتَنَا بِحِكْمَتِكَ اخْتِيَارًا، وَبَلَوْتَنَا بِأَمْرِكَ وَنَهْيِكَ اخْتِبَارًا وَأَيَّدْتَنَا بِالْآلَاتِ، وَمَنْحَتَنَا بِالْأَدْوَاتِ، وَكَلَّفْتَنَا الطَّاقَةَ وَجَشَّمْتَنَا الطَّاعَةَ، فَأَمَرْتَ تَخْيِيرًا وَنَهَيْتَ تَحْذِيرًا وَخَوَّلْتَ كَثِيرًا وَسَدَّيْتَ يَسِيرًا، فَعَصَيْتُ أَمْرَكَ فَحَلَمْتِ وَجُهَلْتِ قَدْرُكَ فَتَكْرَمْتِ، فَأَنْتَ رَبُّ الْعِزَّةِ وَالْبَهَاءِ وَالْعِظَمَةِ وَالْكَبْرِيَاءِ وَالْإِحْسَانِ وَالنُّعْمَاءِ وَالْمَنْ وَالْآلَاءِ وَالْإِنْجَازِ وَالْوَفَاءِ، لَا تُحِيطُ الْقُلُوبُ لَكَ بِكُنْهِ وَلَا تُدْرِكُ الْأَوْهَامُ لَكَ صِفَةً وَلَا يُشْبِهُكَ شَيْءٌ مِنْ خَلْقِكَ وَلَا يُمَثِّلُ بِكَ شَيْءٌ مِنْ صَنِيعَتِكَ، تَبَارَكْتَ أَنْ تُحَسَّ أَوْ تُمَسَّ أَوْ تُدْرِكَكَ الْحَوَاسُّ الْخَمْسُ وَأَنْتَى يُدْرِكُ مَخْلُوقٌ خَالِقَهُ وَتَعَالَيْتَ يَا إِلَهِي عَمَّا يَقُولُ الظَّالِمُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا. اللَّهُمَّ أَدِلْ لِأَوْلِيَائِكَ مِنْ أَعْيَادِكَ الظَّالِمِينَ الْبَاغِينَ النَّاكِثِينَ الْقَاسِطِينَ الْمَارِقِينَ الَّذِينَ أَضَلُّوا عِبَادَكَ وَحَزَفُوا كِتَابَكَ وَبَدَّلُوا أَحْكَامَكَ وَجَحَدُوا حَقَّكَ وَجَلَسُوا مَجَالِسَ أَوْلِيَائِكَ جُرْأَةً عَلَيْكَ وَظُلْمًا مِنْهُمْ

لَأَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكَ عَلَيْهِمُ سَلَامُكَ وَصَلَوَاتُكَ وَرَحْمَتُكَ وَبَرَكَاتُكَ، فَصَلِّ لِمَا خَلَقَكَ وَهَتَكُوا حِجَابَ سِتْرِكَ عَنْ عِبَادِكَ، وَاتَّخَذُوا
 اللَّهُمَّ مَالِكَ دَوْلًا - وَعِبَادِكَ خَوْلًا، وَتَرَكُوا اللَّهُمَّ عَالَمَ أَرْضِكَ فِي بَكْمَاءَ عَمِيَاءَ ظُلْمَاءَ مِدْلَاهِمِهِ، فَأَعْيُنُهُمْ مَفْتُوحَةٌ وَقُلُوبُهُمْ مَعْمِيَةٌ
 وَلَمْ تَبْقِ لَهُمُ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ مِنْ حُجَّةٍ لَقَدْ حَذَرْتَ اللَّهُمَّ عَذَابَكَ وَبَيَّنْتَ نَكَالَكَ وَوَعَدْتَ الْمُطِيعِينَ إِحْسَانَكَ وَقَدَّمْتَ إِلَيْهِمْ بِالنُّذْرِ،
 فَأَمَنْتَ طَائِفَةً. فَأَيُّدِ اللَّهُمَّ الَّذِينَ آمَنُوا عَلَى عِدْوِكَ وَعِدْوِ أَوْلِيَائِكَ فَأَصْبِحُوا ظَاهِرِينَ وَإِلَى الْحَقِّ دَاعِينَ وَإِلِإِمَامِ الْمُتَنْظِرِ الْقَائِمِ
 بِالْقِسْطِ تَابِعِينَ. وَحَدِّدِ اللَّهُمَّ عَلَى أَعْدَائِكَ وَأَعْدَائِهِمْ نَارَكَ وَعَذَابَكَ الَّذِي لَا تَدْفَعُهُ عَنِ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ
 وَآلِ مُحَمَّدٍ وَقُوِّ ضَعْفَ الْمُخْلِصِينَ لَكَ بِالْمَحَبَّةِ، الْمُشَايِعِينَ لَنَا بِالْمُوَالَاهِ، الْمُتَّبِعِينَ لَنَا بِالتَّضَيِّدِ وَالْعَمَلِ، الْمُوَاظِرِينَ لَنَا بِالْمُوَاسَاةِ
 فِينَا، الْمُجِيبِينَ ذِكْرَنَا عِنْدَ اجْتِمَاعِهِمْ. وَشَدِّدِ اللَّهُمَّ رُكْنَهُمْ وَسَدِّدِ لَهُمُ اللَّهُمَّ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَيْتَهُ لَهُمْ وَأَتَمَمْتَ عَلَيْهِمْ نِعْمَتَكَ وَخَلَصَهُمْ
 وَاسْتَخْلَصَهُمْ، وَسَيِّدِ اللَّهُمَّ فَقْرَهُمْ، وَالْمَمِّ اللَّهُمَّ شَعْتَ فَاقْتِهِمْ وَاعْفِرِ اللَّهُمَّ ذُنُوبَهُمْ وَخَطَايَاهُمْ، وَلَا تَزِغْ قُلُوبَهُمْ بَعِيدَ إِذْ هَدَيْتَهُمْ وَلَا
 تُخْلِهِمْ يَا رَبِّ بِمَعْصِيَتِهِمْ وَاحْفَظْ لَهُمْ مَا مَنَحْتَهُمْ مِنَ الطَّهَارَةِ بِوَلَايَةِ أَوْلِيَائِكَ وَالْبِرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِكَ إِنَّكَ سَمِيعٌ مُجِيبٌ وَصَلَّى اللَّهُ
 عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ»

پروردگارا! تو اول هستی بی آن که اولیتی تو از جهت عدد باشد و آخر هستی (بازگشت همه چیز به تو است) بی آن که
 آخریتی تو را حد و مرزی باشد. ما را ایجاد فرمودی نه به خاطر علمتی، بدون این که اختیاری در آن داشته باشیم و ما را
 آفریدی نه از روی نیاز [به ما و با آن]، قدرت نمایی کردی و با حکمت خویش ما را از روی اختیار

پدید آوردی و به جهت آزمایش ما به اوامر و نواهی ات دچار مان ساختی و با ابزارها تأیید مان کردی. و وسایل به ما عنایت نمودی، و به مقدار توانمان تکلیف دادی، و فرمانبرداری از دستورات را بر عهده مان نهادی. پس با اختیار دادن [نه به اجبار] امر فرمودی و به جهت هشدار دادن نهی کردی، و بسیار نعمت بخشیدی، و [عبادت] اندکی خواستی، آن گاه دستورت سرپیچی شد پس بردباری کردی، و قدر تو ناشناخته ماند و بزرگواری نمودی، پس تو پروردگار عزت و تابش و عظمت و کبریا و احسان و نعمت و نیکی و مواهب معنوی و بخشش ها و عطا ها، و برآوردن و وفا کردن هستی، دل ها هیچ نهایی از تو را نیابند، و اوهام صفتی از تو درک نمایند، و هیچ چیز از آفریدگانت به تو شباهت ندارد، و هیچ چیزی از ساخته هایت به تو مانند نگردد، برتر از آنی که احساس یا لمس شوی یا حواس پنجگانه تو را درک نماید، و کی می شود مخلوقی آفریننده اش را درک کند، و خدایا تو بسیار منزّه تر و برتر از آنی که ستمگران می گویند، بار الها! دوستانت را بر دشمنان ستمگر تبهکار پیمان شکن بیدادگرت یاری کن بر آن هایی که بندگانت را گمراه و کتابت را تحریف [و معنی آن را بر خلاف واقع توجیه و احکامات را تغییر دادند] و برخلاف آن عمل کردند [و حقت را انکار نمودند و با تجزی نسبت به تو به جای اولیای تو نشستند و به خاندان پیامبرت - که سلام و درود و رحمت و برکات بر آن ها باد - ظلم کردند، پس گمراه شده و خلق تو را به گمراهی کشاندند، و پرده پوششت را از بندگانت بر گرفتند. و ای پروردگار! مال تو را در میان خود گردانیدند و بندگانت را به بردگی کشانیدند. و ای پروردگار جهان! زمین را در گنگی و کوری و تاریکی سخت رها نمودند، چشم هایشان باز و دل های شان نابینا

است، و ای پروردگار برای آن‌ها دلیلی علیه خودت باقی نگذاشتی، پروردگارا عذابت را هشدار دادی و عقابت را بیان فرمودی و به فرمانبرداران، احسانت را وعده کردی، و بیم دهندگان را به سوی آنان فرستادی پس عده ای ایمان آوردند، پس ای پروردگار! ایمان آورندگان را بر دشمنت و دشمن اولیائت تأیید فرمای تا آشکار گردند و به حق دعوت کنند، و از امام مُنْتَظَرِ برپا کننده عدل و داد پیروی نمایند. و ای پروردگار! آتشت را و عذابت را که از گروه ستمگران دور نمی داری بر دشمنانت و دشمنان آن‌ها تجدید کن. پروردگارا! بر محمد و آل محمد درود فرست و ناتوانی اخلاص داران در محبت تو که با همدردی با ما از ما پیروی کنند که هنگام گردهم آیی شان یاد ما را دوست می دارند، ناتوانی اینان را نیرو بخش، خدایا! ارکان شان را محکم گردان. خدایا! دینی که برای آنان پسندیده ای بر ایشان استوار ساز و نعمت را بر آنان تمام فرمای و آنان را [از دست ستمگران] خلاص کن و [برای خویش] برگزین. خدایا! فقر آن‌ها را بریند. خدایا! پریشان حالی نیازمندی شان را به سامان رسان. خدایا! گناهانشان را بیامرز و خطا هایشان بیخشای و پس از آن که هدایتشان کرده ای دل هایشان را از حق بر متابان. و ای پروردگار! آن‌ها را در [منجلاّب] معصیت رها مگردان و آنچه به آن‌ها عنایت فرموده ای از پاکیزگی به سبب ولایت اولیائت و بیزاری از دشمنانت برای آنان نگهدار. تو شنوای اجابت کننده هستی. درود خداوند بر محمد و آل پاکیزه و بی آلایشش باد. (۱)

پنج

قنوت مولایمان ابوالحسن علی بن محمد امام هادی علیهما السلام که در همان حدیث روایت شده، و آن چنین است: «یا مَنْ تَفَرَّدَ بِالرُّبُوبِيَّةِ وَتَوَحَّدَ بِالْوَحْدَانِيَّةِ،

ص: ۴۳

يَا مَنْ أَضَاءَ بِاسْمِهِ النَّهَارُ وَأَشْرَقَتْ بِهِ الْأَنْوَارُ وَأَظْلَمَ بِأَمْرِهِ حِنْدِسُ اللَّيْلِ وَهَطَلَ بِغَيْثِهِ وَابِلُ السَّيْلِ، يَا مَنْ دَعَاهُ الْمُضْطَرُّونَ فَأَجَابَهُمْ
 وَلَجَأَ إِلَيْهِ الْخَائِفُونَ فَأَمَّنَهُمْ وَعَبَدَهُ الطَّاغُوتُونَ فَشَكَرَهُمْ وَحَمِدَهُ الشَّاكِرُونَ فَأَثَابَهُمْ مَا أَجَلَ شَأْنِكَ وَأَعْلَا سُلْطَانِكَ وَأَنْفَذَ أَحْكَامَكَ،
 أَنْتَ الْخَالِقُ بِغَيْرِ تَكْلُفٍ وَالْقَاضِي بِغَيْرِ تَحْيِيفٍ، حُجَّتِكَ الْبَالِغَةُ وَكَلِمَتِكَ الدَّامِغَةُ بِسْمِكَ اعْتَصِمْتُ وَتَعَوَّذْتُ مِنْ نَفْسَاتِ الْعِنْدَةِ
 وَرَضَيْتُ دَابِ الْمُلْحَدَةِ الَّذِينَ أَلْحَدُوا فِي أَسْمَائِكَ وَرَضَيْتُ دُؤَابِ الْمَكَارِهِ لِأَوْلِيَائِكَ وَأَعَانُوا عَلَى قَتْلِ أَنْبِيَائِكَ وَأَصْرَفِيَاءِكَ وَقَصَّيْتُ دُؤَا
 لِإِطْفَاءِ نُورِكَ بِإِذَاعِهِ سِتْرَكَ وَكَذَّبُوا رُسُلَكَ وَصَدَّوْا عَنْ آيَاتِكَ وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِكَ وَرَسُولِكَ وَدُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَلِيَجْهَ رَغْبَهُ
 عَنْكَ، وَعَبَدُوا طَوَاغِيَّتَهُمْ وَجَوَابِيَّتَهُمْ بَدَلًا مِنْكَ فَمَنْتَ عَلَى أَوْلِيَائِكَ بِعَظِيمِ نِعْمَاتِكَ وَجِدْتَ عَلَيْهِمْ بِكَرِيمِ الْآيِكَ
 وَأَتَمَمْتَ لَهُمْ مَا أَوْلَيْتَهُمْ بِحُسْنِ جَزَائِكَ حِفْظًا لَهُمْ مِنْ مُعَانَدَةِ الرُّسُلِ وَضَلَالِ السُّبُلِ وَصَدَقْتَ لَهُمْ بِالْعُهُودِ الْإِجَابَةِ وَخَشَعْتَ
 لَكَ بِالْعُقُودِ قُلُوبَ الْإِنَابَةِ. أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ الَّذِي خَشَعَتْ لَهُ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَأَحْيَيْتَ بِهِ مَوَاتِ الْأَشْيَاءِ وَأَمَّتْ بِهِ جَمِيعَ
 الْأَحْيَاءِ وَجَمَعْتَ بِهِ كُلَّ مُتَفَرِّقٍ وَفَرَّقْتَ بِهِ كُلَّ مُجْتَمِعٍ وَأَتَمَمْتَ بِهِ الْكَلِمَاتِ وَأَرَيْتَ بِهِ كُبْرَى الْآيَاتِ وَتُبَّتْ بِهِ عَلَى التَّوَابِينَ
 وَأَخْسِرَتْ بِهِ عَمَلِ الْمُنْفِسِدِينَ فَجَعَلْتَ عَمَلَهُمْ هَبَاءً مَثُورًا وَتَبَّرْتَهُمْ تَبِيرًا أَنْ تُصَلِّيَ لِي عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ شَيْعَتِي مِنَ
 الَّذِينَ حُمِّلُوا فَصِيحَةً دُؤَا وَاسْتَنْطَقُوا فَانْطَقُوا آمِنِينَ مَأْمُونِينَ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ لَهُمْ تَوْفِيقَ أَهْلِ الْهُدَى وَأَعْمَالَ أَهْلِ الْبَقِيَّةِ وَمُنَاصِيحَةَ
 أَهْلِ التَّوْبَةِ وَعَزْمَ أَهْلِ الصَّبْرِ وَتَقِيَّةَ أَهْلِ الْوَرَعِ وَكَيْفَانَ الصِّدِّيقِينَ حَتَّى يَخَافُوكَ اللَّهُمَّ مَخَافَةَ تَحْجُزُهُمْ عَنْ مَعَاصِيكَ، وَحَتَّى
 يَعْمَلُوا بِطَاعَتِكَ لِيُنَالُوا كَرَامَتَكَ، وَحَتَّى يُنَاصِحُوا لَكَ وَفِيكَ

خَوْفًا مِنْكَ، وَحَتَّى يُخْلِصُوا لِمَكَ النَّصِيحَةَ فِي التَّوْبَةِ حُبًّا لَكَ فَتُوجِبَ لَهُمْ مَحَبَّتَكَ الَّتِي أَوْجَبْتَهَا لِلتَّوَّابِينَ، وَحَتَّى يَتَوَكَّلُوا عَلَيْكَ فِي أُمُورِهِمْ كُلِّهَا حُسْنًا ظَنًّا بِكَ، وَحَتَّى يُفَوِّضُوا إِلَيْكَ أُمُورَهُمْ ثِقَةً بِكَ اللَّهُمَّ لَا تُنَالُ طَاعَتَكَ إِلَّا بِتَوْفِيقِكَ وَلَا تُنَالُ دَرَجَتَهُ مِنْ دَرَجَاتِ الْخَيْرِ إِلَّا بِكَ. اللَّهُمَّ يَا مَالِكَ يَوْمَ الدِّينِ الْعَالِمِ بِخَفَايَا صُدُورِ الْعَالَمِينَ. طَهَّرِ الْأَرْضَ مِنْ نَجَسِ أَهْلِ الشَّرْكِ وَاخْرِصِ الْخَرَاصِيَةَ عَنْ تَقْوَلِهِمْ عَلَى رَسُولِكَ الْإِسْكَ. اللَّهُمَّ اقْصِمِ الْجَبَّارِينَ وَأَبِرِ الْمُفْسِرِينَ وَأَبِدِ الْأَفَّاكِينَ الَّذِينَ إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَنِ قَالُوا أَسَاطِيرَ الْأَوَّلِينَ وَأَنْجِزْ لِي وَعْدَكَ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ وَعَجِّلْ فَرَجَ كُلِّ طَالِبٍ مُرْتَادٍ إِنَّكَ لِبَالِمِرْصَادِ لِلْعِبَادِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ لَبْسٍ مُلْبُوسٍ وَمِنْ كُلِّ قَلْبٍ عَن مَعْرِفَتِكَ مَحْبُوسٍ وَمِنْ كُلِّ نَفْسٍ تَكْفُرُ إِذَا أَصَابَهَا بُؤْسٌ، وَمِنْ كُلِّ وَاصِفٍ عَيْدَلٍ عَمَلُهُ عَنِ الْعَيْدَلِ مَعْكُوسٍ، وَمِنْ طَالِبٍ لِلْحَقِّ وَهَيَّوْ عَنْ صِفَاتِ الْحَقِّ مَنكُوسٍ، وَمِنْ مُكْتَسِبٍ إِثْمٍ بِإِثْمِهِ مَزْكُوسٍ، وَمِنْ وَجْهِ عِنْدَ تَتَابُعِ النِّعَمِ عَلَيْهِ عُبُوسٍ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ ذَلِكَ كُلِّهِ، وَمِنْ نَظِيرِهِ وَأَشْبَاهِهِ وَأَمْثَالِهِ، إِنَّكَ عَلِيُّ عَلِيمٌ حَكِيمٌ» (۱)

ای کسی که در پروردگاری بی مانند ی و در یگانگی یکتا هستی. ای آن که به نام او روز روشنی یافت و نورها به او درخشید و به فرمان او شب را تاریکی فرا گرفت و به باران او سیل شدید جاری شد. ای آن که بیچارگان او را خواندند، پس آن ها را اجابت فرمود و ترسناکان به او پناهنده شدند، پس آن ها را در امان قرار داد و اهل طاعت او را عبادت کردند، پس آن ها را پاداش عنایت کرد و شکرگزاران حمد او را به جای آوردند، پس به آن ها ثواب داد. چه شأن بزرگ و قلمرو وسیع و دستورات نافذی داری. تو

ص: ۴۵

آفریدگاری بدون رنج، و قضاوت کننده بدون ستم هستی. دلالت رسا و کلمه ات هلاک کننده است. به تو تمسک جستیم و پناهنده شدم از دم های اهل عناد و کمینگاه های صاحبان الحاد؛ آنان که در اسماء تو ملحد شدند و برای اذیت به اولیاءت کمین کردند و بر کشتن پیامبران و برگزیدگان همدیگر را یاری دادند و با افشای سرّ تو قصد خاموش کردن نورت را نمودند و فرستادگان را تکذیب کردند و از آیات جلوگیری نمودند و غیر تو و فرستاده ات و غیر مؤمنین را برای خود برگزیدند، به خاطر روی گرداندن از تو و طاغوت های خود و جبت هایشان را به جای تو پرستیدند، پس تو بر اولیای خویش نعمت های بزرگ را منت نهادی و مواهب گرامی خود را بر آن ها بخشیدی، و آنچه به آن ها عطا فرموده ای با پاداش نیکت تمام کردی، تا آن ها را از مخالفت با فرستادگان و گم شدن در راه ها حفظ نمایی و زبان اجابت آن ها به راستی پیمان های تو را پذیرا شده و دل های متوجه شان قرارها را با خشوع برگرفته. خداوندا! تو را می خوانم به آن اسمت که آسمان ها و زمین برایش خشوع کرده و به آن، مرده های اشیاء را زنده فرموده ای و تمام زندگان را می میرانی و هر پراکنده ای را جمع و هر جمع شده ای را پراکنده سازی، و به آن، کلمات را تمام کرده ای و آیات بزرگ را نشان داده ای و با آن، بر توبه کنندگان بازگشته ای و عمل مفسدین را تباه ساخته ای پس عمل آن ها را همچون غبار پراکنده ای و آن ها را هلاک نموده ای. [تو را به این اسمت می خوانم] که بر محمد و آل محمد درود فرستی و شیعیانم را از کسانی قرار دهی که مسؤولیت برعهده شان نهاده شد، پس تصدیق کردند و استنطاق گشته، آن گاه نطق نمودند، در امان و مورد اطمینان باشند. پروردگارا! من از تو برای آن ها توفیق اهل

هدایت و کارهای اهل یقین و اخلاص اهل توبه و قصد اهل صبر و تقیه اهل ورع و پرهیزکاری و پنهان کاری صدیقین را خواهانم تا از تو ای پروردگارا! چنان بترسند که آنان را از گناهانت بازدارد، و تا به طاعت تو عمل کنند که به گرامی داشت نایل آیند، و تا این که برای تو و در راه تو از ترس تو اخلاص و خیرخواهی کنند، و تا این که در توبه نصوح خود به خاطر محبت تو از راه خلوص نیت در آیند، پس دوستی آن ها را [بر خودت] واجب فرمایی آن دوستی ات را که برای توبه کنندگان واجب ساخته ای، و تا این که از روی حسن ظنّ به تو در تمامی امورشان بر تو توکل نمایند و از روی اطمینان به تو همه شؤون خود را به تو واگذار کنند. بار الها! طاعت تو جز به توفیقت به دست نیاید و هیچ درجه ای از درجات خیر جز به عنایت تو تحصیل نگردد. پروردگارا! ای مالک روز جزا! دانای به آنچه در سینه های عالمیان نهفته! زمین را از نجاست اهل شرک پاک سازی کن و دروغگویان را از جهت این که بر فرستاده ات تهمت زنند، از میان بردار. بار خدایا! ستمگران را درهم بشکن و مفتریان را نابود گردان و تهمت زندگان را هلاک فرمای؛ آنان را که هرگاه آیات خدای رحمان بر ایشان تلاوت شود گویند: داستان های پیشینیان است و وعده ام را تحقق بخش، به درستی که تو وعده را خلاف نمی کنی و فرج و گشایش امر هر خواهند ه تلاشگر را [که پیوسته مترقب فرجش هست] زودتر برسان که برای بندگانت در کمین هستی. پناه به تو می برم از هر شبهه ای که واقع را بپوشاند، و از هر دلی که از شناخت تو زندان شده باشد، و از نفسی که چون سختی و رنج ببیند کفر می ورزد، و از هر توصیف کننده عدالتی که عملش برعکس عدالت است، و از هر طلب کننده حقی که از صفات حق دور باشد، و از مرتکب گناهی که در گناهش واژگونه

است، و از چهره ای که هنگام تداوم نعمت ها بر او عبوس و گرفته است. به تو پناه می برم از همه این ها و از نظیر و اشباه و امثال این امور، به راستی که تو والای دانای حکیم هستی.

شش

قنوت مولایمان ابومحمد امام حسن عسکری علیه السلام که در همان حدیث روایت شده، و شیخ طوسی آن را در مستحبات قنوت نماز وتر ذکر کرده، ولی از حدیث مشار إلیه معلوم می شود و به دست می آید که از دعاهای مطلق باشد که به وقت معینی اختصاص ندارند. سید ابن طاووس در مهج الدعوات گفته: «و او علیه السلام در قنوت خود چنین دعا نموده و به اهل قم امر فرموده آن را بخوانند، هنگامی که از موسی بن بغی شکایت کردند». این قنوت را ان شاء الله تعالی در بخش آینده کتاب خواهیم آورد.

هفت

قنوت مولای عزیزمان حضرت حجت - عجل الله فرجه الشریف - که در همان حدیث آمده است: **اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَكْرِمِ أَوْلِيَاءَكَ بِإِنْجَازِ وَعْدِكَ وَبَلِّغُهُمْ دَرَكَ مَا يُأْمَلُونَهُ مِنْ نَصْرِكَ، وَاكْفُفْ عَنْهُمْ بِأَسْ مَنْ نَصَبَ الْخِلَافَ عَلَيْكَ وَتَمَرَّدَ بِمَنْعِكَ عَلَى رُكُوبِ مُخَالَفَتِكَ وَاسْتِيعَانِ بَرْفِدِكَ عَلَى فُلِّ حَيْدِكَ وَقَصِيدِ لِكَيْدِكَ بِأَيْدِيكَ وَوَسِيْعَتِهِ حِلْمًا لِتَأْخُذَهُ عَلَى جَهْرِهِ أَوْ تَسْتَأْصِلُهُ عَلَى غَرِّهِ، فَإِنَّكَ اللَّهُمَّ قُلْتَ وَقَوْلُكَ الْحَقُّ: حَتَّى إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازْيَنْتَ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا أَنَاهَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَنْ لَمْ تَغْنَبِ بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ، وَقُلْتَ: فَلَمَّا آسَفُونَا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَإِنَّ الْعَايَةَ عِنْدَنَا قَدْ تَنَاهَتْ وَإِنَّا لَغَضْبِكَ غَاضِبُونَ، وَإِنَّا عَلَى نَصْرِ الْحَقِّ مُتَعَاضِبُونَ، وَإِلَى وُرُودِ أَمْرِكَ**

مُشْتَأُونَ، وَإِن جَازٍ وَعَدِكَ مُرْتَقِبُونَ، وَلِحُلُولِ وَعِيدِكَ بِأَعْدَائِكَ مُتَوَقِّعُونَ. اللَّهُمَّ فَادِّنْ بِذَلِكَ وَأَفْتَحْ طُرُقَاتِهِ وَسَهِّلْ خُرُوجَهُ وَوَطِّئْ مَسَالِكَهُ وَأَشْرِعْ شَرَابِعَهُ وَأَيِّدْ جُنُودَهُ وَأَعْوَانَهُ وَيَادِرْ بِأَسْكَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ، وَأَبْسُطْ سَيْفَ نِقْمَتِكَ عَلَى أَعْدَائِكَ الْمُعَانِدِينَ، وَخُذْ بِالثَّارِ إِنَّكَ جَوَادٌ مَّكَارٌ؛ خدایا! بر محمد و آل محمد درود فرست و اولیائت را با منجز نمودن وعده ات گرامی بدار، و آن ها را به آنچه از یاری ات امید دارند برسان، و زیان کسانی را که برخلاف تو برخیزند از ایشان دور گردان، و اذیت کسی را که بر ممنوعیت ارتکاب مخالفت سرکشی نموده و با کمک عنایات و نعمت های تو درصدد از هم گسستن حدّ تو برآمده و با همان نعمت های تو قصد نیرنگ با تو کرده از آن ها بازدار، که تو او را با بردباری فرا گرفته ای تا او را آشکارا برگیری، یا در حالی که مغرور شده باشد از ریشه برآوری، که البته ای پروردگار! تو فرموده ای و فرموده ات حقّ است: «تا این که زمین سیزی و زینت به خود گرفت و اهل آن پنداشتند که بر آن توان دارند، امر ما در شب یا روز آن را فرا رسید، پس آن را درو کردیم انگار که دیروزش هیچ سبزه ای نداشته، این چنین آیات را برای قومی که اندیشه کنند تفصیل می دهیم» و نیز فرموده ای: «پس چون ما را به خشم آوردند، از آن ها انتقام گرفتیم» و به راستی که آخرین فرصت نزد ما به سر آمده و ما برای خشم تو غضبناک هستیم، و ما بر یاری حق هم داستانیم و به آمدن فرمانت مشتاقیم و برای تحقّق یافتن وعده ات در انتظاریم و حلول عذابت را بر دشمنانت متوقّعییم. بار الها! پس در آن امر ما را اذن بده و راه هایش را بگشای و نحوه بیرون شدنش را آسان کن و زمینه های پیمودنش را فراهم ساز و راه های آیین هایش را بگشای و سپاهیان و یاورانش را تأیید

فرمای و عذابت را به ستمگران زودتر برسان و شمشیر نعمت را بر دشمنان معاندت بگستران و خونخواهی کن که تو بخشنده بسیار مکر کننده ای.

هشت

قنوت دیگری نیز از همان حضرت در همان حدیث آمده: «اللَّهُمَّ مَالِكِ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ، وَتُعْزِزُ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ، بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، يَا مَاجِدُ يَا جَوَادُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ، يَا بَطَّاشُ يَا ذَا الْبَطْشِ الشَّدِيدِ، يَا فَعَالًا لِمَا يُرِيدُ، يَا ذَا الْقُوَّةِ الْمَتِينِ، يَا رَوْوْفُ يَا رَحِيمٌ، يَا لَطِيفُ يَا حَيُّ حِينَ لَا حَيَّ، أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْمَخْزُونِ الْحَيِّ الْقَيُّومِ الَّذِي اسْتَأْثَرْتُ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ لَمْ يَطَّلِعْ عَلَيْهِ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِكَ، وَأَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي تُصَوِّرُ بِهِ خَلْقَكَ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ تَشَاءُ وَبِهِ تَسُوقُ إِلَيْهِمْ أَرْزَاقَهُمْ فِي أَطْبَاقِ الظُّلُمَاتِ مِنْ بَيْنِ الْعُرُوقِ وَالْعِظَامِ، وَأَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي أَلْفَتَ بِهِ بَيْنَ قُلُوبِ أَوْلِيَائِكَ وَبِهِ أَلْفَتَ بَيْنَ الثَّلْجِ وَالنَّارِ، لَا هَذَا يُذِيبُ هَذَا وَلَا هَذَا يُطْفِئُ هَذَا، وَأَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي كَوَّنْتَ بِهِ طَعْمَ الْمِيَاهِ، وَأَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي أَجْرَيْتَ بِهِ الْمَاءَ فِي عُرُوقِ النَّبَاتِ بَيْنَ أَطْبَاقِ الثَّرَى وَسَيَقَتِ الْمَاءَ إِلَى عُرُوقِ الْأَشْجَارِ بَيْنَ الصَّخْرَةِ الصَّمَاءِ، وَأَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي كَوَّنْتَ بِهِ طَعْمَ الثَّمَارِ وَالْوَانِهَا، وَأَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي بِهِ تُبَدِّئُ وَتُعِيدُ، وَأَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْفَرْدِ الْوَاحِدِ الْمُتَمَرِّدِ بِالْوَحْدَانِيَّةِ الْمُتَوَحِّدِ بِالصَّمَدَانِيَّةِ، وَأَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي فَجَّرْتَ بِهِ الْمَاءَ مِنَ الصَّخْرَةِ الصَّمَاءِ وَسَيَقَتَهُ مِنْ حَيْثُ شِئْتَ، وَأَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي خَلَقْتَ بِهِ خَلْقَكَ وَرَزَقْتَهُمْ كَيْفَ شِئْتَ وَكَيْفَ شَأْوًا، يَا مَنْ لَا تُعَيِّرُهُ الْأَيَّامُ وَاللَّيَالِي أَدْعُوكَ بِمَا دَعَاكَ بِهِ نُوحٌ حِينَ نَادَاكَ فَأَنْجَيْتَهُ وَمَنْ مَعَهُ وَأَهْلَكَ قَوْمَهُ وَأَدْعُوكَ بِمَا دَعَاكَ بِهِ إِبْرَاهِيمُ خَلِيلَكَ حِينَ نَادَاكَ فَأَنْجَيْتَهُ

وَجَعَلْتَ النَّارَ عَلَيْهِ بَرْدًا وَسَلَامًا وَأَدْعُوكَ بِمَا دَعَاكَ بِهِ مُوسَى كَلِيمِيكَ حِينَ نَادَاكَ فَفَلَقْتَ لَهُ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْتَهُ وَبَنِي إِسْرَائِيلَ وَأَغْرَقْتَ فِرْعَوْنَ وَهَوَمَةَ فِي الْيَمِّ وَأَدْعُوكَ بِمَا دَعَاكَ بِهِ عِيسَى حِينَ نَادَاكَ فَجَجَّيْتَهُ مِنْ أَعْدَائِهِ، وَإِلَيْكَ رَفَعْتَهُ وَأَدْعُوكَ بِمَا دَعَاكَ بِهِ حَبِيبِيكَ وَصَيْفِيكَ وَنَبِيِّكَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَاسْتَجَبْتَ لَهُ، وَمِنَ الْأَحْزَابِ نَجَّيْتَهُ وَعَلَى أَعْدَائِكَ نَصْرَتَهُ وَأَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أُجِبْتَ، يَا مَنْ لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ، يَا مَنْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا وَأَخْصَى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا، يَا مَنْ لَا تُغَيِّرُهُ الْأَيَّامُ وَاللَّيَالِي وَلَا تَتَشَابَهُ عَلَيْهِ الْأَصْوَاتُ وَلَا تَخْفَى عَلَيْهِ اللُّغَاتُ وَلَا يُبْرِمُهُ إِلَّاحُاحُ الْمُلْحِينِ، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى جَمِيعِ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ الَّذِينَ بَلَّغُوا عَنْكَ الْهُدَى وَأَعْقَدُوا لَكَ الْمَوَاقِفَ بِالطَّاعَةِ، وَصَلِّ عَلَيَّ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ، يَا مَنْ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ أَنْجِزْ لِي مَا وَعَدْتَنِي وَاجْمَعْ لِي أَصْحَابِي وَصَبْرَهُمْ وَأَنْصِرْ زُنِي عَلَيَّ أَعْدَائِكَ وَأَعْدَاءَ رَسُولِكَ، وَلَا تُخَيِّبْ دَعْوَتِي فَإِنِّي عَبْدُكَ ابْنُ عَبْدِكَ ابْنُ أُمَّتِكَ أَسِيرٌ بَيْنَ يَدَيْكَ، سَيِّدِي أَنْتَ الَّذِي مَنَنْتَ عَلَيَّ بِهَذَا الْمَقَامِ وَتَفَضَّلْتَ بِهِ عَلَيَّ دُونَ كَثِيرٍ مِنْ خَلْقِكَ، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُنْجِزَ لِي مَا وَعَدْتَنِي إِنَّكَ أَنْتَ الصَّادِقُ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» (١)

پروردگارا! ای صاحب ملک هستی! مُلک و سلطان به هر کسی بخواهی می دهی و جامه ملک از هر که خواهی بیرون می کنی و هر کس را بخواهی عزیز میگردانی و هر آن که را خواهی ذلیل سازی، خیر و نیکی در دست تو است، به راستی که تو بر هر چیزی توانایی، ای بزرگوار! ای جواد! ای صاحب جلال و عظمت و احسان و کرامت!

ص: ۵۱

ای بسیار سخت گیرنده و صاحب بَطْشِ شدید! ای آن که هر چه اراده کند انجام دهد! ای صاحب قدرت و نیروی ابدی! ای رؤوف و ای مهربان! ای زنده هنگامی که هیچ زنده ای نباشد! از تو می خواهم به آن اسم پنهان و مستور زنده پاینده ابدی که در عالم غیب نزد خودت قرار داده ای، که هیچ کس از خَلْقَت بر آن اطلاع نیافته، و از تو می خواهم به آن اسم تو که به آن، خلایقت را هر طور که خواهی در رحم ها شکل می دهی و به آن اسم، روزی هایشان را در چند طبقه تاریکی از میان رگ ها و استخوان ها می فرستی، و از تو می خواهم به آن نامت که با آن میان دل های دوستانت الفت داده ای و بین یخ و آتش الفت داده ای که نه این آن را آب می کند و نه آن این را خاموش می سازد، و تو را می خوانم به آن اسمت که به آن، مزه آب ها را ایجاد کرده ای، و تو را می خوانم به آن نامت که با آن، آب را به رگ و ریشه درختان در میان سنگ خارا فرستاده ای، و از تو درخواست دارم به حقّ آن نامت که به آن، مزه میوه ها و رنگ های آن ها را پرداخته ای، و از تو می خواهم به آن نامی که با آن ایجاد نموده و باز میگردانی، و تو را می خوانم به آن اسم یکتای بی همتای تو که در وحدانیت یکتا است و در بی نیازی بی همتا، و تو را می خوانم به آن نامت که با آن، آب را از سنگ سخت شکافته و از هر جا خواسته ای جاری ساخته ای، و تو را می خوانم به آن اسمت که با آن، خلقت را آفریدی و هرگونه که خواسته ای و هر طور که خواسته اند روزی شان داده ای، ای کسی که روزها و شب ها او را تغییر ندهند، تو را می خوانم به آنچه نوح تو را به آن خواند هنگامی که ندایت کرد پس او و هر که با او بود نجات دادی، و قومش را هلاک کردی، و دعایت می کنم به آنچه ابراهیم خلیلت تو را به آن دعا نمود، هنگامی که تو را خواند پس او را

نجات دادی و آتش را بر وی سرد و سلامت ساختی، و تو را می خوانم به آنچه موسی کلیمت، تو را به آن خواند، پس دریا (رود نیل) را شکافتی آن گاه او و بنی اسرائیل را نجات دادی و فرعون و قومش را در دریا غرق ساختی، و تو را می خوانم به آنچه عیسی روح تو به آن، تو را خواند آن گاه که به درگاهت ندا کرد، پس از دشمنانش نجاتش دادی و به سوی خودت بالایش بردی، و تو را می خوانم به آنچه حبیب تو و برگزیده و پیامبرت محمدصلی الله علیه و آله تو را به آن خواند، پس دعایش را به اجابت رساندی و از حزب ها نجاتش دادی و بر دشمنانت یاری اش دادی، و از تو می خواهم به آن اسمت که هرگاه به آن خوانده شوی اجابت می فرمایی، ای کسی که خَلَق و امر از آن تو است، ای آن که علمش همه چیز را فراگرفته، ای آن که شماره همه چیز را می داند، ای آن که روزها و شب ها او را تغییر ندهند و صداها بر او مشتبه و لغت ها بر او پوشیده نماند، و اصرار اصرار کنندگان او را به ستوه نیاورد.

از تو درخواست می کنم که درود بفرستی بر محمد و آل محمدعلیهم السلام برگزیدگان از خلقت، پس با برترین درودهایت بر آن ها درود فرست، و بر تمام پیغمبران و فرستادگان درود فرست که هدایت را از جانب تو تبلیغ کردند و پیمان های اطاعتت را محکم بستند، و بر بندگان صالحت درود فرست ای آن که وعده خلافی نمی کنی وعده ای که به من داده ای تحقیق بخش و اصحابم را برایم جمع گردان و صبر شان ده، و مرا بر دشمنانت و دشمنان فرستاده ات یاری بخش و دعایم را ناامید مگردان، که من بنده تو، فرزند بنده ات، فرزند کنیزت هستم، اسیر درگاه توام، ای آقای من! تو هستی که این مقام را بر من منت نهاده ای و از میان بسیاری از خلایقت بر من تفضّل فرموده ای. از

تو درخواست دارم که بر محمد و آل محمد علیهم السلام درود فرستی و آنچه به من وعده کرده ای تحقق بخشی، به درستی که تو راستگوی هستی و خلف وعده نمایی و تو بر هر چیزی توانایی.

نه

مؤلف کتاب «مستدرک» به نقل از کتاب «الذکری» اثر شیخ شهید نقل کرده و گفته است: ابن ابی عقیل بر گزیده دعایی را که از امیرالمؤمنین علیه السلام در قنوت روایت شده که آن حضرت چنین دعا می کرد: «اللَّهُمَّ إِلَيْكَ شُخِصَتِ الْأَبْصَارُ وَنُقِلَتِ الْأَقْدَامُ وَرُفِعَتِ الْأَيْدِي وَمُدَّتِ الْأَعْنَاقُ وَأَنْتَ دُعِيتَ بِاللُّسْنِ وَإِلَيْكَ سُرُّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ فِي الْأَعْمَالِ، رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ، اللَّهُمَّ إِنَّا نَشْكُوا إِلَيْكَ فَقَدْ نَبَّيْنَا وَعَيْبَهُ إِمَامِنَا وَقَلَّهَ عَدَدِنَا وَكَثَّرَهُ أَعْدَانُنَا وَتَظَاهَرَ الْأَعْدَاءُ عَلَيْنَا وَوُقُوعَ الْفِتَنِ بِنَا، فَفَرِّجْ ذَلِكَ اللَّهُمَّ بَعْدَلٍ تُظْهِرُهُ وَإِمَامٍ حَقٌّ نَعْرِفُهُ إِلَهَ الْحَقِّ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ» (۱)

خدایا! دیده ها به سوی تو (به منظور عفو و رحمت) بازمانده و گام ها به جانب تو برداشته شده و دست ها بلند گردیده و گردن ها کشیده شده و تو به زبان ها خوانده شدی و سر و پنهانی بندگان نزد تو (آشکار است) که چه می کنند، پروردگارا! بین ما و قوم مان به حق حکم فرمای که تو بهترین حکم کننده گانی، بار خدایا! راستی که ما به تو شکایت می کنیم فقدان پیامبران و غایب بودن امام مان و کمی افرادمان و بسیاری دشمنانمان و دست به هم دادنشان را بر ما و افتادن فتنه ها در میان مان را؛ پس ای پروردگارا! گشایش

ص: ۵۴

این ها را با عدالتی که آشکار سازی و امام بر حقی که می شناسیم فراهم گردان، ای خدای حق اجابت فرما.

وی گفته: و به من رسیده که امام صادق علیه السلام شیعیانش را امر می کرد این دعا را در قنوت نماز بعد از کلمات فرج «= لا إله إلا الله الحليم الكريم ...» بخوانند.

ده

در همان کتاب به نقل از «مصباح» شیخ طوسی آورده: و مستحب است که در نماز صبح بعد از قرائت و پیش از رکوع، قنوت به جای آورد و بگوید: «لا إله إلا الله الحليم الكريم لا إله إلا الله العلي العظيم، سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبِّ الْأَرْضِينَ السَّبْعِ وَمَا فِيهِنَّ وَمَا بَيْنَهُنَّ وَرَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. يَا اللَّهُ الَّذِي لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُعَجِّلَ فَرَجَهُمْ. اللَّهُمَّ مَنْ كَانَ أَصْبَحَ وَتَفَتَّهُ وَرَجَاؤُهُ غَيْرُكَ فَأَنْتَ تَقْتَبِي وَرَجَائِي فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا، يَا أَجُودَ مَنْ سُئِلَ وَيَا أَرْحَمَ مَنْ اسْتُرْحِمَ، إِرْحَمْ ضَعْفِي وَقَلَّةَ حِيلَتِي، وَآمِنُنْ عَلَيَّ بِالْجَنَّةِ طَوَّلًا مِنْكَ، وَفُكَّ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ، وَعَافِنِي فِي نَفْسِي وَفِي جَمِيعِ أُمُورِي كُلِّهَا، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ» (۱)

هیچ خدایی نیست جز خدای حلیم کریم، هیچ معبودی نیست جز خدای والای بزرگ، منزّه است خداوند، پروردگار آسمان های هفتگانه و پروردگار زمین های هفتگانه و آنچه داخل آن ها و آنچه مابین آن ها است و پروردگار عرش با عظمت، و حمد مخصوص خداوند پروردگار عالمیان است، ای خدایی که هیچ چیز مثل او

ص: ۵۵

نیست و او است شنوای دانا! از تو سؤال می‌کنم که بر محمد و آل محمد علیهم السلام درود فرستی و این که گشایش کار و فرج آن‌ها را زودتر برسانی. بار الها! هر کس صبح کند در حالی که امید و پشتیبان دیگری جز تو گرفته باشد، تو در همه امور پشت و امید منی، ای بخشنده ترین سؤال شوندگان و ای رحم کننده ترین کسی که از او رحم خواسته شده، به ناتوانی و کمی چاره ام رحم کن و به فضل خویش به بهشت بر من منت گذار و گردنم را از [یوغ] آتش بگشای و مرا در نفس و وجود خودم و همه امورم نگهداری کن به رحمت خود، ای مهربان ترین مهربانان.

یازده

شیخ صدوق در «من لا یحضره الفقیه» برای قنوت وتر و جمعه آورده است، وی گفته: امام باقر علیه السلام فرمود: قنوت در روز جمعه تمجید خداوند و درود فرستادن بر پیغمبر خداصلی الله علیه وآله و کلمات فرج است، سپس این دعا، و قنوت نماز وتر همچون قنوت روز جمعه ات می‌باشد و پیش از آن که برای خودت دعا کنی می‌گویی: «اللَّهُمَّ تَمَّ نُورُكَ فَهَدَيْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ، رَبَّنَا وَعَظَمَ حِلْمُكَ فَعَفَوْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ، رَبَّنَا وَبَسَّطْتَ يَدَيْكَ فَأَعْطَيْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ، رَبَّنَا وَجَاهُكَ أَكْرَمُ الْجَاهِ وَجِهَتُكَ خَيْرُ الْجِهَاتِ وَعَطَيْتُكَ أَفْضَلَ الْعَطِيَّاتِ وَأَهْنَأُهَا تَطَاعًا، رَبَّنَا فَتَشَكَّرُ وَتُعْصِي رَبَّنَا فَتَغْفِرُ لِمَنْ شِئْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ، تُجِيبُ الْمُضْطَرَّ وَتَكْشِفُ الضَّرَّ وَتُنْجِي مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ وَتَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَتَشْفِي السَّقِيمَ وَتَعْفُو عَنِ الْمِذْنِبِ لَا يَجْزِي أَحَدٌ بِالْأَيْدِي وَلا يَبْلُغُ نِعْمَاتِكَ [نِعْمَاكَ] أَقْوَلُ قَائِلٍ، اللَّهُمَّ إِلَيْكَ رُفِعَتِ الْأَصْوَاتُ وَنُقِلَتِ الْأَقْدَامُ وَمُدَّتِ الْأَعْنَاقُ وَرُفِعَتِ الْأَيْدِي وَدُعِيَتْ بِاللُّسُنِ وَتُقَرَّبَ إِلَيْكَ بِالْأَعْمَالِ، رَبَّنَا فَاعْفُزْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَافْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا

بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ. اَللّٰهُمَّ اِلَيْكَ نَشْكُو فَقَدْ نَبَّيْنَا وَغَيَّبَهُ وَاَلَيْنَا وَشَدَّدَ الزَّمَانَ عَلَيْنَا وَوُقُوعَ الْفِتَنِ وَتَظَاهَرَ الْأَعْدَاءِ وَكَثْرَةَ عَدُوِّنَا
وَقَلَّةَ عَدَدِنَا، فَافْرُجْ ذَلِكْ يَا رَبِّ عَنَّا بِفَتْحِ مِنْكَ تُعَجِّلُهُ وَنَصْرِ مِنْكَ تُعِزُّهُ وَإِمَامِ عَدْلٍ تُظَهِّرُهُ إِلَهَ الْحَقِّ آمِينَ» (۱)

پروردگارا! نور تو در حد تمام رسید که هدایت کردی. حمد تو را است پروردگارا! و حلم تو بزرگ است که عفو نموده ای. حمد تو را است پروردگارا! ذات تو گرامی ترین ذات ها و عظمت تو برترین عظمت ها و جهت [راه به سوی تو] بهترین جهت ها است و بخشش تو از ارزنده ترین عطایا و گوارا ترین آن ها می باشد. پروردگارا! اطاعت می شوی آن گاه [به اطاعت کننده] احسان می کنی و چون معصیت شوی ای پروردگار ما! هر کس را بخواهی میبخشی، پس حمد تو را است! به فریاد [شخص] ناچاری می رسی و گرفتاری را برطرف می سازی و از اندوه بزرگ نجات می دهی و توبه را می پذیری و بیمار را شفا میبخشی و از گنهگار می گذری، احدی را توان سپاس نعمت های تو نیست و آن ها را شماره نتوان کرد و به زبان نشود آورد. بار خدایا! صداها به سوی تو بالا رفته و گام ها در راهت برداشته شد و گردن ها کشیده و دست ها بلند و به زبان ها خوانده شده ای و با اعمال به درگاہت تقرب جسته ایم. پروردگارا! پس ما را بیامرز و بر ما رحمت آور و میان ما و قوم مان به حق حکم فرمای که تو بهترین حکم کنندگانی. بار الها! به تو شکوه می کنیم فقدان پیامبران و غایب بودن ولی مان و سختی زمانه بر ما و افتادن فتنه ها در میانمان و همدستی دشمنان و بسیاری دشمنانمان و کمی افرادمان، پس این ها را از ما برطرف گردان ای پروردگارا! با فتح و پیروزی از سوی

ص: ۵۷

خودت به زودی بر ما گشایشی ده و یاری ای که از تو آن را عزت بخشی و امام عادل‌ی که آشکار سازی فرج برسان. ای خدای حق! مستجاب فرمای.

پس از آن هفتاد مرتبه می گویی: «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ».

می گویم: این دعا را به روایت سید اجل ابن طاووس آوردم چون کامل تر و تمام تر است.

دوازده

قنوتی است که سید اجل در کتاب «جمال الأسبوع بكمال العمل المشروع»، از مقاتل بن مقاتل (۱) آورده که گفت: حضرت ابوالحسن الرضا علیه السلام فرمود: در قنوت نماز جمعه چه می گوید؟ عرض کردم: آنچه مردم می گویند. امام علیه السلام به من فرمود: آنچه آن ها می گویند تو مگوی، ولی بگو: «اللَّهُمَّ أَصْلِحْ عَبْدَكَ وَخَلِيفَتَكَ بِمَا أَصْلَحْتَ بِهِ أَنْبِيَائَكَ وَرُسُلَكَ وَحُفَّهُ بِمَلَائِكَتِكَ وَأَيُّدِهِ بِرُوحِ الْقُدُسِ مِنْ عِنْدِكَ وَاسْلُكُهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمَنْ خَلْفَهُ رَصْدًا يَحْفَظُونَهُ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَأَبْدَلُهُ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِ أَمْنًا يَعْْبُدُكَ لَا يُشْرِكُ بِكَ شَيْئًا وَلَا تَجْعَلْ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ عَلَيَّ وَلِيكَ سُلْطَانًا وَأَثَدَنَّ لَهُ فِي جِهَادِ عَدُوِّكَ وَعَدُوِّهِ وَاجْعَلْنِي مِنْ أَنْصَارِهِ إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» (۲)

بار خدایا! کار [ظهور] بنده و خلیفه ات [امام مهدی] را سامان ده به آنچه کار پیامبران و فرستادگان را سامان دادی و فرشتگان را پیرامونش قرار ده و او را به روح

ص: ۵۸

۱- ۲۷. می گویم: از این حدیث استفاده می شود که مقاتل بن مقاتل واقفی نبوده. روایت دیگری نیز بر این معنی دلالت دارد که در کتاب رجال کبیر آمده است. {مؤلف}

۲- ۲۸. جمال الاسبوع، ۴۱۳.

القدس از سوی خویش تأیید فرمای و از پیش روی و پشت سرش نگهبانان بگمار که او را از هر بدی حفاظت کنند، و پس از دوران ترس، او را در عوض امنیتی فراهم آور که تو را بپرستد و هیچ گونه شرکی نسبت به تو نداشته باشد، و برای هیچ یک از خلقت بر ولیّ ات تسلّطی قرار مده و او را برای جهاد دشمنیت و دشمن خودش رخصت فرمای و مرا از یارانش قرار ده، به درستی که تو بر هر چیزی توانایی.

می گویم: از روایات یاد شده روشن گشت که دعا برای حضرت صاحب الزمان علیه السلام در مطلق قنوت ها تأکید دارد، چون از جمله حالت هایی است که در آن ها امید می رود دعاها مستجاب گردد، به ویژه در قنوت جمعه و وتر و نماز صبح از خدای تعالی می خواهیم که توفیق آن را به ما عنایت فرماید و با این عمل اجر بزرگی به ما روزی نماید.

۷- در حال سجده

هفتمین هنگامی که دعا برای تعجیل فرج تأکید بیشتری دارد حالت سجده برای خدای متعال است، زیرا که نزدیک ترین حالات به خدای قاضی الحاجات است، چنان که روایات از امامان برحق علیهم السلام در این باره رسیده، پس شایسته است که بنده در حال سجده مهم ترین حاجت ها را بخواهد و به آن اهتمام ورزد، به خصوص در سجده شکر به جهت توجه داشتن و ملتفت بودن به این که هر چه خداوند به ما نعمت بخشیده به برکت مولایمان صاحب الزمان است - که درود خداوند بر او و پدران پاکیزه اش باد - و به خاطر این که دعا برای

ولی نعمت و واسطه فیض و رحمت، از مهم ترین اقسام شکر می باشد، چنان که در بخش گذشته بیان داشتیم و شاهد بر این، روایت آن در خصوص سجده شکر است در کتاب «تحفه الابرار» به نقل از «مقنعه» شیخ مفید رحمه الله آمده: آنچه در سجده شکر گفته می شود این دعا است: «اللَّهُمَّ إِلَيْكَ تَوَجَّهْتُ وَبِكَ اعْتَصِمْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، اللَّهُمَّ أَنْتَ ثِقَتِي وَرَجَائِي فَكُنْ لِي مَا أَهْمَنِي وَمَا لَمْ يُهْمَنِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، عَزَّ جَارُكَ وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

« ... »

پروردگارا! به سوی تو روی آوردم و به تو پیوستم و بر تو تکیه و اعتماد کردم. پروردگارا! تو پناه و امید منی، پس کفایت کن آنچه مرا اندوهگین ساخته و آنچه اندوهگین نساخته و آنچه تو بهتر از من، آن را می دانی؛ پناهنده به تو عزت یافت و ثنای تو والا است و هیچ خدایی جز تو نیست، بر محمد و آل محمد علیهم السلام درود فرست و گشایش امر آن ها را زودتر برسان ...

اضافه بر این که این کار تأسیسی جستن و اقتدا کردن به خود آن حضرت - که درود و سلام خداوند بر او باد - می باشد، چنان که در اخبار با صراحت آمده که آن بزرگوار برای این امر هنگام ولادتش در سجده دعا کرده، که این کار بر اهمیت آن و تعلیم به دوستان و شیعیانش دلالت دارد.

رئیس محدثین شیخ صدوق در کتاب کمال الدین به سند خود از جناب حکیمه ضمن حدیثی طولانی آورده که گفت: ناگهان او (= نرجس والده امام عصر) را دیدم آنچنان نوری او را فرا گرفته که دیدگانم را پوشانید، و ناگهان

دیدم نوزاد - که بر او و پدرانش سلام باد - صورتش را به حالت سجده بر زمین نهاده و بر زانو تکیه داده و دو انگشت سبابه اش را بلند کرده و می گوید: گواهی می دهم که جز «الله» خدایی نیست و این که جدم محمد رسول خدا است و پدرم امیر مؤمنان است. سپس یک یک امامان را بر شمرد تا به خودش رسید، آن گاه گفت: خدایا آنچه به من وعده داده ای انجام ده، و کار و برنامه ام را به مرحله تمام برسان، و گامم را استوار گردان و زمین را به [ظهور] من پر از عدل و داد فرمای (۱) ...

۸ - در سجده شکر

پس از رکعت چهارم نماز شب: یکی از علمای ما در کتاب آداب نماز شب گفته: از آداب آن چنین است که در سجده بعد از رکعت چهارم صد بار گفته شود: ما شاء الله. سپس بگوید: «يا رَبُّ أَنْتَ اللهُ مَا شِئْتَ مِنْ أَمْرٍ يَكُونُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْ لِي فِيهَا تَشَاءُ أَنْ تُعَجِّلَ فَرَجَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَعَجِّلْ فَرَجِي وَفَرَجَ إِخْوَانِي مَقْرُونًا بِفَرَجِهِمْ وَتَفْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ»

پروردگارا! تو خدایی، هر چه می خواهی می شود، پس بر محمد و آل محمد علیهم السلام درود فرست و از آنچه خواسته باشی برایم قرار ده، این که گشایش کار آل محمد را زودتر برسانی و گشایش کار من و برادران [دینی ام] را مقارن با فرج آن ها تعجیل فرمایی و آنچه از تو سزاوار است با من انجام دهی.

ص: ۶۱

عقل و نقل بر پسندیده بودن این دعا در هر صبح و شام گواهند، که هر عاقل عارفی بدون تردید خوبی اهتمام ورزیدن به این عمل را می داند تا اندکی از حقوق آن جناب را ادا نموده باشد و پرونده اعمال خویش را هر شب و روز نزد حافظان گرامی زینت دهد، چنان که می بینید بردگان و خدمت گزاران چگونه هر بامداد و شبانگاه نزد آقایان و ارباب های خود حاضر می شوند و مراتب خدمت گذاری و سپاس گذاری را به جای می آورند، پس ما سزاوارتریم که چنین برنامه ای داشته باشیم، زیرا که می دانیم تمام آنچه خدای - عَزَّوَجَلَّ - از نعمت های گوناگون و احسان های از حدّ برون به ما عنایت فرموده به برکت مولایمان صاحب الزمان علیه السلام است چنان که با دلایل روشنی این مطلب را به اثبات رساندیم، پس شایسته است که خود را با تمام وجود، هر صبح و شام در خدمتش حاضر نمایی، و بدانی که تو از چشم و گوش او دور نیستی.

چنان که نامه آن حضرت به شیخ مفید این مطلب را بازگو می کند که ضمن سخنان خود فرموده: «إِنَّا غَيْرُ مُهْمَلِينَ لِمُرَاعَاتِكُمْ وَلَا نَاسِيْنَ لِذِكْرِكُمْ، وَلَوْلَا ذَلِكْ لَنَزَلَ بِكُمْ اللَّأْوَاءُ وَاصِيَّ طَلَمَكُمُ الْأَعْيَادُ...»؛ و همانا ما شما را وانی نمی گذاریم و یاد شما را فراموش نمی کنیم، و اگر این نبود البته که گرفتاری ها شما را فرامی گرفت و دشمنان ریشه کن تان می کردند ...

پس گوش های دلت را باز کن و آماده خدمتگزاری اش باش و فرمانش را

اطاعت نمای که به خاطر اجابت دعوتش به تو امر فرموده، چنان که در بخش گذشته آوردیم که آن حضرت علیه السلام به دوستانش دستور فرموده: «وَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ بِتَعْجِيلِ الْفَرَجِ فَإِنَّ ذَلِكَ فَرَجُكُمْ...»؛ و بسیار دعا کنید برای تعجیل فرج، که همان فرج شما است. همین مقدار تذکر در این باره بس است، و خداوند تعالی خود راهنما و هادی بندگان می باشد.

و اما دلیل نقل: این امر در دعای مخصوص به هر صبح و شام از مولایمان حضرت صادق علیه السلام وارده شده، که ثقه الاسلام کلینی رحمه الله در اصول کافی به سند خود از فرات بن الأحنف از حضرت ابی عبد الله صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: هر چه را واگذاری این را ترک مکن که در هر صبح و شام بگویی: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ أَسْتَعْفُوكَ فِي هَذَا الصَّبَاحِ وَفِي هَذَا الْيَوْمِ لِأَهْلِ رَحْمَتِكَ وَأَبْرَأُ إِلَيْكَ مِنْ أَهْلِ لَعْنَتِكَ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ أَبْرَأُ إِلَيْكَ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَفِي هَذَا الصَّبَاحِ مِمَّنْ نَحْنُ بَيْنَ ظَهْرَانِيهِمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَمِمَّا كَانُوا يَعْبُدُونَ، إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سُوءٍ فَاسْتَقِينَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ مَا أَنْزَلْتَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ فِي هَذَا الصَّبَاحِ وَفِي هَذَا الْيَوْمِ بَرَكَهَ عَلَى أَوْلِيَانِكَ وَعِقَاباً عَلَى أَعْدَائِكَ. اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاكَ وَعَادِ مَنْ عَادَاكَ. اللَّهُمَّ اخْتَمْ لِي بِالْأَمْنِ وَالْإِيمَانِ كُلَّمَا طَلَعَتْ شَمْسٌ أَوْ غَرَبَتْ. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْتَنِي صَغِيراً. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ. اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ مُتَقَلِّبَهُمْ وَمَتَوَاهِهِمْ. اللَّهُمَّ احْفَظْ إِمَامَ الْمُسْلِمِينَ بِحِفْظِ الْإِيمَانِ وَأَنْصُرْهُ نَصراً عَزِيزاً وَافْتَحْ لَهُ فَتْحاً يَسِيراً وَاجْعَلْ لَهُ وَلَئناً مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَاناً نَصِيراً. اللَّهُمَّ الْعَنْ فُلاناً وَفُلاناً وَالْفِرَاقَ

الْمُخْتَلَفَةَ عَلَى رَسُولِكَ وَوُلاهِ الْأَمْرِ بَعْدَ رَسُولِكَ وَالْأَيْمَةَ مِنْ بَعْدِهِ وَشَدَّيْعَتِهِمْ، وَأَسْأَلُكَ الزِّيَادَةَ مِنْ فَضْلِكَ وَالْإِقْرَارَ بِمَا جَاءَ بِهِ مِنْ عِنْدِكَ وَالتَّسْلِيمَ لِأَمْرِكَ وَالْمَحَافَظَةَ عَلَى مَا أَمَرْتَ بِهِ لَا أُبْتَغِي بِهِ بَدَلًا وَلَا أَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا. اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ وَقِنِي شَرَّ مَا قَضَيْتَ، إِنَّكَ تَقْضِي وَلَا يُقْضَى عَلَيْكَ وَلَا يَذُلُّ مَنْ وَالَيْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ، سُبْحَانَكَ رَبِّ الْبَيْتِ تَقَبَّلْ مِنِّي دُعَائِي، وَمَا تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَيْكَ مِنْ خَيْرٍ فَضَاعَفْهُ لِي أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَآتِنَا مِنْ لَدُنْكَ [رَحْمَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا، رَبِّي مَا أَحْسَنَ مَا ابْتَلَيْتَنِي وَأَعْظَمَ مَا أَعْطَيْتَنِي وَأَطْوَلَ مَا عَافَيْتَنِي وَأَكْثَرَ مَا سَتَرْتَ عَلَيَّ، فَالْحَمْدُ يَا إِلَهِي كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا عَلَيْهِ مِلْءَ السَّمَوَاتِ وَمِلْءَ الْأَرْضِ وَمِلْءَ مَا يَشَاءُ رَبِّي كَمَا يُحِبُّ وَيَرْضَى وَكَمَا يَنْبَغِي لَوَجْهِ رَبِّي ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ]

خداوندا! من صبح کردم در حالی که در این صبح و در این روز برای اهل رحمتت از تو مغفرت می خواهم و از اهل لعنتت به سوی تو بیزاری می جویم. بار خدایا! من صبح کردم در حالی که در این صبح گاه به سوی تو بیزاری می جویم از مشرکانی که ما در لابلای آن ها هستیم و از آنچه آن ها می پرستند، به درستی که آنان مردمان بد فاسقی می باشند. بار خدایا! آنچه در این صبح و در این روز از سوی آسمان به زمین نازل فرموده ای بر دوستانت برکت و بر دشمنانت عقوبت قرار ده. خداوندا! هر آن که تو را دوست می دارد با او دوستی کن و با هر که با تو دشمنی می ورزد دشمنی کن. خداوندا! عاقبت کار مرا هرگاه که آفتاب برآید یا غروب کند، با امن و ایمان به پایان رسان. خداوندا! مرا و والدینم را بیامرزد و آن ها را رحم کن همچنان که از کودکی پرورشم دادند. بار خدایا! تو خود می دانی که چه دگرگونی ها یابند و عاقبت کارشان چه خواهد

شد. خداوندا! امام مسلمانان را به حفظ ایمان نگاهدار و او را به پیروزی شکست ناپذیری برسان و برای او راه فتح و ظفر را به آسانی بگشای و برای او و ما از سوی خویش حکومت یاری شده ای قرار ده. خداوندا! فلانی و فلانی و گروه های مخالف علیه فرستاده ات و علیه والیان امر بعد از رسالت، و علیه امامان پس از او و شیعیان شان را لعنت کن، و از تو می خواهم که از فضل خود بر من بیفزای و [توفیق] اقرار به آنچه از سوی تو آمده و تسلیم امر تو بودن و رعایت آنچه فرمان داده ای که چیز دیگری جای آن نپذیرم و آن را به قیمت اندک نگیرم به من عطا کنی. خداوندا! مرا در میان آن کس که هدایت کرده ای هدایت فرمای و از شر آنچه آفریده ای مصون بدار، به درستی که تو حتم می کنی و بر تو حتم نمی شود و هر آن که را سرپرستی کرده ای خوار نگردد، تو بزرگوار و والا هستی، منزهی ای پروردگار خانه [کعبه]! دعایم را از من بپذیر و به هر خیری که به آن به سوی تو تقرب جسته ام به چندین برابر بیفزای و از سوی خویش به ما رحمت و اجر عظیم عنایت فرمای. ای پروردگار! چه نیکو مرا آزموده ای و چه بزرگ است آنچه به من عطا فرموده ای و زمانی طولانی عافیتم داده ای و بسیار [خطا هایم] را بر من پوشانده ای، پس حمد تو را است ای خدای من! حمد بسیار پاکیزه بابرکت [به مقداری که] آسمان ها را پُر کند و زمین را فرا گیرد و آنچه را که پروردگارم بخواهد پُر کند همچنان که دوست می دارد و می پسندد و چنان که شایسته پروردگار صاحب جلال و بزرگواری من است.

می گویم: و نیز شاهد بر آنچه یاد کردیم دعای عهد است که در بخش هشتم این کتاب ان شاء الله تعالی خواهد آمد، و نیز مؤید آن است آنچه در

مورد دعا برای تعجیل فرج بعد از نماز صبح گذشت. (دقت کنید)

هم چنین مؤید آن است آنچه درباره عرضه کردن اعمال در هر صبح و شام بر امامان علیهم السلام و دعای آنان در آن هنگام برای شیعیانشان وارد شده، بنابراین شایسته است که مؤمن نیز به دعا کردن در حق امام علیه السلام اشتغال ورزد، روایت در این باره بسیار است که در کافی و بصائر و البرهان و کتاب های دیگر علمای بزرگوار مان آمده است. و نیز مؤید آن است آنچه در مورد تشویق بر ذکر و دعا هنگام صبح و شام وارد گردیده؛ زیرا که این دعا از بهترین انواع دعاها است، به جهت دلایلی که در مطالب گذشته این کتاب توجه داده ایم و خداوند به راه راست و شیوه درست هدایت می کند.

۱۰ - آخرین ساعت از هر روز

باید توجه داشت که روز به دوازده قسمت تقسیم می شود و هر قسمت را یک ساعت نامیده اند که هر ساعت آن منسوب به یکی از امامان برحق علیهم السلام است، و به جهت توشیح و عرض حاجت به آن امامی که ساعت منسوب به او است دعای مخصوصی دارد، این دعاها را علمای نیکوکار ما در کتاب هایی که برای بیان اعمال شب و روز تألیف نموده اند آورده اند، و یاد آور شده اند که ساعت آخر به امام عصر و پیشوای غایب از نظر - عَجَّلَ اللَّهُ فَرَجَهُ الشَّرِيفَ - اختصاص دارد و این دعا را برای آن ساعت ذکر کرده اند: «يا مَنْ تَوَخَّذَ بِنَفْسِهِ عَنِ خَلْقِهِ، يا مَنْ غَنَى عَنِ خَلْقِهِ بَصِيْنِعِهِ، يا مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ خَلْقَهُ بِلُطْفِهِ، يا مَنْ سَلَكَ

بَأَهْلٍ طَاعَتِهِ مَرْضَاتِهِ، يَا مَنْ أَعَانَ أَهْلَ مَحَبَّتِهِ عَلَى شُكْرِهِ، يَا مَنْ مَنَّ عَلَيْهِمْ بِدِينِهِ وَلَطَّفَ لَهُمْ بِنَائِلِهِ، أَسْأَلُكَ بِحَقِّ وَلِيِّكَ الْخَلْفِ الصَّالِحِ بَقِيَّتِكَ فِي أَرْضِكَ الْمُنتَقِمِ لِمَكَ مِنْ أَعْدَائِكَ وَأَعْدَاءِ رَسُولِكَ وَبَقِيَّتِهِ آبَائِهِ الصَّالِحِينَ «مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ» وَأَنْصَرَ عَ إِلَيْكَ بِهِ وَأَقْدَمُهُ بَيْنَ يَدَيِ حَوَائِجِي وَرَغْبَتِي إِلَيْكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَكَذَا وَأَنْ تُدْرِكَنِي وَتُنَجِّنِي مِمَّا أَخَافُ وَأُخِذْتُ وَأَلْبَسَنِي بِهِ عَافِيَتَكَ وَعَفْوَكَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَكُنْ لَهُ وَلِيًّا وَحَافِظًا وَنَاصِرًا وَقَائِدًا وَكَالِنًا وَسَاتِرًا حَتَّى تُسَيِّكُنَهُ أَرْضَكَ طَوْعًا وَتُمَتِّعَهُ فِيهَا طَوِيلًا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ، فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أُولَى الْأَمْرِ الَّذِينَ أَمَرْتَ بِطَاعَتِهِمْ، وَأُولَى الْأَرْحَامِ الَّذِينَ أَمَرْتَ بِصِلَتِهِمْ، وَذَوِي الْقُرْبَى الَّذِينَ أَمَرْتَ بِمَوَدَّتِهِمْ، وَالْمَوَالِي الَّذِينَ أَمَرْتَ بِعِزِّهِمْ، وَأَهْلَ الْبَيْتِ الَّذِينَ أَذْهَبْتَ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهَّرْتَهُمْ تَطْهِيرًا أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَكَذَا»؛ (۱) ای آن که به خود از خلقش یگانه است! ای [خدایی] که به صنع خویش از آفریدگانش بی نیاز است! ای آن که از روی لطف خود را به خلقش شناسانید! ای آن که اهل طاعتش را به راهی که رضای او است بُرد! ای آن که اهل محبتش را بر شکرش یاری فرمود! ای کسی که بر آن ها با فرستادن دینش منت نهاد و با بخشندگی اش به آنان لطف کرد! از تو می خواهیم به حق ولی ات، خلف صالح بازمانده تو در زمینت و منتقم برای تو از دشمنانت و دشمنان فرستاده ات و سایر پدران صالحش، - محمد بن الحسن - و به سوی تو به او زاری می نمایم و او را به پیشگاه تو برای

ص: ۶۷

درخواست حوایج و خواسته هایم پیش می آورم این که بر محمد و آل محمد درود فرستی و با من چنین و چنان(۱) نمایی و مرا در یابی و از آنچه می ترسم و دوری می جویم نجات دهی، به حقّ او جامه عافیت و گذشتت را در دنیا و آخرت بر من بپوشانی و او را ولّی و نگهدار و یار و پیشوا و حمایت کننده و پوشاننده باش تا (وقتی که) او را در زمینت با طوع و رغبت سکونت [و حکومت] دهی و مدّتی طولانی او را در زمین بهره مند سازی، ای مهربان ترین مهربانان! و هیچ جنبش و توانایی نیست مگر به خدای بزرگ با عظمت. پس خداوند از [شرّ و اذیت] آن ها (دشمنان) شما را در امان می دارد که او شنوای دانا است، خدایا درود فرست بر محمد و آل محمد، والیان امرت که دستور داده ای اطاعت شوند و اهل رَحْم (خویشاوندان نزدیک) که امر فرموده ای (مردم) پیوندشان را حفظ کنند و ذوی القربی (= نزدیکان و خاصان پیغمبر) که حکم کرده ای به موَدّت شان، و آقایی که دستور داده ای حقّشان شناخته شود و اهل البیت که پلیدی را از آنان دور ساخته ای و آن ها را کاملاً پاک نموده ای [از تو می خواهم] این که بر محمد و آل محمد درود فرستی و در حقّ من چنین و چنان کنی.(۲)

۱۱- روز پنج شنبه

شاهد بر اهتمام در آن به دعا کردن برای تعجیل فرج مولایمان صاحب الزمان - علیه الصلاه والسلام - روایتی است که سیّد ابن طاووس در کتاب «جمال

ص: ۶۸

-
- ۱- ۳۱. در این دو جا، به جای چنین و چنان حوائج خود را یاد کن {محمد موسوی}.
 - ۲- ۳۲. در این دو جا، به جای چنین و چنان حوائج خود را یاد کن {محمد موسوی}.

الاسبوع» آورده: و از وظایف روز پنج شنبه این که مستحب است انسان بر پیغمبر - که درود خداوند بر او و خاندانش باد - هزار بار صلوات بفرستد، و مستحب است که بگوید: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ»؛ خدایا بر محمد و آل محمد درود فرست و گشایش امر حکومتشان را زودتر برسان. وی افزوده: و در روایت دیگری است که: صد بار می گویی که فضیلت بسیار دارد: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ وَأَهْلِكَ عِدْوَهُمْ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ»

بار خدایا! بر محمد و آل محمد درود فرست و فرج آن ها را زودتر برسان و دشمنانشان را از جن و انس از اولین و آخرین هلاک گردان. (۱)

و نیز شاهد بر این مطلب است آن که در اخبار آمده: روز پنج شنبه کارها بر پیغمبر و امامان معصوم - علیهم الصلاه والسلام - عرضه می شود، و در بعضی از آن اخبار است که: امام برای دوستان خودش دعا می کند.

می گویم: پس شایسته است که شخص مؤمن در برابر احسان مولایش همان طور رفتار کند و در دعا کردن به آن بزرگوار اقتدا نماید و اخبار عرضه اعمال بر پیغمبر و امامان بسیار است که در اصول کافی و بصائر الدرجات و تفسیر البرهان و کتاب های دیگر (۲) آمده، از بیم طولانی شدن مطلب از ذکر آن ها خودداری کردیم.

ص: ۶۹

۱- ۳۳. جمال الاسبوع، ۱۷۹.

۲- ۳۴. کافی، ۱ / ۲۱۹، بصائر الدرجات، ۴۲۴، تفسیر البرهان، ۲ / ۱۵۷.

تأکید و اهتمام دعا برای امام منتظر علیه السلام در آن از چند مطلب استفاده می شود:

یکم

اختصاص روز جمعه به آن حضرت از چند جهت که ان شاء الله تعالی به آن ها اشاره خواهیم کرد، بنابراین شایسته است که در شب آن، برای آن جناب دعا شود.

دوم

شب جمعه، شب عرضه شدن اعمال می باشد، بنا به روایتی که مؤلف کتاب «لطائف المعارف» آورده است.

سوم

در بعضی از کتاب های معتبر شیعه امامیه روایت آمده که از جمله اعمال شب جمعه آن است که صد بار گفته شود: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَي مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ وَأَهْلِكَ عَدُوَّهُمْ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ» (۱) و شیخ ابو جعفر طوسی رحمه الله در کتاب «مختصر المصباح» هنگام یادآوری وظایف شب جمعه گوید: و بر پیغمبر صلی الله علیه وآله چنین درود می فرستی: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَي مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ وَأَهْلِكَ عَدُوَّهُمْ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ» صد بار یا آن قدر که امکان داشته باشد.

چهارم

آنچه حاجی نوری در کتاب «النجم الثاقب» نقل کرده که خواندن دعای ندبه در شب جمعه - همچون صبح جمعه - مستحب است (۲).

پنجم

اخباری که سفارش و تأکید و ترغیب دارند که شب جمعه دعا شود،

ص: ۷۰

۱- ۳۵. بحار الانوار، ۸۹ / ۲۸۹.

۲- ۳۶. النجم الثاقب، ۴۶۷.

به ضمیمه آنچه در استحباب مقدم داشتن مؤمن مولایش را در دعا دلالت دارند.

ششم

فحوای روایاتی که در مورد امر کردن به دعا برای مؤمنین و مؤمنات در آن شب رسیده این است که آن حضرت علیه السلام از همه مؤمنین سزاوارتر است که درباره اش دعا کنند.

۱۳ - روز جمعه

۱۳ - روز جمعه

در تمام ساعت های آن به طور عموم و به خصوص پس از نماز صبح و هنگام ظهر و هنگام رفتن به مسجد و بعد از نماز عصر و در قنوت نماز ظهر آن روز و در قنوت نماز جمعه و در خطبه نماز جمعه و در آخرین ساعت روز جمعه، گواه بر آنچه گفتیم آن است که دعا برای آن حضرت در آن اوقات مخصوص از امامان معصوم علیهم السلام وارد شده است:

الف) بعد از نماز صبح

در بحار دعای طولانی ای هست که در کتاب «ابواب الجنات فی آداب الجمعات» آن را آورده ایم، و آن دعای شریفی است که سزاوار است بر آن مداومت گردد و محلّ شاهد از آن این عبارت ها است: «اللَّهُمَّ وَكُنْ لَوْلِيَّكَ فِي خَلْقِكَ وَوَلِيًّا وَحَافِظًا وَقَائِدًا وَنَاصِرًا حَتَّى تُسْكِنَهُ أَرْضَكَ طَوْعًا وَتُمَتِّعَهُ مِنْهَا (فيها) طَوِيلًا وَتَجْعَلَهُ وَذُرِّيَّتَهُ فِيهَا الْأَيْمَةَ الْوَارِثِينَ، وَاجْمَعْ لَهُ شَمْلَهُ وَأَكْمِلْ لَهُ أَمْرَهُ وَأَصْلِحْ لَهُ رِعِيَّتَهُ وَثَبِّتْ رُكْنَهُ وَأَفْرِغِ الصَّبْرَ [النَّصْرَ] مِنْكَ عَلَيْهِ حَتَّى يَنْتَقِمَ فَيَشْفِي وَيَشْفِي حَزَاذَاتِ قُلُوبِ نَعْلِهِ وَحَرَارَاتِ صُدُورِ وَغَيْرِهِ وَحَسْرَاتِ

ص: ۷۱

أَنْفُسٍ تَرَحَّحَ مِنْ دِمَاءٍ مَسْفُوكَةٍ وَأَرْحَامٍ مَقْطُوعَةٍ وَطَاعَةٍ مَجْهُولَةٍ قَدْ أَحْسِنْتَ إِلَيْهِ الْبَلَاءَ وَوَسَّعْتَ عَلَيْهِ الْآلَاءَ وَأَتَمَمْتَ عَلَيْهِ النِّعْمَاءَ فِي حُسْنِ الْحِفْظِ مِنْكَ لَهُ. اللَّهُمَّ اكْفِهِ هَوْلَ عَيْدِوِّهِ وَأَنْسِهِمْ ذِكْرَهُ وَأَرِدْ مَنْ أَرَادَهُ وَكِدْ مَنْ كَادَهُ وَأَمْكُرْ بِمَنْ مَكَرَ بِهِ وَاجْعَلْ دَائِرَةَ السُّوءِ عَلَيْهِمْ ...» و در آخر آن آمده: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ» اگر می توانی هزار مرتبه بگو.

بار الها! و برای ولی خود در بین خلائقت [امام قائم - عجل الله فرجه الشريف -] سرپرست و نگهدار و پیشوا و یاور بوده باش تا او بر سراسر زمین، فرمانروای مطاع گردانی و دورانی دراز او را از آن (در آن) بهره مند سازی و او و ذریه اش را در آن رهبران وارث قرار دهی و پراکندگی اش را جمع فرمای و امر (حکومتش) را کامل گردان و رعیتش را برای وی فراهم ساز و شوکتش را استوار کن و صبر و بردباری از سوی خودت بر او فرو ریز، تا انتقام گرفته و دلش آرام یابد و دردهای قلوب کینه گرفته ای را شفا بخشد و داغ های سینه های گداخته ای را سرد گرداند و حسرت جان های اندوهبار را پایان دهد، از جهت خون های بناحق ریخته شده و پیوندهای گسسته و طاعت مجهول مانده [جهل و بی خبری از وجوب اطاعت امامان برحق علیهم السلام] گرفتاری را بر او نیکو گردانیدی و مواهب خویش را بر او گستردی و نعمت هایت را بر او تمام نمودی با نگهداری نیکویت نسبت به او. خداوندا! هراس از دشمن را از او دور گردان و یادش را از خاطره آنان (دشمنان) محو ساز و هر آن که برای او بدی خواهد با او بدی کن و هر که برای او حيله می کند با آن فرد حيله کن و بدی را برای ایشان قرار ده.

می گویم: به شهادت روایاتی که سابقاً آوردیم گشایش امر امامان علیهم السلام

و بلکه فرج تمام اولیای خداوند فقط با فرج و ظهور آن حضرت - صلوات الله علیه - انجام می گردد، اضافه بر این پیش تر آوردیم که مستحب است هر روز بعد از نماز صبح و نماز ظهر گفته شود: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ».

(ب) هنگام زوال ظهر

شاهد بر این مطلب، حدیث شریفی است که در مکرمات بیست و سوم روایت آوردیم مشتمل بر این که: حضرت خاتم النبیین و ائمه معصومین علیهم السلام هنگام زوال جمعه برای امر قیام حضرت مهدی - عجل الله فرجه الشریف - دعا می کنند.

(ج) هنگام رفتن به مسجد

آنچه هنگام رفتن به نماز عید (فطر و قربان) مستحب است، در موقع به مسجد رفتن روز جمعه نیز وارد شده که مشتمل بر دعا برای امام قائم علیه السلام است، و به خواست خداوند در همین باب در جای خود آن دعا را خواهیم آورد.

(د) بعد از نماز عصر

در کتاب «جمال الاسبوع» به سند خود از عبد الله بن سنان روایت کرده که حضرت ابی عبد الله (امام صادق علیه السلام) فرمود: چون روز قیامت شود خدای تعالی روزها را برانگیزاند و پیشاپیش آن ها روز جمعه را همچون عروس با کمال و جمالی که برای شخص صاحب دین و مال برند مبعوث سازد، آن گاه بر درب بهشت می ایستد و روزها پشت سرش می ایستند، پس برای هر کس که در آن روز بر محمد و آل محمد علیهم السلام بسیار درود فرستاده شفاعت می نماید. ابن سنان گوید: پرسیدم: در این مورد چه

مقدار، بسیار است؟ و در کدام وقت روز جمعه بهتر است؟ فرمود: صد بار و بعد از عصر باشد. پرسیدم: چگونه درود فرستم؟ فرمود: می گویی: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ» صد مرتبه این را می گویی. (۱)

و نیز گفتار سید اجل علی بن طاووس قدس سره در کتاب «جمال الاسبوع» هنگام روایت، دعایی که از شیخ جلیل عثمان بن سعید رضی الله عنه آورده، بر این مطلب دلالت دارد که به خواست خدای تعالی در بخش آینده خواهیم آورد.

ه) در قنوت ظهر و نماز جمعه

در بحث تأکید دعا برای آن حضرت در قنوت، آنچه بر این مطلب دلالت دارد گذشت.

و) در خطبه نماز جمعه

گواه بر تأکید آن، روایت محمد بن مسلم از امام ابو جعفر باقر علیه السلام می باشد. به کتاب های «کافی» و «وافی» (۲) در این باره مراجعه و دقت شود.

ز) آخرین ساعت روز جمعه

بر این معنی دلالت دارد این که در بعضی از دعاها که خواندنشان پس از دعای سمات وارد شده خصوص این دعا آمده است، چنان که در کتاب «جمال الصالحین» این دعا ذکر شده: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحُزْمِهِ هَذَا الدُّعَاءِ وَبِمَا فَاتَ مِنْهُ مِنَ الْأَشْيَاءِ وَبِمَا يَشْتَمِلُ عَلَيْهِ مِنَ التَّفْسِيرِ وَالتَّدْبِيرِ الَّذِي لَا يُحِيطُ بِهِ إِلَّا أَنْتَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُعَجِّلَ فَرَجَهُمْ فِي عَافِيهِ وَتُهْلِكَ أَعْدَاءَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَأَنْ تَرْزُقَنَا بِهِمْ خَيْرَ مَا نَرْجُو وَخَيْرَ مَا لَا نَرْجُو وَتَضِيرِفَ بِهِمْ عَنَا أَعْدَاءَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَأَنْ تَرْزُقَنَا بِهِمْ خَيْرَ

ص: ۷۴

۱- ۳۷. جمال الاسبوع، ۴۵۰.

۲- ۳۸. کافی، ۳ / ۴۲۲؛ الوافی، ۸ / ۱۱۴۹.

مَا نَزَجُو وَخَيْرَ مَا لَا نَزَجُو وَتَضِيرِفَ بِهِمْ عَنَا شَرًّا مَا نَحِيدُ وَشَرًّا مَا لَا نَحِيدُ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنْتَ أَكْرَمُ الْأَكْرَمِينَ؛
خدایا! تو را به حرمت این دعا و به آنچه از نام ها در آن گذشت و به آنچه از تفسیر و تدبیر دربر گرفته که جز تو کسی بر آن
ها احاطه ندارد، سوگند! از تو می خواهم که بر محمد و آل محمد علیهم السلام درود فرستی و فرج آن ها را با عافیت زودتر
برسانی و دشمنانشان را در دنیا و آخرت هلاک (و عذاب) نمایی و به (برکت) آن ها بهترین چیزهایی که امید داریم و بهترین
چیزهایی که امید نداریم به ما روزی فرمایی و به خاطر آن ها بدی هایی که از آن ها بیم داریم و آنچه بیم نداریم از ما دور
سازی، به درستی تو بر هر چیزی توانایی و تو گرامی ترین کریمانی.

و در بعضی از کتاب های معتبر دعای دیگری یاد شده که پس از دعای سمات خوانده شود، و در آن بر مطلب مورد بحث
دلالت هست، آن دعا چنین است: «اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذَا الدُّعَاءِ وَبِحَقِّ هَذِهِ الْأَسْمَاءِ الَّتِي لَا يَعْلَمُ تَفْسِيرَهَا وَلَا يَعْلَمُ بَاطِنَهَا غَيْرُكَ أَفْعَلُ
بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَلَا تَفْعَلُ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ وَأَنْتُمْ لِي مِنْ ظَالِمِي وَعَجَلُ فَرَجِ آلِ مُحَمَّدٍ وَهَلَاكِ أَعْدَائِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ، وَاعْفُ
لِي مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِي وَمَا تَأَخَّرَ وَوَسَّعْ عَلَيَّ مِنْ حَلَالِ رِزْقِكَ وَاكْفِنِي مَوْنَهُ إِنْسَانٍ سَوْءٍ وَشَيْطَانٍ سَوْءٍ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ،
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»؛ خدایا! تو را سوگند می دهم به حق این دعا و به حق این نام ها که تفسیر آن ها و باطن آن ها را
جز تو کسی نمی داند، آنچه تو شایسته آنی با من کن و به آنچه سزای من است با من رفتار منماید و برای من از ستم کننده به
من انتقام بگیر و گشایش امر [حکومت] آل محمد علیهم السلام را زودتر برسان و دشمنانشان را از جن و انس هرچه زودتر
هلاک گردان و گناه دور

و نزدیک مرا بر من بیخس و روزی حلالیت را بر من توسعه ده و رنج آدم بد و شیطان پلید را از من دور گردان که به راستی تو بر هر چیز توانایی و حمد خدای را که پروردگار عالمیان است.

و بر تأکید دعا برای آن حضرت علیه السلام در روز جمعه دلالت می کند، ورود خواندن دعای ندبه در این روز و دو عید (فطر و قربان) که ان شاء الله تعالی در باب آتی، آن را خواهیم آورد، و بسا کسی که در کتاب های اخباری که از امامان معصوم علیهم السلام آمده کاوش کند، شواهد دیگری برای این مطلب به دست آرد، و خداوند به شیوه راست هدایت می کند.

تکمیل

بدان که روز جمعه از چند جهت به مولایمان حضرت حجّت علیه السلام اختصاص و انتساب دارد، که مقتضی اهتمام ورزیدن بیشتر در این روز به دعا کردن برای آن بزرگوار است، ما آن جهات را در کتاب «ابواب الجنّات فی آداب الجمععات» آورده ایم، در اینجا نیز برای تذکر اهل خرد به آن ها اشاره می کنیم:

اول: واقع شدن ولادت باسعادت آن حضرت در این روز.

دوم: در این روز مقام مقدّس امامت به او - روحی فداه - منتقل گردیده.

سوم: ظهور و آشکار شدن آن جناب در این روز واقع خواهد شد.

چهارم: در این روز بر دشمنانش پیروز می گردد.

پنجم: در این روز خداوند برای آن بزرگوار و پدران گرامی اش پیمان گرفته است.

ششم: روزی است که خدای تعالی آن حضرت را، به لقب قائم اختصاص داد.

هفتم: این کلمه از جمله القاب شریف آن جناب می باشد. وجوه دیگری

نیز در آن کتاب آورده ایم که هر کس مایل است از آن ها مطلع گردد به آن مراجعه کند. (۱)

۱۴- روز نوروز

روز نوروز هم از جمله اوقاتی است که در آن ها، دعا برای آن حضرت علیه السلام و درخواست ظهور و فرجش از درگاه خداوند تأکید گردیده است، روایت معلی بن خنيس - که در بحار (۲) و زاد المعاد (۳) مذکور می باشد - بر این معنی دلالت دارد، و تأکید آن از جاهای مختلف آن روایت استفاده می شود، که دقت در آن به خواست خداوند تعالی مطلب را روشن می سازد.

۱۵- روز عرفه

شاهد بر آن، دعای امام چهارمین حضرت سید الساجدین علیه السلام است که در صحیفه سجّادیه یاد شده، و نیز دعای مولایمان حضرت صادق علیه السلام است که در کتاب های «اقبال» (۴) و «زاد المعاد» روایت آمده است.

۱۶- روز عید فطر

شاهد بر آن، ورود این معنی در دعایی است که در کتاب «اقبال» (۵) هنگام

ص: ۷۷

۱- ۳۹. ابواب الجنّات فی آداب الجمعات {آیین جمعه} ۳۳۹.

۲- ۴۰. بحار الانوار، ۵۲ / ۳۰۸.

۳- ۴۱. زاد المعاد، ۵۲۳.

۴- ۴۲. اقبال الاعمال، ۳۵۰؛ زاد المعاد، ۲۸۰.

۵- ۴۳. اقبال الاعمال، ۲۸۳.

مهیا شدن برای رفتن به نماز عید فطر یا قربان روایت شده است، و آن را به زودی خواهیم آورد. و نیز دعایی که در اثنای رفتن به نماز عید فطر روایت گردیده، گواه بر این است. سید ابن طاووس رحمه الله گفته: فصلی در آنچه از دعاهای بین راه ذکر می کنیم: بیرون شدن را با این دعا آغاز کن، تا آن گاه که با امام جماعت نماز را شروع نمایی، و اگر نرسیدی که همه دعا را بخوانی پس از نماز آن را قضا کن: «اللَّهُمَّ إِلَيْكَ وَجَّهْتُ وَجْهِي ... تا این که فرمود: اللَّهُمَّ صِلْ عَلَيَّ وَلِيَّكَ الْمُتَنَتِّظِرِ أَمْرَكَ الْمُتَنَتِّظِرِ لَفَرَجٍ أَوْلِيَاءِ بِكَ. اللَّهُمَّ اشْعَبْ بِهِ الصَّدْعَ وَارْتُقْ بِهِ الْفَتْقَ وَأَمِتْ بِهِ الْجُورَ وَأَظْهِرْ بِهِ الْعَيْدَلَ وَزَيِّنْ بِطَوْلِ بَقَائِهِ الْأَرْضَ وَأَيِّدْهُ بِنَصْرِ رِكَ وَأَنْصُرْهُ بِالرُّعْبِ وَقُوِّ نَاصِرَهُمْ وَاخْذُلْ خَاذِلَهُمْ وَدَمِّدْ عَلَى مَنْ نَصَبَ لَهُمْ وَدَمَّرْ عَلَى مَنْ غَشَّاهُمْ ...»؛ خدایا! روی به سوی تو کردم ... خداوندا! بر ولی خودت که در انتظار امرت نشسته و مورد انتظار فرج و گشایش کار دوستانت می باشد درود بفرست، خدایا! گسیختگی را به او رفو کن و پراکندگی را به او فراهم گردان و ستم را به او بمیران و عدالت را به او به ظهور رسان و زمین را با عمر طولانی اش زینت ببخاشی و به یاری ات تأییدش فرمای و او را به وسیله رُعب [هراس افتادن در دل دشمنانش نصرت ده، و هر آن که یاری کننده آن ها [خاندان پیغمبر] است تقویت کن و هر کس خواری شان خواهد خوارش گردان و هر که در پی جنگ با آنان شد هلاک فرمای و هر آن که با ایشان خیانت نماید نابود کن ...

و نیز استحباب خواندن دعای ندبه در آن روز، بر این مطلب دلالت دارد. همچنین از امام صادق علیه السلام وارد شده که: هیچ روز عید فطر و اضحی (قربان)

نیست مگر این که اندوهی برای امامان علیهم السلام تجدید می گردد، چون که حق خود را در دست غضب کنندگان می بیند. (۱)

می گویم: بنابراین شایسته است که مؤمن برای ظهور مولایش الحاح و اصرار داشته باشد، و او را در جهت برطرف شدن اندوه امامان خود یاری نماید.

۱۷ - روز اضحی (= قربان)

تمام آنچه در مورد روز عید فطر گفتیم، بر این مطلب هم دلالت دارد. و امّا دعایی که هنگام بیرون رفتن به سوی نماز عید وارد شده، آن است که در کتاب «اقبال» به سند خود از ابو حمزه ثمالی از حضرت ابو جعفر باقر علیه السلام آورده که فرمود: در جمعه و دو عید، هرگاه آماده بیرون رفتن برای نماز شوی دعا کن پس بگو: «اللَّهُمَّ مَنْ تَهَيَّأَ فِي هَذَا الْيَوْمِ أَوْ تَعَبَّأَ أَوْ أَعَدَّ وَاسْتَعَدَّ لَوْفَادِهِ إِلَى مَخْلُوقٍ رَجَاءَ رَفْدِهِ وَجَائِزَتِهِ وَنَوَافِلِهِ فَإِلَيْكَ يَا سَيِّدِي كَانَتْ وَفَادَتِي وَتَهَيَّيْتُ وَإِعْدَادِي وَاسْتِعْدَادِي رَجَاءَ رَفْدِكَ وَجَوَائِزِكَ وَنَوَافِلِكَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَخَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ وَعَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَوَصِيِّ رَسُولِكَ وَصَلِّ يَا رَبِّ عَلَى أئِمَّةِ الْمُؤْمِنِينَ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَعَلِيِّ وَمُحَمَّدٍ وَجَعْفَرٍ وَمُوسَى وَعَلِيِّ وَمُحَمَّدٍ وَعَلِيِّ وَالْحَسَنِ وَصَاحِبِ الزَّمَانِ. اللَّهُمَّ افْتَحْ لَهُ فَتْحًا يَسِيرًا وَأَنْصُرْهُ نَصْرًا عَزِيمًا. اللَّهُمَّ أَظْهِرْ بِهِ دِينَكَ وَسُنَّةَ رَسُولِكَ حَتَّى لَا يَسْتَخْفِيَ بِشَيْءٍ مِنَ الْحَقِّ مَخَافَةَ أَحَدٍ مِنْ

ص: ۷۹

۱- ۴۴. مضمون این روایت در فروع کافی آمده و نیز در کتاب علل الشرایع، شیخ صدوق / ۳۸۹ از امام باقر علیه السلام روایت شده است.

الْخَلْقِ. اللَّهُمَّ إِنَّا نَزَعْنَا بِإِلَيْكَ فِي دَوْلِهِ كَرِيمِهِ تُعْزُبُ بِهَا الْإِسْلَامَ وَأَهْلَهُ وَتُنْزِلُ بِهَا النَّفَاقَ وَأَهْلَهُ، وَتَجْعَلُنَا فِيهَا مِنَ الدُّعَاةِ إِلَى طَاعَتِكَ وَالْقَادَةِ إِلَى سَبِيلِكَ وَتَرْزُقُنَا بِهَا كَرَامَةَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. اللَّهُمَّ مَا أَنْكَرْنَا مِنْ حَقِّ فَعَرَّفْنَاهُ وَمَا قَصَّيْرْنَا عَنْهُ فَبَلِّغْنَاهُ. وَتَدْعُو اللَّهَ تَعَالَى لَهُ وَعَلَى عَدُوِّهِ وَتَسْأَلُ حَاجَتَكَ وَيَكُونُ آخِرُ كَلَامِكَ: اللَّهُمَّ اسْتَجِبْ لَنَا، اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِمَّنْ تُذَكِّرُ فِيهِ فَيَذَكَّرُ؛ بار خدایا هر کس در چنین روزی مهیّا و یا آماده شده، یا خود را مستعد کرد برای ورود بر مخلوقی به امید بخشش و جایزه و عطا های او، پس ای آقای من! توجه و ورود و آمادگی و انتظارم به امید بخشش ها و جایزه ها و عنایت های تو است، خداوندا! بر محمد بنده و فرستاده و برگزیده از خلقت درود بفرست و نیز بر امیر مؤمنان و جانشین فرستاده ات (درود فرست) و ای پروردگارا! بر امامان مؤمنین حسن و حسین و علی و محمد و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و صاحب الزمان علیهم السلام (۱) درود فرست. خدایا! فتحی به آسانی برایش قرار ده و او را با عزّت پیروز گردان. بار خدایا به او دین و سنّت رسولت را آشکار ساز تا دیگر چیزی از حق را از بیم احدی از خلق پنهان ننماید. خداوندا! ما به سویت زاری می کنیم در جهت خواهش دولتی گرامی که در آن اسلام و اهل آن را عزیز گردانی و به آن نفاق و اهل آن را خوار سازی و ما را در آن دولت از دعوت کنندگان به سوی طاعتت و راهبران به سمت راهت قرار دهی و به آن گرامیداشت دنیا و آخرت را به ما روزی فرمایی. خداوندا! آنچه از حق ندانسته ایم به ما بشناسان و به آنچه از آن قصور داشته ایم برسان.

ص: ۸۰

۱- ۴۵. در متن حدیث عبارت چنین است: «و نام آن ها را می بری تا این که به صاحب خود حضرت صاحب الزمان علیه السلام می رسی» و ما نام های مبارک را آوردیم {مترجم}.

و برای آن حضرت دعا و بر دشمنانش نفرین کن و حاجت را بخواه و آخرین سخت این باشد که: خدایا! دعای ما را به اجابت برسان. خدایا! ما را از کسانی قرار ده که در این روز مورد یادآوری قرار گرفتند و به یادشان آمد.

۱۸ - روز دحو الارض (گسترده شدن زمین)

و آن روز بیست و پنجم ماه ذی القعدة است، و دلیل بر اهتمام به دعا برای مولایمان صاحب الزمان علیه السلام در این روز و درخواست زودتر رسیدن فرج آن حضرت از درگاه خداوند خالق مَنان، دعایی است که در کتاب های «اقبال» و «زاد المعاد» (۱) نقل شده است. و برای این درخواست در این روز نکات ارزنده ای به خاطر رسیده که برای تشویق بندگان خدا یاد می کنیم:

۱ - روزی است که خداوند در مانند آن وعده فرموده که آن جناب -صلوات الله علیه- را ظاهر گرداند و هنگامی که مؤمن می بیند چنین روزی در این سال فرا رسیده و امامش ظهور نمود، اندوهش تجدید و غصه اش شدید می گردد و عقل و ایمانش او را بر دعا کردن برای آن حضرت و درخواست تعجیل امر فرجش وا می دارند.

۲ - این که در چنین روزی رحمت گسترش می یابد و دعا مستجاب می شود - چنان که در روایت آمده - پس مؤمن که امامش را از جانش عزیزتر می داند، و او را از اولاد و خاندان و عشیره خویش بیشتر دوست می دارد،

ص: ۸۱

دعای خالصانه خود را به برطرف شدن غم و اندوه مولایش اختصاص می دهد.

۳- این روزی است که خدای تعالی بر او نعمت داده، این که زمین را گسترانیده تا زندگی کند و سکونت نماید و لذت برد و از آنچه در زمین هست و از آن برمی آید و بر آن فرو می ریزد بهره گیرد و به آن ها زیست کند و چون بداند که تمام این ها به برکت مولایش انجام می شود - چنان که در بخش سوم کتاب توجه دادیم - بر خود حتم و لازم می شمارد که از آن حضرت به وسیله دعا مراتب سپاسگزاری را انجام دهد، چون که او است واسطه تمام این نعمت ها، و هرگاه این را توجه داشت در دعا مسامحه و سهل انگاری نخواهد کرد. (۱)

۴- در این روز به یاد خدا بودن و ذکر او - عزوجل - را بر زبان داشتن تأکید و ترغیب شده است، و بی تردید دعا کردن درباره مولایمان صاحب الزمان علیه السلام از بهترین مصادیق این عنوان می باشد.

۱۹- روز عاشورا

دلیل بر این، دعایی است که در «اقبال» و «مزار بحار» و «زاد المعاد» به روایت عبدالله بن سنان از امام صادق علیه السلام رسیده، و در اول آن دعا آمده است: «اللَّهُمَّ عَذِّبِ الْفَجْرَةَ الَّذِينَ شَاقُّوا رَسُولَكَ ...»؛ پروردگارا! فاجرانی که با فرستاده تو

ص: ۸۲

۱- ۴۷. گوئیم: و هنگامی که این روز شد خداوند به برکت او و برکت پدرانش زمین را برای کامل گردانیدن مادیات گسترانید همچنان که در این روز به ظهور حضرتش مادیات و معنویات کامل می گردد پس مؤمن باید در این روز تعجیل ظهورش را از صاحب عنایات - خداوند متعال - درخواست کند و اینکه خداوند او را از فائزان به انواع سعادت ها قرار دهد. {محمد موسوی}.

به مخالفت برخاستند عذاب کن ... و سرّش این است که در چنین روزی آن همه مصیبت و محنت بر مولایمان سالار شهیدان علیه السلام وارد آمده و خدای - عَزَّوَجَلَّ - وعده فرموده که از ظلم کنندگان بر آن حضرت به وسیله مولای قائم ما - عَجَلُ اللَّهِ فرجه الشریف - انتقام گیرد، چنان که در روایات به این مطلب تصریح شده است، بنابراین هرگاه مؤمن در روز عاشورا مصیبت های امام مظلوم را به یاد آورد و دانست که خدای تعالی برای او انتقام گیرنده ای را تعیین فرموده، ایمان و علاقه اش به آن حضرت او را به دعا کردن و ظهور آن منتقم را خواستن برمی انگیزاند که صمیمانه قیام امام عصر - عَجَلُ اللَّهِ فرجه الشریف - را از خدای قادر بخواهد، لذا این درخواست در دعای مشارِإلیه آمده است. و نیز به همین جهت است که در بخش گذشته گفتیم: هر کس برای این امر بزرگ دعا کند، به پاداشی نایل می شود که جز خدای تعالی کسی آن را نمی داند، و آن خونخواهی برای امام مظلوم شهید - صلوات اللّٰه وسلامه علیه - است.

۲۰ - شب نیمه شعبان

زیرا که شب میلاد مسعود حضرت صاحب الزمان علیه السلام است، پس شایسته است که اهل ایمان در آن شب به دعاگویی برای آن جناب اشتغال ورزند، و در روایات هم آمده که در این شب دعاها مستجاب می شود.

می گویم: سابقاً بیان کردیم که این دعا نزد اهل خرد مهم ترین دعاها است و سزاوار است که در مواقع استجابت بر همه دعاها و خواسته ها آن را مقدم دارند و مؤید آنچه گفتیم این که مؤلف «جمال الصالحین» در دعاهاى این شب

از مولایمان حضرت حجت علیه السلام دعای ارزنده ای آورده که سر آغازش چنین است: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَخَاتَمِ النَّبِيِّينَ ...». ما این دعا را در اوّل بخش هفتم خواهیم آورد و اهتمام به آن را در همه مواقع بیان خواهیم کرد.

و نیز شاهد بر آنچه گفتیم، دعایی است که در «اقبال» و «زاد المعاد» یاد گردیده و اوّلش چنین است: «اللَّهُمَّ بِحَقِّ لَيْلَتِنَا هَذِهِ وَمَوْلُودِهَا ...»؛ بار خدایا! تو را به حقّ این شب و آن که در این شب تولّد یافته ... که از این عبارت می توانی عظمت و اهمّیت این شب را در یابی، پس مبادا عمرت در این شب به غفلت و بی خبری بگذرد و خدمت کردن به آن جناب را در آن واگذاری و برای کسی که از برکت ولادتش این شب آن طور اهمّیت یافته دعا ننمایی، و شایسته است که فرمایش مولایمان حضرت صادق علیه السلام را درباره آن جناب یاد بیاوری که: «وَلَوْ أَدْرَكْتُهُ لَخَدَمْتُهُ أَيَّامَ حَيَاتِي»؛ و اگر زمان او را درک می کردم تمام روزهای زندگی ام را در راه او قرار می دادم. اضافه بر این که این دعا از جمله اقسام شکرانه آن نعمت بزرگ یعنی ولادت امام قائم علیه السلام است، و نیز - چنان که در بعضی از روایات که در مستدرک الوسائل منقول است آمده - شبی است که اعمال [بر امام علیه السلام] عرضه می شود.

۲۱ - روز نیمه شعبان

آنچه در مورد شب نیمه شعبان گفتیم، در اینجا نیز صادق است، اضافه بر این که دعا کردن در شب و روز نیمه شعبان اقتدا کردن به آن حضرت و تأسی جستن به او است، که هنگامی که از مادر متولّد شد، سر به سجده نهاد و برای

این امر دعا کرد: «اللَّهُمَّ أَنْجِرْ لِي وَعِدِي وَأْتِمِمْ لِي أَمْرِي وَتَبِّتْ وَطَأْتِي وَأَمْلَأِ الْأَرْضَ بِي عَدْلًا وَقِسْطًا»؛ خداوندا! وعده ام را تحقق بخش و امر (قیامم) را تمام گردان و گامم را استوار ساز و زمین را به (ظهور) من پر از عدل و داد کن.

۲۲ - تمام ماه رمضان

به خصوص در شب های آن ماه شریف؛ زیرا که این ماه بهار دعا کردن است و این هم بهترین دعاها می باشد، از همین روی از خود آن حضرت - که خداوند فرجش را برساند - امر و اهتمام به دعای افتتاح در شب های این ماه رسیده است، بنابراین از خواندن آن غافل مشو که جداً دعایی است نفیس، و جامع مطالب دنیا و آخرت می باشد.

و نیز مؤید این مطلب است، آن که رئیس محدثین، شیخ بزرگوار صدوق رحمه الله در کتاب «فضائل شهر رمضان» به سند خود از حضرت امام رضا علیه السلام آورده که درباره خوبی های ماه رمضان فرمود: کارهای نیک در ماه رمضان پذیرفته شود و بدی ها آمرزیده گردد، هر کس در ماه رمضان یک آیه از کتاب خدای - عزوجل - بخواند، چنان است که کسی در ماه های دیگر ختم قرآن کند، و هر که در این ماه به روی برادر مؤمنش بخندد، روز قیامت او را ملاقات نماید جز این که در روی او خنده آورد و وی را به بهشت مژده دهد، و هر کس در این ماه مؤمنی را یاری کند، خدای تعالی او را هنگام گذشتن از صراط یاری نماید روزی که پاها در آن خواهد لغزید، و هر آن که در این ماه

خشم خود را فرو گیرد، خداوند روز قیامت خشم خود را از او بازدارد، و هر که در این ماه ستم دیده ای را یاری نماید، خداوند او را بر هر کسی که در دنیا با وی دشمنی ورزد یاری فرماید و روز قیامت هنگام سنجش اعمال و حساب نیز یاری اش کند.

ماه رمضان؛ ماه برکت، ماه رحمت، ماه مغفرت و ماه توبه و بازگشت [به درگاه خداوند] است، و هر کس در ماه رمضان آمرزیده نشود، پس در چه ماهی آمرزیده خواهد شد! پس، از خداوند بخواهید که روزه را از شما بپذیرد و آن را آخرین بار شما قرار ندهد، و این که شما را در این ماه برای فرمانبرداری اش توفیق بخشد و از نافرمانی اش محفوظ بدارد، که او بهترین سؤال شدگان است. (۱)

می گویم: در باب پنجم گفتیم که دعا برای تعجیل فرج و گشایش امر مولایمان حضرت حجت - عَجَلُ اللَّهِ فرجه الشریف - از اقسام یاری و کمک می باشد، که در این جهت شریف، یاری کردن مؤمن تأکید شده، این که در این ماه مبارک به آن عمل گردد، و بدون شک یاری کردن امام علیه السلام بهترین و تمام ترین اصناف یاری کردن است.

و گواه بر آنچه ذکر شد از اهتمام به آن در ماه رمضان، دعایی است که در کتاب «اقبال» و «زاد المعاد» از امام چهارم سید العابدین و فرزندش ابوجعفر باقر علیهما السلام روایت آمده که اولش چنین است: «اللَّهُمَّ هَذَا شَهْرُ رَمَضَانَ ...» و در آن

ص: ۸۶

آمده: «أَسْأَلُكَ أَنْ تَنْصُرَ خَلِيفَةَ مُحَمَّدٍ وَوَصِيَّ مُحَمَّدٍ وَالْقَائِمَ بِالْقِسْطِ مِنْ أَوْصِيَاءِ مُحَمَّدٍ صِلَ لِمَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ أَغْطِفْ عَلَيْهِمْ نَصْرَكَ ...»

خدایا! این ماه رمضان است ... از تو می خواهم که جانشین محمد و وصی محمد و قیام کننده به عدالت از اوصیاء محمد - که درودهایت بر او و ایشان باد - را یاری نمایی، یاری ات را بر آنان معطوف بدار.

و نیز شاهد بر آن است روایتی که ثقه الاسلام محمد بن یعقوب کلینی قدس سره در کتاب «الصوم فروع کافی» از محمد بن عیسی به سند خود از امامان علیهم السلام آورده که فرمودند: این دعا را شب بیست و سوم ماه رمضان در حال سجده و برخاستن و نشستن و در هر حال تکرار می کنی، و نیز هر قدر که می توانی و هر گاه که به یادت آمد در دوران زندگی ات، پس از حمد خدای تبارک و تعالی و درود بر پیغمبر صلی الله علیه و آله بگو: «اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيَّكَ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَفِي كُلِّ سَاعَةٍ وَلِيًّا وَحَافِظًا وَنَاصِرًا وَدَلِيلًا وَقَائِدًا وَعَيْنًا حَتَّى تُشِيكَهُ أَرْضَكَ طَوْعًا وَتَمَتِّعَهُ فِيهَا طَوِيلًا»؛ (۱) خداوندا! برای ولی خودت فلان فرزند فلان (۲) در این ساعت و هر ساعت سرپرست و نگهدار و یاور و راهنما و پیشوا و مددکار باش، تا این که او را در زمین خویش (فرمانروای) مطاع گردانی و در آن دوران بهره مند سازی.

می گویم: این حدیث شریف دلالت دارد بر این که دعا برای آن امر بزرگ

ص: ۸۷

۱- ۴۹. الکافی، ۴ / ۱۶۲.

۲- ۵۰. در هر زمانی شیعیان نام امام عصر و نام پدرش را می گفتند و در زمان ما باید گفت: حجت بن الحسن - علیه و علی آباءه السلام - . {مترجم}

(زودتر شدن ظهور) در شب بیست و سوم ماه رمضان مهم تر و مؤکدتر است از وقت ها و زمان های دیگر، همچنان که در ماه رمضان از سایر ماه ها تأکید بیشتری دارد، به جهت این که جهات استجابت و روی آوردن به درگاه خداوند و پاداش در آن شب جمع است، و نیز فرشتگان و روح در آن شب فرود می آیند و درهای فتح و رحمت آن قدر گشوده می شود که در شب های دیگر گشوده نشوند، بلکه از صریح بعضی از روایات به دست می آید که آن شب، همان شب قدر است که از هزار ماه بهتر می باشد، چنان که ثقه الاسلام محمد بن یعقوب کلینی قدس سره در کتاب «اصول کافی، باب النوادر، کتاب فضل القرآن» به سند خود از حضرت امام صادق علیه السلام از پیغمبر صلی الله علیه و آله آورده که فرمود: قرآن در بیست و سوم ماه رمضان فرود آمد (۱). این حدیث به ضمیمه این که خدای - عزوجل - فرمود: «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ» (۲)؛ ما (قرآن) را در شب قدر فرو فرستادیم. دلالت دارد بر این که شب قدر، همان شب بیست و سوم ماه رمضان است، و این برای اهل بینش واضح است.

و محقق نوری رحمه الله در کتاب «النجم الثاقب» دعای مزبور را به گونه مبسوطی از کتاب «المضمار» تألیف سید علمای بزرگوار - آن که شایسته است عموم اهل بینش به او اقتدا کنند - سید علی بن طاووس رحمه الله نقل کرده است، دعا چنین است: «اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيَّكَ الْقَائِمِ بِأَمْرِكَ الْحُجَّهِ بْنِ الْحَسَنِ الْمَهْدِيِّ عَلَيْهِ وَعَلَى آبَائِهِ أَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَفِي كُلِّ سَاعَةٍ وَلَيْتَا وَحَافِظًا وَقَائِدًا

ص: ۸۸

۱- ۵۱. اصول کافی، ۲ / ۶۲۹.

۲- ۵۲. سوره قدر، آیه ۱.

وَنَاصِرًا وَدَلِيلًا - وَمُؤَيِّدًا (مُرِيدًا) حَتَّى تُشِيكَنَهُ أَرْضَكَ طَوْعًا وَتَمَتَّعَهُ فِيهَا طَوْلًا - وَعَرَضًا وَتَجْعَلَهُ وَذُرِّيَّتَهُ مِنَ الْأَيْمَةِ الْوَارِثِينَ. اللَّهُمَّ انصُرْهُ وَانْتَصِرْ بِهِ وَاجْعَلِ النَّصْرَ مِنْكَ لَهُ وَعَلَى يَدِهِ وَاجْعَلِ النَّصْرَ لَهُ وَالْفَتْحَ عَلَى وَجْهِهِ وَلَا تُوجِّهِ الْأَمْرَ إِلَى غَيْرِهِ. اللَّهُمَّ اظْهِرْ بِهِ دِينَكَ وَسُنَّةَ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَتَّى لَا يَسْتَخْفِيَ بِشَيْءٍ مِنَ الْحَقِّ مَخَافَهُ أَحَدٍ مِنَ الْخَلْقِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَرْغَبُ إِلَيْكَ فِي دَوْلَةِ كَرِيمِهِ تُعْزُبُ بِهَا الْإِسْلَامَ وَأَهْلَهُ وَتُذِلُّ بِهَا النِّفَاقَ وَأَهْلَهُ، وَتَجْعَلُنَا فِيهَا مِنَ الدُّعَاةِ إِلَى طَاعَتِكَ وَالْقَادَةِ إِلَى سَبِيلِكَ وَآتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ وَاجْمَعْ لَنَا خَيْرَ الدَّارَيْنِ وَأَقْضِ عَنَّا جَمِيعَ مَا تُحِبُّ فِيهِمَا، وَاجْعَلْ لَنَا فِي ذَلِكَ الْخَيْرَةَ بِرَحْمَتِكَ وَمَنْكَ فِي عَافِيَةِ آمِينَ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَزِدْنَا مِنْ فَضْلِكَ وَيَدِكَ الْمَلَاءَ، فَإِنَّ كُلَّ مُعْطٍ يَنْقُصُ مِنْ مُلْكِهِ وَعَطَاؤُكَ يَزِيدُ فِي مُلْكِكَ»؛ خداوند! برای ولی قائم به امرت حجت بن الحسن مهدی - که بر او و بر پدراننش بهترین درود و سلام باد - در این ساعت و در همه ساعت ها سرپرست و نگهبان و پیشوا و یاور و راهنما و تأیید کننده (یا خواهان) باش تا این که بر سراسر زمینت فرمانروای مطاعش سازی و از کران تا کران گیتی برخوردارش نمایی و او و فرزندانش را از امامان وارث قرار دهی. خدایا! او را یاری نموده، به وسیله او پیروزی را برای [دین] خویش تحقق بخش و نصرت خود را برای او و به دست او فراهم آور و یاری را به او اختصاص ده و فتح و پیروزی را به روی او بگشای و امر (حکومت) را به غیر او متوجه مساز. خداوند! دینت و سنت پیغمبرت - که درود و سلامت بر او و خاندانش باد - را به او آشکار کن، تا چیزی از حق را از بیم احدی از خلق مخفی ندارد. خدایا! من به درگاه تو زاری می کنم به جهت دولتی گرامی، که اسلام و اهل آن را

به آن عزت دهی و نفاق و اهل آن را خوار گردانی، و ما را در آن دولت از دعوت کنندگان به سوی طاعتت قرار داده و در شمار راهنمایان به راهت منظور داری و در دنیا حسنه ای و در آخرت حسنه ای به ما عنایت فرمای و ما را از عذاب آتش نگهدار و خیر دنیا و آخرت را برای ما فراهم ساز و تمام آنچه در آن ها دوست داری برای ما قرار ده و اختیار آن را برایمان محفوظ بدار به رحمت و منت خودت و با عافیت اجابت فرمای، ای پروردگار عالمیان! و از فضل و نعمت بر ما بیفزای [و پیمانمان را] پر کن، که هر بخشنده ای از دارایی اش کاسته می شود، ولی عطای تو در ملک می افزاید.

۲۳ - شب ششم ماه رمضان

از دعایی که در «اقبال» از کتاب محمد بن ابی قره نقل شده به دست می آید، دعا این است: «اللَّهُمَّ لِمَكَ الْحَمْدُ وَإِلَيْكَ الْمُشْتَكَى اللَّهُمَّ أَنْتَ الْوَاحِدُ الْقَدِيمُ وَالْآخِرُ الدَّائِمُ وَالرَّبُّ الْخَالِقُ وَالذَّيَّانُ يَوْمَ الدِّينِ تَفَعَّلْ مَا تَشَاءُ بِلا مُغَالَبَةٍ، وَتُعْطِي مَنْ تَشَاءُ بِلا مَنٍّ، وَتَمْنَعُ مَا تَشَاءُ بِلا ظُلْمٍ، وَتُدَاوِلُ الْأَيَّامَ بَيْنَ النَّاسِ وَيَرْكَبُونَ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ، أَسْأَلُكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَالْعِزَّةِ الَّتِي لَا تُرَامُ، وَأَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ، وَأَسْأَلُكَ يَا رَحْمَنُ، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُعَجِّلَ فَرَجَ آلِ مُحَمَّدٍ وَفَرَجَنَا بِفَرَاجِهِمْ وَتَقْبَلَ صَوْمِي، وَأَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا أَرْجُو مِنْكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا أَحْذَرُ، إِنْ أَنْتَ خَذَلْتَ فَبَعْدَ الْحُجَّةِ وَإِنْ أَنْتَ عَصَيْتَ فَبِتَمَامِ النُّعْمَةِ، يَا صَاحِبَ مُحَمَّدٍ يَوْمَ حُنَيْنٍ وَصَاحِبَهُ وَمُؤَيِّدَهُ يَوْمَ بَدْرٍ وَخَيْرِ الْمَوَاطِنِ الَّتِي نَصِرْتِ فِيهَا نَبِيَّكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ، يَا مُبِيرَ الْجَبَارِينِ وَيَا عَاصِمَ النَّبِيِّينَ! أَسْأَلُكَ وَأُقْسِمُ عَلَيْكَ بِحَقِّ يَس

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ وَيَحِقُّ طَهَ وَسَائِرِ الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُحَصِّرَ رَبِّي عَنِ الذَّنُوبِ وَالْخَطَايَا وَأَنْ تَزِيدَنِي فِي هَذَا الشَّهْرِ الْعَظِيمِ تَأْيِيداً تَرْبُطُ بِهِ عَلَيَّ جَأَشَتِي وَتَسُدَّ بِهِ عَلَيَّ خِلَّتِي. اَللَّهُمَّ إِنِّي أَدْرُءُ بِكَ فِي نُحُورِ أَعْدَائِي لَا أَجِدُ لِي غَيْرَكَ، هَا أَنَا بَيْنَ يَدَيْكَ فَاصْبِرْ بِي مَا شِئْتَ لَا يُصِيبُنِي إِلَّا مَا كَتَبْتَ لِي أَنْتَ حَسْبِي وَنِعْمَ الْوَكِيلُ»؛ (۱) پروردگارا! حمد مخصوص تو است و تنها به تو شکایت می آوریم. خدایا! تو یکتای قدیم و آخرِ دائم هستی، و پروردگار آفریننده و جزا دهنده روز قیامت [که هیچ عملی را از خیر و شرّ و امگذاری] آنچه خواهی بی چون و چرا انجام می دهی و به هر که خواهی بدون منت میبخشی و هر چه را می خواهی بدون این که ستم کرده باشی منع می کنی و روزگار را بین مردم میگردانی و آن ها در پی یکدیگر احوال گوناگون می یابند. از تو می خواهم ای صاحب جلال و کرامت و عزّتی که جوینده ای برایش نیست! و از تو می خواهم ای الله! و از تو می خواهم ای مهربان! از تو می خواهم که بر محمد و آل محمد علیهم السلام درود فرستی و این که فرج آل محمد علیهم السلام را زودتر رسانی و گشایش امر ما را با فرج آنان تعجیل فرمایی و روزه ام را بپذیری. و از تو مسألت دارم بهترین چیزی را که از تو امیدوارم. و به تو پناه می برم از بدترین چیزی که از آن بر حذرَم. اگر تو خوار کنی، پس از برپا نمودن حجت و دلیل است، و اگر حفظ فرمایی، پس به جهت تمام نمودن نعمت می باشد. ای یاور محمد صلی الله علیه و آله روز حُنین و یاور و تأیید کننده اش در روز بدر و خیبر و جاهایی که در آن ها پیغمبرت را یاری کردی - بر او و آل او سلام باد - ای نابود کننده ستمگران و ای حفظ کننده پیغمبران! و از تو می خواهم

ص: ۹۱

و تو را سوگند به حقّ یس و قرآن حکیم، و به حق طه و سایر [آیات] قرآن عظیم، این که بر محمد و آل محمد علیهم السلام درود فرستی و مرا از گناهان و خطاها مصون داری و در این ماه بزرگ تأیید بیشتری به من بفرمایی که به آن اضطرابم را آرام سازی و کاستی هایم را جبران نمایی. خداوند! من به [قدرت] تو بر گلوی دشمنانم می زنم، برای خودم جز تو نمی یابم. اینک منم در پیشگاه تو، پس آنچه می خواهی با من کن، که جز آنچه تو بر من نوشته ای به من نرسد، تو مرا بسنده ای و بهترین و کیل هستی.

۲۴- روز هشتم ماه رمضان

اهتمام به آن از دعایی که در «اقبال» روایت شده به دست می آید و دعا این است: «اللَّهُمَّ إِنِّي لَا أَجِدُ مِنْ أَعْمَالِي عَمَلًا أَعْتَمِدُ عَلَيْهِ وَأَتَقَرَّبُ بِهِ إِلَيْكَ أَفْضَلَ مِنْ وِلَايَتِكَ وَوِلَايَةِ رَسُولِكَ وَآلِ رَسُولِكَ الطَّيِّبِينَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَتَوَجَّهُ بِهِمْ إِلَيْكَ فَاجْعَلْنِي عِنْدَكَ يَا إِلَهِي بِكَ وَبِهِمْ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ فَإِنِّي قَدْ رَضَيْتُ بِذَلِكَ مِنْكَ تُحْفَةً وَكَرَامَةً فَإِنَّهُ لَا تُحْفَةَ وَلَا كَرَامَةَ أَفْضَلَ مِنْ رِضْوَانِكَ وَالتَّعُّمِ فِي دَارِكَ مَعَ أَوْلِيَائِكَ وَأَهْلِ طَاعَتِكَ. اللَّهُمَّ أَكْرَمْنِي بِوِلَايَتِكَ وَأَحْسُرْنِي فِي زُمْرَةِ أَهْلِ وِلَايَتِكَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي فِي وَدَائِعِكَ الَّتِي لَا تَضِيحُ وَلَا تَزْدَنِي خَائِبًا بِحَقِّكَ وَحَقِّي مَنْ أَوْجَبَتْ حَقَّهُ عَلَيْكَ، وَأَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّئِي عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَتُعَجِّلَ فَرَجَ آلِ مُحَمَّدٍ وَفَرَجِي مَعَهُمْ وَفَرَجَ كُلِّ مُؤْمِنٍ وَمُؤْمِنَةٍ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ»؛ (۱) خدایا! من از کارهایم

ص: ۹۲

عملی که بر آن تکیه کنم و به آن به سوی تو تقرّب جویم، نمی یابم که از ولایتِ تو و ولایتِ (دوستی و پیروی) فرستاده ات و خاندان پاک فرستاده ات - که درود تو بر او و آنان باد - بهتر باشد. خدایا! من به درگاه تو به محمد و آل محمد علیهم السلام تقرّب می جویم و به آن ها به سوی تو روی می آورم، پس مرا نزد خود، ای خدای من! به حقّ خودت و به حقّ آن ها، در دنیا و آخرت با قدر و منزلت قرار ده و از نزدیکان درگاہت به شمار آور، که به درستی من راضی ام که آن را از تو هدیه و گرامی داشته بگیرم، چون که هیچ تحفه و گرامی داشته بهتر از رضا و خشنودی تو و برخورداری از نعمت ها در سرای [ابدی] تو با دوستان و اهل اطاعت نیست. خداوندا! مرا به ولایت خویش گرامی بدار و در شمار اهل ولایت محشور گردان. خدایا! مرا در بین سپرده های خودت که گم نمی شوند قرار ده و مرا ناامید بر مگردان، به حقّ خودت و حقّ هر آن که حقّش را بر خودت واجب دانسته ای، و از تو می خواهم که بر محمد و آل محمد علیهم السلام درود فرستی و فرج آل محمد علیهم السلام را زودتر برسانی و گشایش کار مرا با آن ها تعجیل فرمایی، و نیز فرج هر مؤمن و مؤمنه را زودتر بیاوری، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

۲۵ - شب دوازدهم ماه رمضان

و شاهد بر اهتمام به آن، دعایی است که در کتاب مزبور یاد شده که: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَعَاقِدِ الْعِزِّ مِنْ عَرْشِكَ وَمُنْتَهَى الرَّحْمَةِ مِنْ كِتَابِكَ، وَبِأَسْمِكَ الْأَعْظَمِ وَكَلِمَاتِكَ التَّيَامَةِ الَّتِي لَا يُجَاوِزُهُنَّ بُرٌّ وَلَا فَاجِرٌ فَإِنَّكَ لَا تَبِيدُ وَلَا تَنْفَدُ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَي مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَتَقْبَلَ مِنِّي وَمِنْ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ صِيَامَ شَهْرِ رَمَضَانَ

وَقِيَامَهُ وَتَفَكُّ رِقَابِنَا مِنَ النَّارِ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْ قَلْبِيْ بَارًا وَعَمَلِيْ سَارًا وَرِزْقِيْ دَارًا وَحَوْضَ نَبِيِّكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ لِيْ قَرَارًا وَ مُسْتَقْرًا وَ تُعَجَّلَ فَرَجَ آلِ مُحَمَّدٍ فِيْ عَافِيَةِ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ»؛ (۱) خدایا! من از تو درخواست می کنم به پایگاه های عزت از عرش تو، و اوج رحمت از کتاب تو، و به اسم اعظم تو، و کلمات تمام یافته ات که هیچ نیک و بدی از حوزه آن ها بیرون نیست، که به درستی تو را نیستی و پایانی نمی باشد، این که بر محمد و آل محمد علیهم السلام درود فرستی و از من و تمام مردان و زنان باایمان روزه ماه رمضان و شب زنده داری های آن را بپذیری و ما را از آتش دوزخ برهانی. خداوندا! بر محمد و آل محمد علیهم السلام درود فرست و دل مرا نیک و کارم را خشنود کننده و روزی ام را پیوسته و فراخ گردان و حوض پیغمبرت - که بر او و خاندانش سلام باد - را قرارگاه من ساز و در کنار آن مرا مستقر فرمای و گشایش امر آل محمد علیهم السلام را با عافیت زودتر برسان، ای مهربان ترین مهربانان.

۲۶- روز سیزدهم ماه رمضان

دعای آن چنین است: «اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اُذِيْنُكَ بِطَاعَتِكَ وَوِلَايَتِكَ، وَوِلَايَةِ مُحَمَّدٍ نَبِيِّكَ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، وَوِلَايَةِ اَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَبِيْبِ نَبِيِّكَ، وَوِلَايَةِ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ سِبْطِيْ نَبِيِّكَ وَسَيِّدِيْ شَبَابِ اَهْلِ جَنَّتِكَ، وَ اُذِيْنُكَ يَا رَبِّ بِوِلَايَةِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ وَ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ وَ سَيِّدِيْ وَ مَوْلَايَ

ص: ۹۴

صاحبِ الزَّمانِ، أَدِينُكَ يا رَبِّ بِطَاعَتِهِمْ وَوِلايَتِهِمْ وَبِالتَّسْلِيمِ بِما فَضَّلْتَهُمْ راضِياً غَيْرَ مُنْكَرٍ وَلا مُسْتَكْبِرٍ [مُتَكَبِّرٍ] عَلَيَّ [مَعْنَى ما أَنْزَلْتَ فِي كِتابِكَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَادْفَعْ عَنِّي وَكَرْبِكَ وَخَلِيفَتِكَ وَلِسَانِكَ وَالْقَائِمِ بِقِسْطِكَ وَالْمُعْظَمِ لِحُرْمَتِكَ وَالْمُعَبَّرِ عَنكَ وَالنَّاطِقِ بِحُكْمِكَ وَعَيْنِكَ النَّاطِرِ وَأُذُنِكَ السَّامِعِ وَشاهِدِ عِبادِكَ وَحُجَّتِكَ عَلَيَّ خَلْقِكَ وَالْمُجاهِدِ فِي سَبِيلِكَ وَالْمُجْتَهِدِ فِي طاعَتِكَ وَاجْعَلْنِي وَوالِدِيَّ وَما وَلَدًا وَوَلَدِي مِنَ الَّذِينَ يَنْصُرُونَهُ وَيَنْتَصِرُونَ بِهِ فِي الدُّنْيا وَالْآخِرَةِ، اشْعَبْ بِهِ صَدْعَنَا وَارْتُقْ بِهِ فَتَقْنَا. اللَّهُمَّ أُمَّتٌ بِهِ الجُورَ وَدَمِيدَمٌ بِمَنْ نَصَبَ لَهُ وَاقْصِمِ رُؤُوسَ الضَّلالَةِ حَتَّى لا تَدَعَ عَلَيَّ الأَرْضِ مِنْهُمْ دَيَّاراً؛ (۱) بار الها! من تو را دینداری می کنم با اطاعتت و ولایتت و ولایت محمد پیامبرت صلی الله علیه وآله، و ولایت امیر مؤمنان علیه السلام دوست پیامبرت، و ولایت حسن و حسین دو نواده پیامبرت و دو سرور جوانان اهل بهشت، و تو را دینداری می کنم ای پروردگارا! به ولایت علی بن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد و موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمد بن علی و علی بن محمد و حسن بن علی و آقا و مولایم صاحب الزمان - علیهم السلام - دینداری ات می کنم ای پروردگارا! به اطاعتت و ولایت ایشان و تسلیم بودن به آنچه آنان را برتری داده ای، با خشنودی بدون این که منکر باشم یا تکبر ورزم، به همان گونه که در کتابت نازل فرموده ای. بار الها! بر محمد و آل محمد علیهم السلام درود فرست و از ولیّ و خلیفه و زبان گویایت و پیاخاسته [برای اجرای] دادگری ات و تعظیم کننده حرمتت و بازگو کننده از سوی تو و گوینده حکم تو و چشم بیننده و گوش شنونده تو و گواه بندگان و حجّت تو

ص: ۹۵

بر خلقت و جهادگر در راهت و تلاشگر در طاعتت، هر گونه بلا را دفع کن و او را در امانت گم ناشدنی خویش قرار ده و با سپاهیان پیروزت تأیید فرمای و او را یاری نموده و از او حمایت کن و مرا و والدینم و آنچه متولد کرده اند و فرزندانم را از کسانی قرار ده که او را یاری می کنند و به او یاری می گیرند در دنیا و آخرت، پراکنندگی مان را به او فراهم آور و جدایی های ما را به او منسجم گردان. ای خدا! به (ظهور) او ستم را بمیران و هر کس با او بستیزد نابودش ساز و سران گمراهی را پشت بشکن، تا این که احدی از آن ها را روی زمین به جای نگذاری.

۲۷- روز هیجدهم و شب نوزدهم ماه رمضان

اهتمام به این دعا در آن مواقع، از ملاحظه دعاهای وارد شده منقول در «اقبال» به دست می آید، و خداوند در هر حال یاری کننده است.

۲۸- روز بیست و یکم ماه رمضان

به ویژه پس از انجام نماز صبح؛ و بر این معنی دلالت می کند آنچه سید اجل علی بن طاووس در کتاب «اقبال» به سند خود، از حماد بن عثمان آورده که گفت: شب بیست و یکم ماه رمضان بر حضرت ابی عبد الله (امام صادق علیه السلام) وارد شدم، آن حضرت به من فرمود: ای حماد! غسل کرده ای؟ عرض کردم: آری، فدایت شوم! پس حصیری خواست سپس فرمود: نزدیک من بیا و نماز بگذار. و پیوسته نماز می خواند و من در کنارش نماز می گزاردم،

تا این که از همه نمازهای مان فراغت یافتیم، آن گاه به دعا کردن پرداخت و من بر دعایش آمین می گفتم تا این که سپیده دم فرا رسید، پس آن جناب اذان و اقامه گفت و بعضی از غلامان خود را فراخواند، جلو ایستاد و ما پشت سرش قرار گرفتیم و نماز صبح را به جای آورد، در رکعت اول سوره فاتحه الكتاب و سوره قدر، و در رکعت دوم سوره فاتحه الكتاب و سوره توحید را قرائت کرد. و چون از تسیح و تحمید و تقدیس و ثنای خدای تعالی فراغت یافتیم و بر رسول خدا صلی الله علیه و آله درود فرستادیم و برای تمام مؤمنین و مؤمنات و مسلمین و مسلمات اولین و آخرین دعا کردیم، آن حضرت به سجده افتاد، ساعتی طولانی جز نفس کشیدن چیزی از او نمی شنیدم، سپس شنیدم که می گفت: «لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مُقَلَّبَ الْقُلُوبِ وَالْأَبْصَارِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَالِقَ الْخَلْقِ بِلَا حَاجَةٍ فِيكَ إِلَيْهِمْ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مَبْدِئِ الْخَلْقِ لَا يَنْقُصُ مِنْ مُلْكِكَ شَيْءٌ. لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بَاعَثَ مَنْ فِي الْقُبُورِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مُدَبِّرَ الْأُمُورِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ دَيَانَ الدِّينِ وَجِبَارَ الْجَبَابِرَةِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مُجْرِيَ الْمَاءِ فِي الصَّخْرَةِ الصَّمَاءِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مُجْرِيَ الْمَاءِ فِي النَّبَاتِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مُكْوِنَ طَعْمِ الثَّمَارِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مُحْصِي عَدَدِ الْقَطْرِ وَمَا تَحْمِلُهُ السَّحَابُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مُحْصِي عَدَدِ مَا تَجْرِي بِهِ الرِّيَّاحُ فِي الْهَوَاءِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مُحْصِي مَا فِي الْبِحَارِ مِنْ رَطْبٍ وَيَابِسٍ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مُحْصِي مَا يَدُبُّ فِي ظُلُمَاتِ الْبِحَارِ وَفِي أَطْبَاقِ الثَّرَى أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ سَمَّيْتُكَ بِهِ نَفْسَكَ، أَوْ اسْتَأْذَنْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ وَأَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَبْتَ وَإِذَا سُئِلَ بِهِ أُعْطِيَ، وَأَسْأَلُكَ بِحَقِّكَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِمْ وَبَرَكَاتِكَ

وَبِحَقِّهِمُ الَّذِي أَوْجَبْتَهُ عَلَى نَفْسِكَ وَأَنْتَ لَهُمْ بِهِ فَضْلَكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ الدَّاعِيَ إِلَيْكَ بِإِذْنِكَ وَسِرَاجِكَ السَّاطِعِ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي أَرْضِكَ وَسَمَائِكَ وَجَعَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَنُورًا اسْتِضَاءَ بِهِ الْمُؤْمِنُونَ فَبَشَّرْنَا بِجَزِيلِ ثَوَابِكَ وَأَنْذَرْنَا الْأَلِيمَ مِنْ عَذَابِكَ، أَشْهَدُ أَنَّهُ قَدْ جَاءَ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِ الْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ، وَأَشْهَدُ أَنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوهُ ذَانِقُوا الْعَذَابِ الْأَلِيمِ، أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهَ، يَا رَبَّاهُ يَا رَبَّاهُ يَا رَبَّاهُ، يَا سَيِّدِي يَا سَيِّدِي يَا مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ، أَسْأَلُكَ فِي هَذِهِ الْغَدَاهِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ [وَأَلِ مُحَمَّدٍ] وَأَنْ تَجْعَلَنِي مِنْ أَوْفَرِ عِبَادِكَ وَسَائِلِيكَ نَصِيبًا وَأَنْ تَمُنَّ عَلَيَّ بِفِكَاكِ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، وَأَسْأَلُكَ بِجَمِيعِ مَا سَأَلْتِكَ وَمَا لَمْ أَسْأَلُكَ مِنْ عَظِيمِ جَلَالِكَ مَا لَوْ عَلِمْتَهُ لَسَأَلْتِكَ بِهِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ وَأَنْ تَأْذَنَ لِفَرَجِ مَنْ بَفَرَجِهِ فَرَجُ أَوْلِيَاءِكَ وَأَصِيَفِيَاءِكَ مِنْ خَلْقِكَ وَبِهِ تُبِيدُ الظَّالِمِينَ وَتُهْلِكُهُمْ، عَجَّلْ ذِلَّتَكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ وَاعْطِنِي سُؤْلِي يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ فِي جَمِيعِ مَا سَأَلْتِكَ لِعَاجِلِ الدُّنْيَا وَآجِلِ الْآخِرَةِ، يَا مَنْ هُوَ أَقْرَبُ إِلَيَّ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ أَقْلِنِي عَثْرَتِي وَأَقْلِنِي بِقَضَاءِ حَوَائِجِي يَا خَالِقِي وَيَا رَازِقِي وَيَا بَاعِثِي وَيَا مُحْيِي عِظَامِي وَهِيَ رَمِيمٌ، صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاسْتَجِبْ لِي دُعَائِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ؛ هَيْجِ مَعْبُودِ حَقِّي جِزْ تُو نِيَسْتِ، دِگَر گُون كِنْدِه دِلْ هَا و دِيْدِه هَايِي. هَيْجِ خِدَائِي جِزْ تُو نِيَسْتِ آفَرِينْدِه خَلْقِ بِي أَنْ كِه نِيَازِي دَر تُو بِه أَنْ هَا بَاشْد. هَيْجِ خِدَائِي جِزْ تُو نِيَسْتِ آغَازْگَر آفَرِينَش، اَز مَلِكِ تُو چِيْزِي كَاسْتِه نَمِي شُود. هَيْجِ مَعْبُودِ حَقِّي جِزْ تُو نِيَسْتِ بَرَانْگِيْزَنْدِه هَر أَنْ كِه دَر گُورْهَا اسْت. هَيْجِ مَعْبُودِ حَقِّي جِزْ تُو نِيَسْتِ تَدْبِيرِ كِنْدِه اَمُورِ (هَسْتِي). هَيْجِ مَعْبُودِ حَقِّي جِزْ تُو نِيَسْتِ جِزَا دِهَنْدِه و دَرِهْم

کوبنده ستمگران. هیچ معبود حقی جز تو نیست روان کننده آب در سنگ سخت. هیچ معبود حقی جز تو نیست جاری کننده آب در [میان] گیاهان. هیچ معبود حقی جز تو نیست چگونگی دهنده مزه میوه ها. هیچ معبود حقی جز تو نیست آگاه به تعداد قطره ها و آنچه ابرها حمل می کنند. هیچ معبود حقی جز تو نیست آگاه به شماره آنچه بادها در هوا می پراکنند. هیچ معبود حقی جز تو نیست دانای به شماره آنچه در دریاها از تر و خشک هست. هیچ معبود حقی جز تو نیست شمارش کننده هر جنبه ای که در تاریکی های دریاها و در طبقات خاک هست. از تو می خواهم به اسم تو که خودت را به آن نامیده ای یا در علم غیب خویش آن را به خود اختصاص داده ای. و تو را می خوانم به هر اسمی که احدی از خلقت، تو را به آن نامید، پیغمبر یا صدیق یا شهیدی یا کسی از فرشتگان. و تو را می خوانم به آن نامی که هر گاه به آن خوانده شوی، اجابت می کنی و چون به آن سؤال گردی، می بخشی. و از تو می خواهم به حق تو، بر محمد و اهل بیت او - که درودها و برکات بر آن ها باد - و به حق آن ها که بر خودت آن را واجب ساخته ای و به سبب آن ایشان را به فضل خویش نایل فرموده ای، این که درود فرستی بر محمد بنده ات و فرستاده ات دعوت کننده به فرمان تو به سوی تو، و چراغ درخشان تو در بین بندگانت در زمین و آسمان، و او را رحمت برای عالمیان و نوری برای روشنایی گرفتن مؤمنان قرار دادی. پس، به پاداش فراوانت ما را مژده داد و از عذاب دردناک ما را ترسانید، گواهی می دهم که او حق را از طرف حق آورد و فرستادگانت را تصدیق نمود، و شهادت می دهم که آن هایی که او را تکذیب کردند، عذاب دردناک را خواهند چشید. از تو می خواهم ای الله! ای الله!

ای الله! ای پروردگار! ای پروردگار! ای پروردگار! ای

آقای من! ای آقای من! ای آقای من! ای مولای من! ای مولای من! ای مولای من! در این صبحگاه از تو می خواهم که بر محمد و آل اوعلیهم السلام درود فرستی و مرا از پُر قسمت ترین بندگان و درخواست کنندگان قرار دهی، و بر من مَنّت نهی که گردنم را از آتش دوزخ برهانی، ای مهربان ترین مهربانان! و از تو می خواهم به تمام آنچه از تو سؤال نمودم و آنچه از تو درخواست نکردم از جلالَتِ عظیم تو که اگر آن را می دانستم به آن از تو درخواست می کردم این که بر محمد و خاندان او درود فرستی و فرج کسی را که به فرج او، دوستان و برگزیدگان از خلقت گشایش یابند، را اجازه فرمایی و به (دست) او ستمگران را نابود و هلاک گردانی. زودتر آن را برسان، ای پروردگار عالمیان! و درخواستم را به من عطا کن، ای صاحب جلال و بزرگواری! آنچه را درخواست نمودم برای دنیای نزدیک و آخرت پس از این به من عنایت کن، ای آن که از رنگ گردن به من نزدیک تری! لغزشم را جبران کن و با برآورده شدن حاجاتم مرا [از درگاهت] بازگردان، ای آفریدگار من! ای روزی دهنده به من! ای برانگیزاننده من! ای آن که استخوان های پوسیده ام را زنده خواهی کرد! بر محمد و آل محمدعلیهم السلام درود بفرست و دعایم را به اجابت برسان، ای مهربان ترین مهربانان!

هنگامی که از دعا فراغت یافت سر برداشت، عرضه داشتم: فدایت کردم تو دعا می کنی برای فرج کسی که به فرج او برگزیدگان و اولیای خداوند گشایش یابند، آیا تو خود آن کس نیستی؟ فرمود: نه. آن شخص قائم آل محمدعلیهم السلام است. گفتم: آیا برای خروج او نشانه ای هست؟ فرمود: آری. کسوف خورشید هنگام برآمدنش دو سوم ساعت از روز گذشته، و خسوف

ماه شب بیست و سوم، و فتنه ای که بر اهل مصر سایه بلا افکند، و قطع شدن رود نیل، به آنچه برایت بیان نمودم بسنده کن و شب و روزت را در انتظار مولایت باش، که خداوند هر روز در کاری است، و هیچ کاری از کار دیگر او را باز ندارد، او الله پروردگار عالمیان است، و نگهداری دوستانش به او می باشد و آن ها نسبت به او بیمناکند. (۱)

۲۹ - بعد از ذکر مصیبت سید الشهداء علیه السلام

زیرا که این دعا نوعی یاری نمودن آن حضرت علیه السلام است. چنان که در بخش پیشین در مکرمت چهل و هفتم یادآور شدیم، و مؤید آن این است که یکی از دوستان صالح من یاد کرد این که: مولایمان حضرت حجت علیه السلام را در خواب دیده بود، پس آن حضرت مضمون چنین مطلبی را فرموده بود که: من برای مؤمنی که مصیبت جد شهیدم را یادآور شود، سپس برای تعجیل فرج و تأیید من دعا نماید، دعا می کنم.

۳۰ - بعد از زیارت آن حضرت علیه السلام

یعنی: پس از زیارت مولایمان صاحب الزمان علیه السلام، که شهید در کتاب «الدروس» به این مطلب تصریح کرده است.

می گویم: و شاهد بر این است آن که پس از زیارت هایی که برای آن

ص: ۱۰۱

بزرگوار روایت شده، دعا برای آن حضرت هم - به طور خاص - رسیده است، که همه یا قسمتی از آن ها را در بخش هشتم کتاب ان شاء الله تعالی خواهیم آورد.

و نیز شاهد بر این، عقل و عرف می باشد، زیرا که بین مردم چنین متعارف است که چون در پیشگاه بزرگان حاضر شوند، برای آنان دعا می کنند. پس شایسته است که مؤمن آشنا به شیوه متداول بین مردم، چون خود را در پیشگاه مولایش حاضر می نماید تا او را زیارت کند، از این امر غافل نماند، به ویژه آن که بداند این کار موافق تمایل قلبی و مطابق با خواسته او است، به مقتضای توفیق رسیده از ناحیه مقدّس او که پیش تر روایت را آوردیم که فرموده: «وَأَكْثَرُوا الدُّعَاءَ بِتَعْجِيلِ الْفَرَجِ»؛ و بسیار دعا کنید برای زودتر رسیدن فرج.

۳۱ - پس از گریستن از ترس خدای تعالی

زیرا که این هنگام نزدیک ترین حالات است و جای استجابت دعاها می باشد، پس شایسته است که مؤمن با دعا کردن برای مولایش او را یاد کند تا اندکی از حقوق واجب آن حضرت را ادا کرده باشد.

و شاهد بر این است آنچه در وسائل - ابواب قواطع الصلاه - از محمد بن علی بن الحسین - شیخ صدوق قدس سره - به سندش از منصور بن یونس بزرگ آمده که: از امام صادق علیه السلام پرسیدم درباره کسی که در نماز واجب، خودش را به گریستن بزند تا این که گریه کند [چه صورت دارد؟] فرمود: به خدا سوگند!

روشنی چشم است، و فرمود: اگر چنین حالی دست داد، مرا در آن حال یاد کن. می گویم: پوشیده نیست که این امر، به خاطر آن است که امام زمان او بود و بر وی حق داشت، پس برای هر مؤمنی شایسته است که این را نسبت به امام زمان خودش عمل کند، تا با دل و زبان، حق آن امام علیه السلام را ادا کرده باشد.

۳۲ - پس از تجدید هر نعمت و زوال هر محنت

زیرا که امام عصر علیه السلام واسطه تمام نعمت ها است، و به برکت او هر محنت و رنج از ما دور می گردد، و پیش تر گفتیم که دعا برای واسطه نعمت، یکی از اقسام شکرانه نعمت است که در آن ترغیب شده. و از اینجا است که صلوات فرستادن بر محمد و آل محمد علیهم السلام را نیز هنگام تجدید نعمت ها ترجیح می دهیم، زیرا که آن ها اولیای نعمت ها هستند، چنان که در زیارت جامعه و روایات مستفیضه بلکه متواتره آمده است.

۳۳ - هنگام وارد شدن غم و اندوه

چون از جمله آثار و نتایج دعا برای آن حضرت علیه السلام آن است که: او درباره دعا کننده دعا می نماید - چنان که گذشت - پس دعای آن جناب سبب زایل شدن و بر طرف گشتن غم و اندوه دعا کننده می شود، و به جهت آنچه در چند روایت پیش تر آوردیم که امام علیه السلام در حزن و اندوه دوستانش اندوهگین می شود، و بی تردید در آن هنگام برای آن ها دعا می کند - چنان که در روایت

نیز اشاره شده -، پس شایسته است که دوستانش به او تأسی جویند و اقتدا نمایند و برای بر طرف شدن هم و غمش دعا کنند، به اضافه این که گاهی هم و غم آن جناب مایه هم دوستانش می گردد - چنان که در بعضی از روایات آمده - و در این هنگام دعا برای او بیشتر تأکید می یابد.

و می توان برای این مطلب تأیید گرفت از فرموده آن حضرت علیه السلام، در توقیعی که پیش تر آوردیم: «وَأَكْثَرُوا الدُّعَاءَ بِتَعْجِيلِ الْفَرَجِ فَإِنَّ ذَلِكَ فَوْجُكُمْ». بنابر این که اسم اشاره (ذَلِكَ) به دعا برگردد، یعنی: این دعا سبب فرج و گشایش امر شما می شود و موجب راحتی شما از هر گونه شدت و غم می گردد ان شاء الله تعالی.

۳۴ - در سختی ها و گرفتاری ها

۳۴ - در سختی ها و گرفتاری ها

شایسته است در مواقع سختی و گرفتاری برای تعجیل فرج آن حضرت بسیار دعا کرد، به جهت چند وجه:

اول

این که مایه دعای آن جناب می شود - چنان که گذشت -.

دوم

این که سبب دعای فرشتگان می گردد، زیرا که آن ها درباره کسی که در حق مؤمن غایب دعا کند دعا می نمایند - چنان که گذشت - و دعای آن ها - ان شاء الله تعالی - به اجابت می رسد.

سوم

فرموده آن حضرت: «و بسیار دعا کنید برای تعجیل فرج، که همان فرج شما است» بنابر آنچه در گذشته بیان داشتیم.

این که دعا برای آن حضرت گونه ای از توشل به او است - که درود خداوند بر او باد - و آن بزرگوار وسیله نجات از سختی ها و بلائیات می باشد.

۳۵ - پس از نماز تسبیح

یعنی نماز جعفر بن ابی طالب علیهما السلام، به ویژه اگر آن را روز جمعه به جای آوری، و شاهد بر آن دعایی است که از مولایمان حضرت کاظم علیه السلام رسیده که در کتاب جمال الاسبوع (۱) و غیر آن روایت گردیده. خداوند ما و سایر مؤمنین را به انجام آن توفیق دهد ان شاء الله تعالی.

۳۶ - پیش از دعا برای خود و خانواده خود

و دلیل بر این است آنچه در مکرمات چهاردهم یاد آور شدیم، اضافه بر این که مقتضای حقیقت ایمان همین است، چنان که در حدیث نبوی روایت آمده و حاصلش این است: مؤمن [در حقیقت] مؤمن نخواهد بود تا این که رسول خدا صلی الله علیه و آله را از خودش عزیزتر بداند، و خاندان پیغمبر را از خاندان خود عزیزتر بداند، و آنچه آن حضرت را مهموم ساخته از هم خودش بالاتر باشد.

و بدون تردید دعا برای تعجیل فرج مولایمان صاحب الزمان علیه السلام از امور مهم است و دل ها به آن شفا می یابد، پس برای مؤمن شایسته است که پیش از

ص: ۱۰۵

دعا برای خودش و خاندانش به آن آغاز نماید، تا حق رسول خدا و خاندان او - صلوات الله عليهم اجمعین - را رعایت کرده باشد.

۳۷- روز غدیر

چون روزی است که خداوند در آن امیر مؤمنان و ائمه طاهرين عليهم السلام را به ولایت بر مؤمنین و جانشینی خاتم پیغمبران صلی الله علیه و آله اختصاص داد و آن ولایت را مولایمان صاحب الزمان از پدران معصومش عليهم السلام ارث می برد، پس چون مؤمن در این روز تسلط غاصبین و چیره شدن ستمگران را مشاهده کند و مخفی بودن حافظ دین را بنگرد، ایمان و دوستی اش نسبت به آن حضرت، او را می دارند که برای زودتر شدن فرج دعا کند و ظهور آن جناب را از درگاه خداوند بخواهد و آسان شدن قیام و خروجش را مسألت نماید که روز تجدید پیمان بستن و عهد کردن [برای ولایت امامان عليهم السلام] است و دعا برای فرج صاحب الزمان از جمله مصادیق آن می باشد.

و شاهد بر تأکید آن دعا در روز غدیر، ورود آن به طور خاص در دعایی است که در کتاب های اقبال و زاد المعاد (۱) یاد شده، اول آن دعا چنین است: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ نَبِيِّكَ وَعَلِيٍّ وَلِيِّكَ وَالشَّانِ وَالْقَدْرِ الَّذِي حَصَصْتَهُمَا بِهِ دُونَ خَلْقِكَ»؛ خدایا! به حق محمد پیامبرت و علی ولی ات و شأن و منزلتی که از بین خلایقت به آن ها اختصاص داده ای از تو می خواهم ... و در آخر آمده: «اللَّهُمَّ فَرِّجْ

ص: ۱۰۶

عَنْ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ نَبِيِّكَ وَاکْشِفْ عَنْهُمْ وَبِهِمْ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ الْكُرْبَاتِ اللَّهُمَّ امْلَأْ الْأَرْضَ بِهِمْ عِدْلاً كَمَا مَلَأْتَ ظُلماً وَجوراً وَأَنْجِزْ لَهُمْ مَا وَعَدْتَهُمْ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِعَادَ؛ خدایا! بر خاندان محمد پیامبرت فرج و گشایش ده و از آن ها و نیز از مؤمنین به سبب آن ها محنت ها و غم ها را بر طرف ساز، خداوند زمین را به وجود آن ها پر از عدل کن چنان که از ظلم و جور پر شده است، و آنچه به ایشان وعده فرموده ای تحقق بخش به درستی که تو خلف وعده نمی کنی.

و نیز مستحب است در این روز از خدای تعالی بخواهی که تو را از یاران آن حضرت - که خداوند ظهور و فرجش را زودتر گرداند - قرار دهد، که در دعای شریف طولانی در کتاب «اقبال» یاد شده، و در آخر آن دعا آمده: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِالْحَقِّ الَّذِي جَعَلْتَهُ عِنْدَهُمْ، وَبِالَّذِي فَضَّلْتَهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ جَمِيعاً أَنْ تُبَارِكَ لَنَا فِي يَوْمِنَا هَذَا الَّذِي أَكْرَمْتَنَا فِيهِ بِالْوَفَاءِ لِعَهْدِكَ الَّذِي عَهَدْتَ إِلَيْنَا وَالْمِيثَاقِ الَّذِي وَاثَقْتَنَا بِهِ مِنْ مَوَالِدِ أَوْلِيَائِكَ وَالْبِرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِكَ، وَتَمَنَّ عَلَيْنَا بِنِعْمَتِكَ وَتَجْعَلَهُ عِنْدَنَا مُسْتَقَرّاً ثَابِتاً وَلَا تَسْلُبْنَاهُ أَبَداً وَلَا تَجْعَلَهُ عِنْدَنَا مُسْتَوْدَعاً فَإِنَّكَ قُلْتَ: «فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ» فَاجْعَلْهُ مُسْتَقَرّاً ثَابِتاً وَارْزُقْنَا نَصْرَ دِينِكَ مَعَ وَلِيِّ هَادٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكَ قَائِماً رَشِيداً هَادِياً مَهْدِياً مِنَ الضَّلَالَةِ إِلَى الْهُدَى وَاجْعَلْنَا تَحْتَ رَايَتِهِ وَفِي زُمْرَةِ شُهَدَاءِ مَقْتُولِينَ فِي سَبِيلِكَ وَعَلَى نُصَيْرِهِ دِينِكَ؛ خداوند! از تو می خواهم به حقی که نزد آنان (خاندان پیغمبر) قرار داده ای و به آنچه بر تمام جهانیان برتری شان بخشیده ای، این که این روز را بر ما مبارک سازی، این روز که ما را در آن، به جهت وفای به عهد که با ما بسته ای و پیمانی که از ما گرفته ای، گرامی مان داشته ای، پیمان دوستی و پیروی اولیائت و بیزاری از دشمنانت، [و از تو می خواهم] که با نعمت بر ما منت نهی

و آن را نزد ما قرار یافته پایدار نمایی و هیچ گاه این نعمت (ولایت) را از ما مگیر و آن را نزد ما به طور امانت قرار مده، که تو فرموده ای: (پس قرار یافته است و امانت سپرده شده) پس آن را برقرار و پایدار کن، و یاری دینت را در خدمت ولی هدایت کننده ای از خاندان پیغمبرت به ما روزی فرمای، آن هنگام که به ارشاد بپاخیزد و هدایتگر هدایت شده از گمراهی به سوی راه راست بوده باشد، و ما را زیر پرچم او و در شمار شهیدان راستینی که در راه تو و به خاطر یاری دینت کشته شده باشند، قرار بده.

و نزدیک به این عبارت در دعای یاد شده در «زاد المعاد» آمده، و آنچه آوردیم برای اهل بینش و هدایت خواهان بسنده است.

۳۸ - مطلق اوقات شریفه و شبها و روزهای متبرکه

و دلیل بر این است آنچه در «مزار بحار» به سند خود، از فیض بن المختار از ششمین امام بر حق - که درود های خداوند آمرزنده بر آن ها باد - آورده: درباره زیارت حضرت ابی عبد الله الحسین علیه السلام از امام صادق علیه السلام چنین سؤال شد: آیا زیارت را وقتی هست که از وقت دیگر بهتر باشد؟ فرمود: او را - که درود خداوند بر او باد - در هر وقت و به هر هنگام زیارت کنید که زیارت او بهترین موضوع است، هر کس آن را بسیار انجام دهد خیر بسیار برای خود فراهم آورده، و هر که آن را کم تر انجام دهد خیر کمتری برایش خواهد بود، و در اوقات شریفه زیارت تان را قرار دهید که کارهای نیک در آن ها چند برابر است، و آن اوقات هنگام فرود آمدن فرشتگان برای زیارت او است ...

می گویم: محل شاهد، فرموده آن حضرت علیه السلام است که: «کارهای نیک در

آن‌ها چند برابر است» چون بدون تردید، دعا از بهترین عبادت‌ها است، به خصوص دعای یاد شده - یعنی درخواست تعجیل فرج و ظهور برای امام مظلوم غایب علیه السلام - و آنچه ذکر کردیم همچون نوری بر فراز کوه طور روشن و آشکار است.

۳۹ - هنگام حضور در مجلس مخالفین و غاصبین حقوق امامان

هرگاه در مجلس مخالفین و غضب‌کنندگان حقوق‌ائمه طاهرین علیهم السلام حضور یافتی، برای تعجیل ظهور امام عصر - عجل الله فرجه الشریف - دعا کن؛ به جهت روایتی که در «کامل الزیارات» در باب زیارت‌های امام حسین علیه السلام آمده که: یونس بن ظبیان به حضرت ابی عبد الله (امام صادق علیه السلام) عرضه داشت: فدایت شوم؛ من در مجالس این قوم یعنی فرزندان سابع (بنی عباس) شرکت می‌کنم، چه بگویم؟ فرمود: هرگاه در مجالس آن‌ها حضور یافتی و به یاد ما افتادی، پس بگو: «اللَّهُمَّ أَرِنَا الرَّخَاءَ وَالسُّرُورَ فَإِنَّكَ تَأْتِي عَلَى كُلِّ مَا تُرِيدُ...»؛ خداوندا! زندگی فراخ و خوشحالی را به ما بنمایان که تو هر چه را بخواهی توانی آورد ...

پوشیده نیست که این دعا برای حصول فرج و ظهور دولت حق است و این دعای جامعی است، چنان‌که به این مطلب توجه دادند با عبارت: «فَإِنَّكَ تَأْتِي عَلَى كُلِّ مَا تُرِيدُ». و مخفی مباد که این دعا به این عبارت به جهت تقیه است، بنابراین خصوصیتی ندارد که همین تعبیر گفته شود، بلکه محبوبیت

دعا برای فرج آن‌ها و اهتمام ورزیدن به آن، هنگام حضور یافتن در مجالس مخالفین به هر گونه ای که برای مؤمن میسر باشد، از این عبارت به دست می‌آید که شخص مؤمن برای حصول فرج ایشان و ظهور دولشان، که خدای - عزوجل - وعده فرموده، به درگاه او توجه و نیایش نماید، که او به بندگان نزدیک است و دعایشان را به اجابت می‌رساند.

۴۰ - چهل روز مداومت به دعا برای فرج

۴۰ - چهل روز مداومت به دعا برای فرج

زیرا که مداومت کردن به هر عبادتی تا چهل روز اثر خاص و فواید ویژه ای دارد، از همین روی ترغیب به آن در اخبار رسیده از امامان معصوم علیهم السلام به طور عموم و خصوص آمده است.

اما به طور عام

در حدیث معروفی از پیغمبر اکرم صلی الله علیه وآله در چند کتاب معتبر روایت شده که: «هر آن بنده ای که تا چهل روز عمل خالصانه ای برای خدا انجام دهد، خداوند چشمه های حکمت از دلش بر زبانش جاری سازد(۱)». و به این مضمون یا نزدیک به آن چندین روایت وارد شده است.

و اما به طور خاص

همان است که در بحار به نقل از تفسیر عیاشی، از فضل بن ابی قره آمده که گفت: شنیدم ابو عبد الله امام صادق علیه السلام می فرمود: «خداوند به ابراهیم وحی کرد که برای تو فرزندی متولد خواهد شد، پس [ابراهیم علیه السلام] این را به ساره باز گفت، ساره [با شگفتی] پرسید: آیا خواهم

ص: ۱۱۰

زایید در حالی که پیرزنی هستم؟! پس خداوند به [ابراهیم] وحی فرمود که: او [ساره] خواهد زایید و فرزندانش چهارصد سال اذیت خواهند کشید، به جهت این که سخن مرا جواب گفت. امام صادق علیه السلام فرمود: پس چون اذیت و رنج بر بنی اسرائیل به طول انجامید، چهل روز به درگاه خداوند ناله و گریه کردند، پس خداوند به موسی و هارون وحی فرمود که آن ها را از دست فرعون خلاص کند، که صد و هفتاد سال آزار را از آن ها کاست. راوی گوید: سپس حضرت ابوعبد الله امام صادق علیه السلام فرمود: همچنین شما هم اگر انجام دهید البته خداوند بر ما گشایش خواهد داد، ولی اگر این گونه نباشید، این امر تا آخرین حد خود به طول خواهد انجامید.

می گویم: آنچه مربوط به شرح این حدیث می باشد، در باب گذشته بیان شد. و نیز بر این مطلب دلالت می کند: ترغیب به خواندن دعای عهد که از امام صادق علیه السلام روایت گردیده است، که تا چهل روز خوانده شود، از آن غفلت مکن.

۴۱ - ماه محرم

و هر روزی که در آن ظلمی از دشمنان بر امامان برحق علیهم السلام واقع شده، زیرا که ایمان و محبت شخص مؤمن نسبت به ایشان، و حزن و اندوهش بر مصیبت های آنان، او را برمی انگیزاند که در پی خونخواهی و انتقام جویی و دادخواهی امامان علیهم السلام باشد، و این امور در چنین زمان هایی فراهم نمی گردد، مگر با درخواست زودتر شدن ظهور و تعجیل فرج مولایمان صاحب الزمان علیه السلام، چنان که پوشیده نیست.

بدان که همان طور که دعا برای تعجیل فرج مولایمان حضرت حجّت علیه السلام در زمان های مخصوصی تأکید شده، همچنین در جاهای معینی نیز مؤکّد است، یا از جهت تأسیی جستن و اقتدا کردن به آن حضرت علیه السلام و یا به خاطر روایت شدن آن از امامان بزرگوار و یا از روی اعتبارات عقلی که نزد اهل فهم مقبول می باشد، از جمله آن اماکن:

۱ - مسجد الحرام

و شاهد بر آن - اضافه بر این که گمان مستجاب شدن دعا در آن مکان قوی است، پس شایسته است آنچه می دانیم نزد خدای - عزّوجلّ - و اولیائش اهمیت دارد و سودش به عموم دوستانش می رسد، اهتمام ورزیم - دعای آن حضرت در آن جا است، که شیخ صدوق رحمه الله در کتاب «کمال الدین» روایت آورده، و می گوید: حدیث کرد ما را محمد بن موسی بن المتوکل، گفت: حدیث آورد برای ما عبد الله بن جعفر حمیری که گفت: از محمد بن عثمان عمّری رحمه الله پرسیدم: آیا صاحب این امر را دیده ای؟ گفت: آری. و آخرین باری که او را دیدم کنار بیت الله الحرام بود، در حالی که می گفت: «اللَّهُمَّ أَنْجِزْ لِي مَا وَعَدْتَنِي»؛ خداوندا! وعده ای را که به من داده ای تحقّق بخش.

و نیز شیخ صدوق رحمه الله گفته: حدیث آورد ما را محمد بن موسی بن المتوکل، گفت: حدیث آورد ما را عبد الله بن جعفر حمیری، گفت: شنیدم

محمد بن عثمان عَمَری می گفت: او - که درود خداوند بر وی باد - را دیدم در حالی که کنار رکن مستجار، به دامن کعبه چنگ زده بود و می گفت: «اللَّهُمَّ انْتَقِمْ لِي مِنْ أَعْدَائِي»؛ خدایا! برای من از دشمنانم انتقام بگیر.

۲ - عرفات

در همان محلّی که حاجیان توقّف می کنند، و دلیل بر آن، وارد بودنش در دعایی است که از امام صادق علیه السلام روایت شده که در آن جا خوانده شود، این دعا در کتاب «زاد المعاد» مذکور است، مردمان نیک سیرت به آن مراجعه کنند.

۳ - سرداب

یعنی سرداب غیبت در شهر سامرا، و شاهد بر اهتمام به دعا در آن محل مقدّس، ادعیه و زیاراتی است که در کتب زیارات وارد شده، شاید قسمتی از آن ها را در باب هشتم بیاوریم ان شاء الله تعالی.

۴ - جاهای منسوب به آن حضرت علیه السلام

اماکن شریف و مقدّسی که آن جناب در آن ها توقف کرده و به آن جاها قدم نهاده، مانند مسجد کوفه، مسجد سهله، مسجد صعصعه، مسجد جمکران و غیر آن ها. چون شیوه اهل مودّت و عادت صاحبان محبت است که هر گاه جای درنگ و محلّ توقّف محبوب خویش را بنگرند، به یاد خوبی های او

افتند و از فراقش متألم شوند، و درباره اش دعا کنند، بلکه به محلّ توقّف و منزلگاه او مأنوس گردند، چنان که گفته شده:

أَمْرٌ عَلَى جِدَارِ دِيَارِ لَيْلِي

أَقْبِلُ ذَا الْجِدَارِ وَذَا الدِّيَارَا

فَمَا حُبُّ الدِّيَارِ شَغَفَنَ قَبْلِي

وَلَكِنْ حُبُّ مَنْ سَكَنَ الدِّيَارَا

بر دیوارهای دیار لیلی می گذرم، دیوارها و دیارش را می بوسم. محبت شهر و دیار دلم را شیفته ننموده، ولی محبت آن که در این دیار سکونت گرفته، دلم را شیدا کرده است.

و نیز در همین معنی گفته شده:

وَمِنْ مَذْهَبِي حُبُّ الدِّيَارِ لِأَهْلِهَا

وَلِلنَّاسِ فِيمَا يَعِشُونَ مَذَاهِبُ

و از شیوه من، دوست داشتن شهر و دیاری به خاطر اهل آن است و مردم در آنچه عشق می ورزند، شیوه های گوناگونی دارند.

پس شایسته است که مؤمن مخلص هرگاه به سرداب مبارک وارد شد، یا یکی از اماکن توقّف آن حضرت را زیارت کرد، به یاد صفای مولایش باشد و ویژگی های جمال و جلال و کمال آن بزرگوار را در خاطر بیاورد و توجه کند که آن جناب از ظلم و تجاوز اهل عناد و گمراهان در چه وضعی به سر می برد و از تصوّر آن احوال کاملاً متأثر گردد و از درگاه خدای قادر متعال بخواهد که گشایش امر قیام مولایش را آسان کند و امید او را از جهت دفع دشمنان و یاری دوستانش برآورده سازد.

اضافه بر این که، آن اماکن مقدّسه و جاهای یاد شده، محل های عبادت

و دعای آن حضرت علیه السلام می باشند، بنابراین سزاوار است که مؤمن دوستدار آن جناب به او تأسی کند، زیرا که دعا برای تعجیل فرج و بر طرف شدن غم و اندوه از چهره انورش از بهترین عبادت ها و مهم ترین دعاها است.

۵ - حرم حضرت سید الشهداء علیه السلام

و از جمله جاهایی که دعا برای تعجیل فرج در آن ها مؤکد است، حرم مطهر مولای شهید مظلوممان حضرت ابی عبد الله الحسین علیه السلام است، چون هرگاه مؤمن در حرم شریف آن حضرت، انواع ظلم و مصیبتی که بر او و خاندان گرامی اش وارد آمده، در ذهن مجسم کند و بداند که خونخواه آن جناب و انتقام گیرنده از دشمنان و ستم کنندگان به او، مولایمان صاحب الزمان علیه السلام است، عقل و موذتش او را خواهند برانگیخت که برای تعجیل فرج و ظهور آن حضرت دعا نماید و با تضرع و زاری، این امر را از درگاه الهی بخواهد.

و شاهد بر این است، آنچه در روایت ابو حمزه ثمالی در باب هفتاد و نهم «کامل الزیارات»، از امام صادق علیه السلام آمده که در جایی از آن زیارت فرموده: پس از درود فرستادن بر حسین علیه السلام، بر همه امامان علیهم السلام درود می فرستی، همچنان که بر حسن و حسین علیهما السلام درود فرستادی، و می گویی: خداوندا! به آن ها کلمات خویش را تمام گردان و وعده ات را به ایشان تحقق بخش ... (۱).

و در جای دیگر، از همان زیارت فرموده: ... سپس گونه ات را بر آن بگذار

ص: ۱۱۵

و بگو: «اللَّهُمَّ رَبَّ الْحُسَيْنَيْنِ إِشْفِ صَدْرَ الْحُسَيْنَيْنِ. اللَّهُمَّ رَبَّ الْحُسَيْنَيْنِ أَطْلُبُ بِدَمِ الْحُسَيْنَيْنِ ...» (۱) خداوندا! ای پروردگار حسین! سینه حسین را شفا بده. خداوندا! ای پروردگار حسین! برای حسین خونخواهی کن. جهت دلالت این عبارت روشن است، چون مولایمان حضرت حجّت علیه السلام است که برای حسین علیه السلام خونخواهی می کند و با انتقام گرفتن از دشمنانش، سینه اش را شفا می دهد.

۶- حرم مولایمان حضرت رضاعیه السلام

به جهت وارد بودن آن، در زیارتی که در «کامل الزیارات» (۲) روایت گردیده که در آن زیارت پس از درود فرستادن بر یکایک امامان علیهم السلام آمده: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حُجَّتِكَ وَوَلِيِّكَ وَالْقَائِمِ فِي خَلْقِكَ صِلَاهُ نَامِيَةً بَاقِيَةً تُعَجِّلُ بِهَا فَرْجَهُ وَتَنْصِرُهُ بِهَا ...»؛ خداوندا! بر حجّت و ولیّ ات و قائم در خلقت درود بفرست، درودی روزافزون و پایدار که به آن فرجش را زودتر کنی و به آن پیروزش گردانی.

۷- حرم عسکرین علیهما السلام

در شهر سُرّ من رأی (سامرا)؛ و شاهد بر آن است، آنچه در زیارتی که در همان کتاب (۳) برای ایشان روایت آمده که: «اللَّهُمَّ عَجِّلْ فَرْجَ وَوَلِيِّكَ وَابْنِ وَوَلِيِّكَ، وَاجْعَلْ فَرْجَنَا مَعَ فَرْجِهِمْ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ»؛ پروردگارا! فرج و گشایش [امر

ص: ۱۱۶

۱- ۶۲. کامل الزیارات، ۴۱۴.

۲- ۶۳. کامل الزیارات، ۵۱۷.

۳- ۶۴. کامل الزیارات، ۵۲۱.

حکومت] ولیّ ات و فرزند ولیّ ات را زودتر برسان و گشایش وضع ما را با فرج ایشان قرار ده، ای مهربان ترین مهربانان.

۸ - حرم هر یک از امامان علیهم السلام

زیرا که این دعا از بهترین وسایل نزدیک شدن و تقرب جستن به ایشان است و مایه مسرت و خشنودی آنان می باشد. و شاهد بر این است، آنچه در کتاب «کامل الزیارات» در باب زیارت همه امامان علیهم السلام روایت شده است. بلکه می توان گفت: این دعا از مهم ترین وظایف مردم در هر جایی که ویژگی و احترامی دارد می باشد، که خداوند - تعالی شأنه - فرموده: «فی بُیُوتِ أَدْنَى اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ» (۱)

در خانه هایی که خداوند دستور فرموده رفعت یابند و در آن ها نام او یاد شود. که این دعا از بهترین ذکرها و محبوب ترین آن ها نزد صاحبان بصیرت و مهم ترین آن ها نزد اهل عبرت است، پس باید که در همه اوقات از شب و روز به آن اهتمام ورزند.

ص: ۱۱۷

فهرست منشورات مسجد مقدّس جمکران

- ۱ - قرآن کریم (وزیری، کیفی، جیبی)
- ۲ - کلیات مفاتیح الجنان (وزیری، جیبی)
- ۳ - منتخب مفاتیح الجنان (جیبی)
- ۴ - نهج البلاغه (وزیری، جیبی)
- ۵ - صحیفه سجادیه
- ۶ - ادعیه و زیارات امام زمان علیه السلام
- ۷ - آئینه اسرار
- ۸ - آثار گناه در زندگی و راه جبران
- ۹ - آخرین پناه
- ۱۰ - آخرین خورشید پیدا
- ۱۱ - آشنایی با چهارده معصوم (۲ و ۱)
- ۱۲ - آقا شیخ مرتضی زاهد
- ۱۳ - آیین انتظار (مختصر مکیال المکارم)
- ۱۴ - ارتباط با خدا
- ۱۵ - از زلال ولایت
- ۱۶ - اسلام شناسی و پاسخ به شبهات
- ۱۷ - امامت، غیبت، ظهور
- ۱۸ - امامت و غیبت از دیدگاه علم کلام
- ۱۹ - امامت و ولایت در امالی شیخ صدوق

۲۰ - امام رضا، امام مهدی و حضرت معصومه علیهم السلام (روسی)

۲۱ - امام رضا علیه السلام در رزمگاه ادیان

۲۲ - امام شناسی و پاسخ به شبهات

۲۳ - انتظار بهار و باران

۲۴ - انتظار و انسان معاصر

۲۵ - اهمیت اذان و اقامه

۲۶ - با اولین امام در آخرین پیام

۲۷ - بامداد بشریت

۲۸ - بهتر از بهار/کودک

۲۹ - پرچمدار نینوا

۳۰ - پرچم هدایت

۳۱ - پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و تروریسم و خشونت طلبی

۳۲ - پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و جهاد و برده داری

۳۳ - پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و حقوق اقلیت ها و ارتداد

۳۴ - پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و حقوق زن

۳۵ - پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و صلح طلبی

۳۶ - تاریخ امیر المؤمنین علیه السلام / دو جلد

۳۷ - تاریخ پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله / دو جلد

۳۸ - تاریخچه مسجد مقدس جمکران (فارسی، عربی، اردو، انگلیسی)

۳۹ - تاریخ سید الشهداء علیه السلام

- ۴۰ - تجلیگاه صاحب الزمان علیه السلام
- ۴۱ - تشرف یافتگان (چهار دفتر)
- ۴۲ - جلوه های پنهانی امام عصر علیه السلام
- ۴۳ - چهارده گفتار / ارتباط معنوی با حضرت مهدی علیه السلام
- ۴۴ - چهل حدیث / امام مهدی علیه السلام در کلام امام علی علیه السلام
- ۴۵ - چهل حدیث برگزیده از پیامبر اعظم صلی الله علیه وآله
- ۴۶ - حضرت مهدی علیه السلام فروغ تابان ولایت
- ۴۷ - حکمت های جاوید
- ۴۸ - ختم سوره های یس و واقعه
- ۴۹ - خزائن الاشعار (مجموعه اشعار)
- ۵۰ - خورشید غایب (مختصر نجم الثاقب)
- ۵۱ - خوشه های طلایی (مجموعه اشعار)
- ۵۲ - دار السلام
- ۵۳ - داستان هایی از امام زمان علیه السلام
- ۵۴ - داغ شقایق (مجموعه اشعار)
- ۵۵ - در انتظار منجی (روسی)
- ۵۶ - در جستجوی نور

- ۵۷ - در کربلا چه گذشت؟ (ترجمه نفس المهموم)
- ۵۸ - دفاع از حریم امامت و ولایت (مختصر شب های پیشاور)
- ۵۹ - دلشده در حسرت دیدار دوست
- ۶۰ - دین و آزادی
- ۶۱ - رجعت یا حیات دوباره
- ۶۲ - رسول ترک
- ۶۳ - روزنه هایی از عالم غیب
- ۶۴ - زیارت ناحیه مقدسه
- ۶۵ - سحاب رحمت
- ۶۶ - سخنرانی مراجع در مسجد جمکران
- ۶۷ - سرود سرخ انار
- ۶۸ - سقا خود تشنه دیدار
- ۶۹ - سلفی گری (وهابیت) و پاسخ به شبهات
- ۷۰ - سیاحت غرب
- ۷۱ - سیمای امام مهدی علیه السلام در شعر عربی
- ۷۲ - سیمای جهان در عصر امام زمان علیه السلام (دو جلدی)
- ۷۳ - سیمای مهدی موعود علیه السلام در آئینه شعر فارسی
- ۷۴ - شرح زیارت جامعه کبیره (ترجمه الشمس الطالع)
- ۷۵ - شمس وراء السحاب / عربی
- ۷۶ - صبح فرا می رسد

۷۷ - ظهور حضرت مهدی علیه السلام

۷۸ - عاشورا تجلی دوستی و دشمنی

۷۹ - عریضه نویسی

۸۰ - عطر سبب

۸۱ - عقد الدرر فی أخبار المنتظر علیه السلام/عربی

۸۲ - علی علیه السلام مروارید ولایت

۸۳ - علی علیه السلام و پایان تاریخ

۸۴ - غدیر خم (روسی، آذری لاتین)

۸۵ - غدیر شناسی و پاسخ به شبهات

۸۶ - فتنه و هابیت

۸۷ - فدک ذوالفقار فاطمه علیها السلام

۸۸ - فریادرس

۸۹ - فرهنگ اخلاق

۹۰ - فرهنگ تربیت

۹۱ - فرهنگ درمان طبیعی بیماری ها (پخش)

۹۲ - فوز اکبر

۹۳ - فریادرس

۹۴ - قصه های تربیتی

۹۵ - کرامات المهدی علیه السلام

۹۶ - کرامت های حضرت مهدی علیه السلام

- ۹۷ - کمال الدین و تمام النعمه (دو جلد)
- ۹۸ - کهکشان راه نیلی (مجموعه اشعار)
- ۹۹ - گردی از رهگذر دوست (مجموعه اشعار)
- ۱۰۰ - گفتمان مهدویت
- ۱۰۱ - گنجینه نور و برکت، ختم صلوات
- ۱۰۲ - امام فضیلت ها
- ۱۰۳ - مشکاه الانوار
- ۱۰۴ - مفرد مذکر غائب
- ۱۰۵ - مکیال المکارم (دو جلد)
- ۱۰۶ - منازل الآخرة، زندگی پس از مرگ
- ۱۰۷ - منجی موعود از منظر نهج البلاغه
- ۱۰۸ - منشور نینوا
- ۱۰۹ - موعودشناسی و پاسخ به شبهات
- ۱۱۰ - مهدی علیه السلام تجسم امید و نجات
- ۱۱۱ - مهدی منتظر علیه السلام در اندیشه اسلامی
- ۱۱۲ - مهدی موعود علیه السلام، ترجمه جلد ۱۳ بحار - دو جلد
- ۱۱۳ - مهربان تر از مادر / نوجوان
- ۱۱۴ - مهر بیکران
- ۱۱۵ - میثاق منتظران (شرح زیارت آل یس)
- ۱۱۶ - ناپیدا ولی با ما / (فارسی، ترکی استانبولی، انگلیسی، بنگالا)

١١٧ - نجم الثاقب

١١٨ - نجم الثاقب (دو جلدی)

ص: ١١٩

۱۱۹ - ندای ولایت

۱۲۰ - نشانه های ظهور او

۱۲۱ - نشانه های یار و چکامه انتظار

۱۲۲ - نگاهی به مسیحیت و پاسخ به شبهات

۱۲۳ - نماز شب

۱۲۴ - نهج الکرامه گفته ها و نوشته های امام حسین علیه السلام

۱۲۵ - و آن که دیرتر آمد

۱۲۶ - واقعه عاشورا و پاسخ به شبهات

۱۲۷ - وظایف منتظران

۱۲۸ - ویژگی های حضرت زینب علیها السلام

۱۲۹ - هدیه احمدیه / (جیبی، نیم جیبی)

۱۳۰ - همراه با مهدی منتظر

۱۳۱ - یاد مهدی علیه السلام

۱۳۲ - یار غائب از نظر (مجموعه اشعار)

۱۳۳ - ینابیع الحکمه / عربی - پنج جلد

جهت تهیه و خرید کتاب های فوق، می توانید با نشانی:

قم - صندوق پستی ۶۱۷، انتشارات مسجد مقدّس جمکران مکاتبه و یا با شماره تلفن های ۷۲۵۳۷۰، ۷۲۵۳۳۴۰ - ۰۲۵۱ تماس حاصل نمایید.

کتاب های درخواستی بدون هزینه پستی برای شما ارسال می گردد.

سایر نمایندگی های فروش:

تهران: ۶۶۹۳۹۰۸۳، ۶۶۹۲۸۶۸۷ - ۰۲۱

یزد: ۶۲۴۶۴۸۹، ۲-۶۲۸۰۶۷۱ - ۰۳۵۱

فریدون کار: ۱۴ - ۵۶۶۴۲۱۲ - ۰۱۲۲

ص: ۱۲۰

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتاهای خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

